

Program strategiczny gospodarka i rynek pracy

Warszawa, 14 sierpnia 2014 r.

Projekt „Program działań dla miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

Spis treści	3
Wykaz stosowanych skrótów	4
1 Wprowadzenie	5
1.1 Informacje wstępne	5
1.2 Cel i zakres dokumentu	6
1.3 Struktura dokumentu	6
1.4 Metodyka wykorzystana w trakcie realizacji projektu	6
2 Diagnoza	8
2.1 Aktywność gospodarcza w miejskich obszarach funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia	8
2.1.1 Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny	8
2.1.2 Stan i struktura PKB	9
2.1.3 Struktura przedsiębiorstw	13
2.2 Warunki prowadzenia działalności gospodarczej	15
2.3 Analiza rynku pracy	45
3 Analiza SWOT	54
3.1 Analiza SWOT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	54
4 Cele strategiczne i operacyjne	57
4.1 Układ celów i działań	57
5 System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu	83
6 Bibliografia	85
7 Spis tabel, map, schematów i wykresów	86

Wykaz stosowanych skrótów

BDL	- Bank danych lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BIZ	- Bezpośrednie inwestycje zagraniczne
BOF	- Bydgoski Obszar Funkcjonalny
BTOF	- Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny
BPO	- Business Processes Outsourcing (outsourcing procesów biznesowych)
COI	- Centrum Obsługi Inwestorów
BARR	- Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego
BOLIIP	- Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
GOPS	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GOK	- Gminny Ośrodek Kultury
IOB	- Instytucja otoczenia biznesu
JST	- Jednostka samorządu terytorialnego
MPZP	- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
PAliiZ	- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych
PKB	- Produkt Krajowy Brutto
PKD	- Polska Klasyfikacja Działalności
REGON	- Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
SSC	- Shared Services Center (Centrum Usług Wspólnych)
TOF	- Toruński Obszar Funkcjonalny
ZIT	- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1 Wprowadzenie

1.1 Informacje wstępne

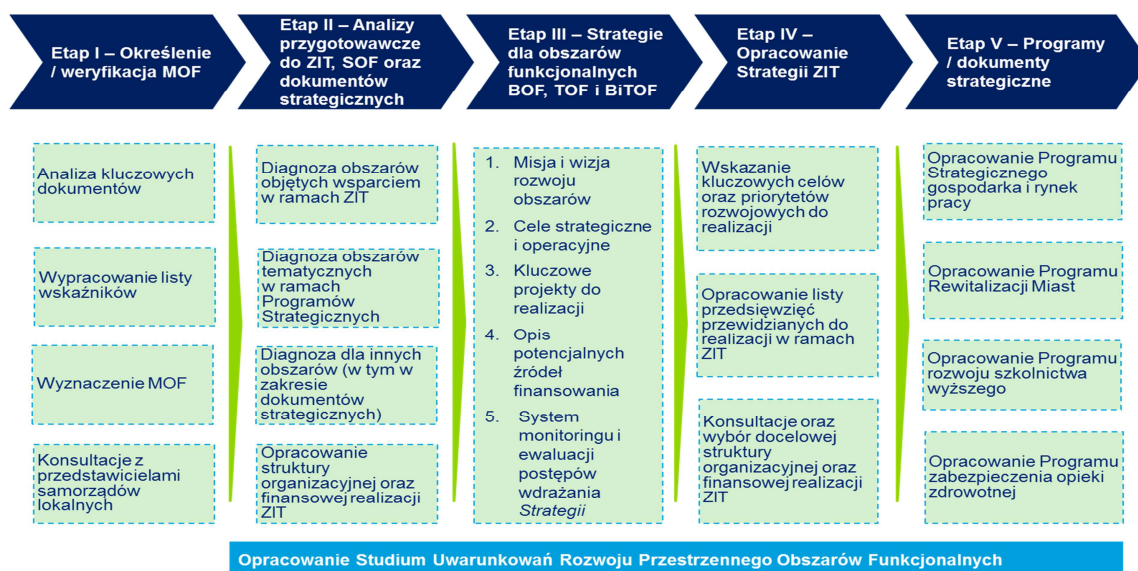
Niniejszy Program został sporządzony w ramach opracowywania kompleksowego pakietu dokumentów mających za cel przygotowanie planu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zaplanowanie działań inwestycyjnych finansowanych ze środków publicznych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w perspektywie lat 2014- 2020.

Dokumenty opracowane w ramach omawianego pakietu obejmowały:

1. Delimitację Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego – wyznaczenie jego granic;
2. Przedmiotową Strategię Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego;
3. Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, która będzie wskazywać oraz terytorialnie koordynować kierunki finansowanych ze środków publicznych działań inwestycyjnych na jego terenie.
4. Cztery dokumenty strategiczne:
 - **Program strategiczny gospodarka i rynek pracy;**
 - Program Rewitalizacji Miast;
 - Program rozwoju szkolnictwa wyższego;
 - Program zabezpieczenie opieki zdrowotnej dla mieszkańców.
5. Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Obszaru Funkcjonalnego – obrazujące w sposób zbiorczy uwarunkowania administracyjne, społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne rozwoju obszaru.

W związku z faktem, iż wszystkie powyższe dokumenty są ze sobą silnie powiązane, opracowywane były w ramach jednego procesu uwzględniającego ich wzajemne zależności. Proces ten przedstawiony został na poniższym schemacie.

Schemat 1. Proces opracowania pakietu dokumentów strategicznych dla BTOF

Źródło: Opracowanie własne

W ramach Etapu I przeprowadzone zostały analizy pozwalające na wyznaczenie granic Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia. W ramach Etapu II przeprowadzone zostały analizy diagnostyczne na potrzeby wszystkich opracowywanych dokumentów. Etapem III procesu opracowywania powyższego pakietu dokumentów było opracowanie Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego, a na jej podstawie Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (Etap IV). Uszczegółowieniem dla dokumentów strategicznych są Programy Strategiczne, w tym Program strategiczny gospodarka i rynek pracy (Etap V).

1.2 Cel i zakres dokumentu

Program strategiczny gospodarka i rynek pracy powstał jako efekt prac związanych z realizacją podzadania 5. zadania II. w ramach realizacji projektu „Program działań dla miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia w nowej perspektywie finansowej 2014-2020”. Celem poniższego dokumentu jest diagnoza sytuacji gospodarczej na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (w szczególności sytuacji na rynku pracy), przedstawienie kluczowych wniosków wynikających z diagnozy w postaci tabeli SWOT oraz przedstawienie celów strategicznych, operacyjnych i działań zmierzających do ich realizacji. Analizom poddano następujące czynniki wpływające na stan i perspektywy rozwoju lokalnej gospodarki: stan i struktura PKB, struktura przedsiębiorstw, wysokość wynagrodzeń i nakładów inwestycyjnych, poziom bezrobocia, stan infrastruktury (dostępność transportowa, dostępność nieruchomości biurowych i terenów inwestycyjnych), poziom kosztów, warunki oferowane przez lokalne środowisko operacyjne oraz działalność instytucji otoczenia biznesu i skuteczność przyciągania inwestycji. Oddzielna część opracowania poświęcona została rynkowi pracy.

1.3 Struktura dokumentu

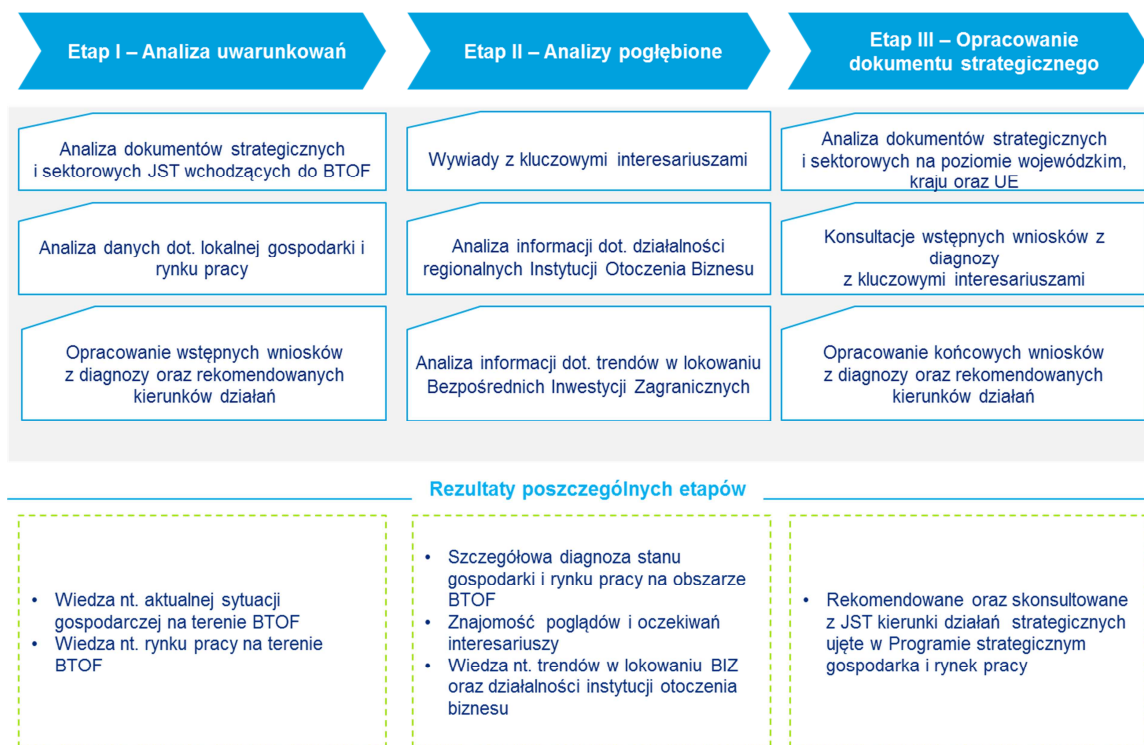
Dokument programu strategicznego gospodarka i rynek pracy podzielony został na następujące części:

- Spis treści
- Wykaz stosowanych skrótów
- Wprowadzenie
- Diagnoza (uwzględniająca oddzielną część dotyczącą rynku pracy)
- Analiza SWOT
- Zestawienie celów strategicznych, operacyjnych oraz proponowanych działań
- System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu
- Bibliografia
- Spis tabel, map, schematów i wykresów

1.4 Metodyka wykorzystana w trakcie realizacji projektu

Na potrzeby projektu wykorzystano zarówno dane wtórne (metoda desk research), jak również dane pierwotne pozyskane podczas badań fokusowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych jak również bezpośrednich obserwacji. Program strategiczny gospodarka i rynek pracy został opracowany zgodnie z III-etapowym podejściem przedstawionym na następującej stronie.

Schemat 2 Schemat opracowania Programu strategicznego gospodarka i rynek pracy

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

W ramach **Etapu I** przeanalizowane zostały dane oraz dokumenty odnoszące się do sytuacji gospodarczej oraz rynku pracy na terenie BTOF, na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym. Podstawą diagnozy były dane pozyskane z Banku Danych Lokalnych, publikacji GUS i Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, wojewódzkiego urzędu pracy i powiatowych urzędów pracy, informacje udostępnione przez regionalne instytucje otoczenia biznesu, raporty branżowe, strony internetowe przedsiębiorstw działających w regionie.

W ramach **Etapu II** przeprowadzone zostały wywiady pogłębione z kluczowymi interesariuszami analizowanego obszaru (przedstawiciele parków przemysłowych i technologicznych, zrzeszeń pracodawców i przedsiębiorców, urzędów pracy i innych). Przeprowadzone zostało mapowanie kompetencji instytucji otoczenia biznesu (w formie ankietowej) oraz analiza trendów w napływie i lokowaniu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. **Etap III** służył sformułowaniu wniosków i rekomendacji oraz opracowaniu finalnej wersji dokumentu.

2 Diagnoza

W niniejszym rozdziale przeprowadzona została diagnoza stanu gospodarki na terenie miejskich obszarów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia, ze szczególnym uwzględnieniem rynku pracy, w tym monitoringu podaży i popytu na pracę.

2.1 Aktywność gospodarcza w miejskich obszarach funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia

2.1.1 Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny

Na poniższej mapie przedstawiony został zakres terytorialny Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. Został on wyznaczony w ramach procesu delimitacji i to dla tego obszaru przeprowadzona została diagnoza uwarunkowań gospodarczych i rynku pracy zawarta w niniejszym rozdziale.

Mapa 1 Zasięg terytorialny Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

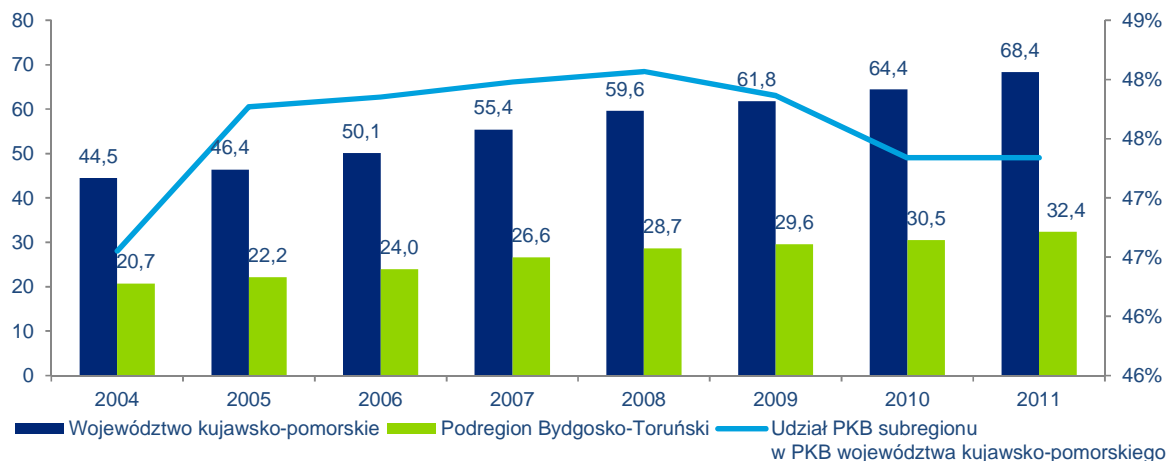

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

2.1.2 Stan i struktura PKB

Łączna roczna wartość produkcji bydgosko-toruńskiego obszaru funkcjonalnego wyniosła w 2011 roku 32,4 mld złotych, co stanowiło 47,3% PKB województwa kujawsko-pomorskiego. W ujęciu nominalnym (w cenach bieżących) średnioroczna dynamika wzrostu PKB podregionu bydgosko-toruńskiego w latach 2004 – 2011 wyniosła 5,1%, co było wynikiem lepszym niż wynik gospodarki całego województwa (4,9%), lecz istotnie słabszym od wyniku gospodarki krajowej (5,7%).

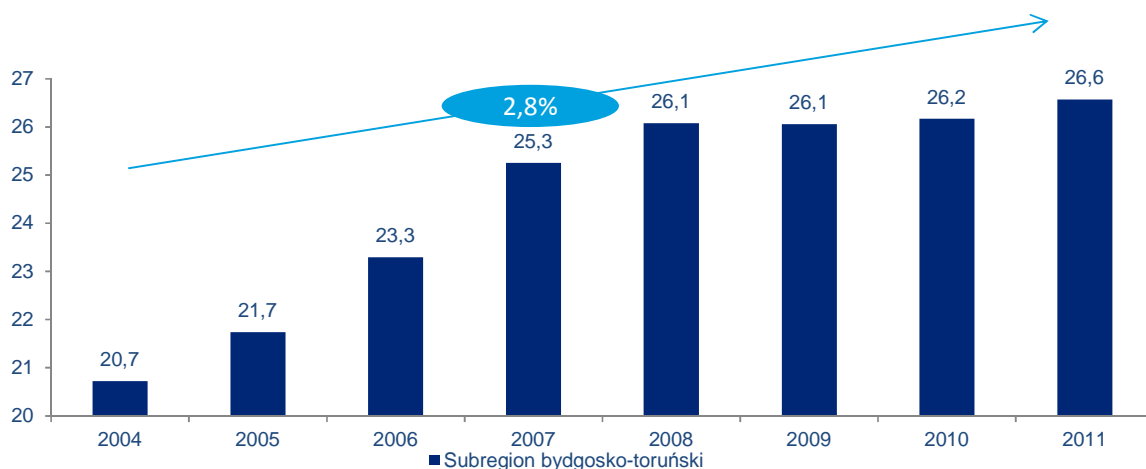
Wykres 1. Porównanie poziomu PKB w cenach bieżących w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2004-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014 r.

PKB subregionu w ujęciu realnym w tym czasie zwiększało się średniorocznie o 2,8%. W analogicznym okresie PKB województwa kujawsko-pomorskiego zwiększało się o 2,6%, a PKB kraju o 3,4%.

Wykres 2. PKB regionu bydgosko-toruńskiego w ujęciu realnym w cenach z roku 2004 (mld PLN) w latach 2004-2011

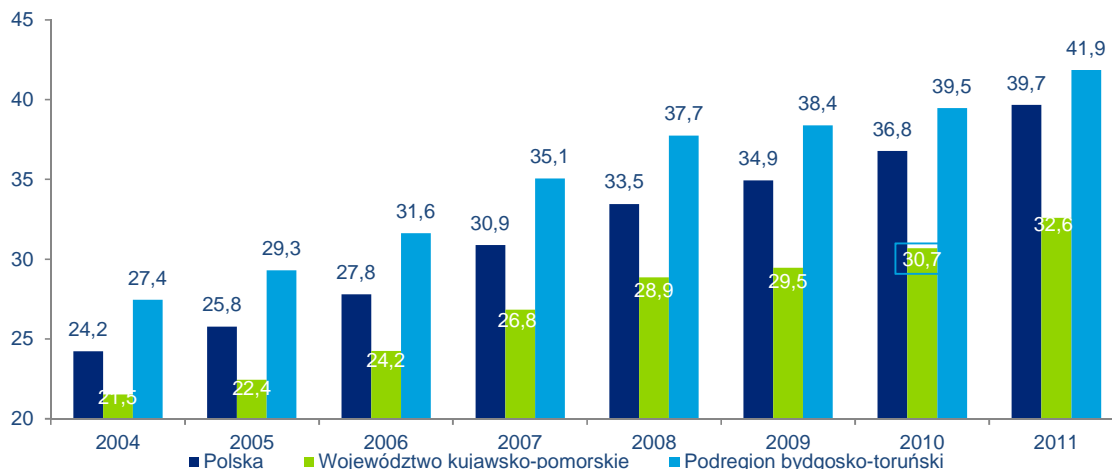

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014 r.

Analogicznie przedstawia się sytuacja pod względem wskaźnika PKB na mieszkańca podregionu bydgosko-toruńskiego, który w ujęciu nominalnym (w cenach bieżących) wyniósł w 2011 roku

41,9 tys. PLN. Średnioroczna dynamika wzrostu wskaźnika latach 2004 – 2011 wyniosła 4,8%, a więc była na poziomie zbliżonym do wojewódzkiej (4,7%), i istotnie niższym od krajowej (5,6%).

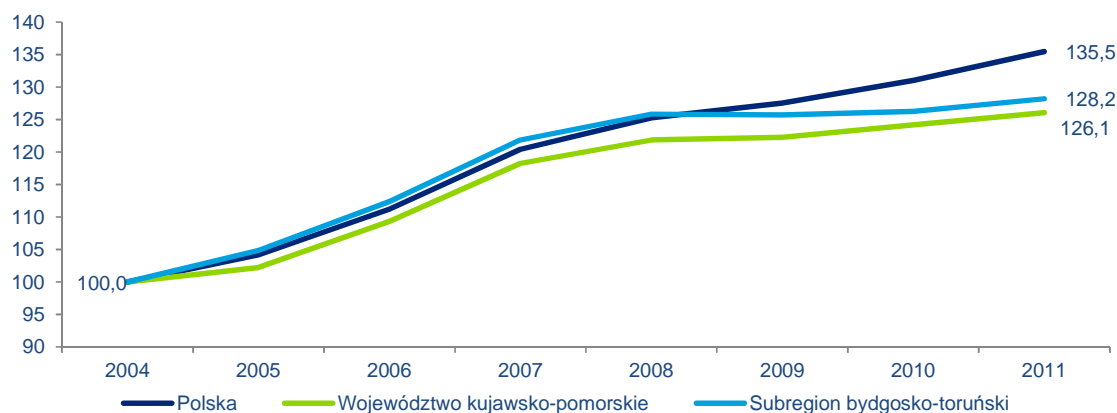
Wykres 3. PKB na mieszkańca w cenach bieżących podregionu bydgosko-toruńskiego, na tle województwa oraz kraju (tys. PLN) w latach 2004-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014 r.

Poniżej zaprezentowany został realny (po uwzględnieniu inflacji) przyrost PKB na mieszkańca dla subregionu, województwa oraz kraju. Jak można zaobserwować w latach 2004 – 2011 wartość produkcji subregionu na mieszkańca zwiększyła się o 28,2%. W tym samym czasie gospodarka województwa w przeliczeniu na mieszkańca zwiększyła się o 26,1%, a gospodarka krajowa o 35,5%.

Wykres 4. Realny przyrost PKB na mieszkańca podregionu bydgosko-toruńskiego, na tle województwa oraz kraju (%) w latach 2004-2011

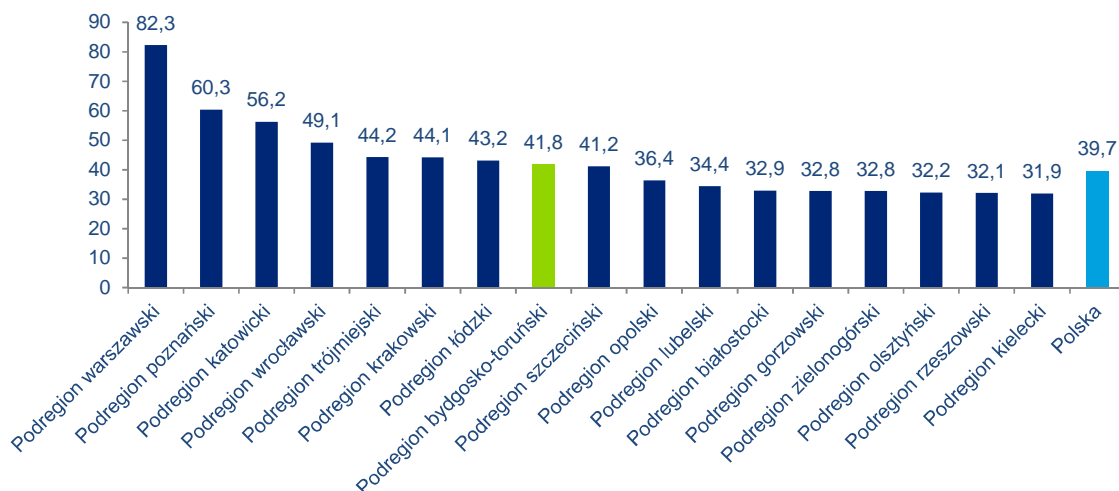

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014

Powyższe wskaźniki pokazują, iż zarówno w ujęciu zagregowanym, jak też z uwzględnieniem zmian liczby mieszkańców subregion bydgosko-toruński staje się, w miarę upływu czasu, relatywnie uboższy na tle kraju.

Pomimo tego faktu na tle wszystkich subregionów miast wojewódzkich na terenie kraju, w roku 2011 subregion bydgosko-toruński zajmował 8 z 17 pozycji pod względem PKB na mieszkańca, jak też przewyższał pod kątem tego wskaźnika statystykę ogólnokrajową.

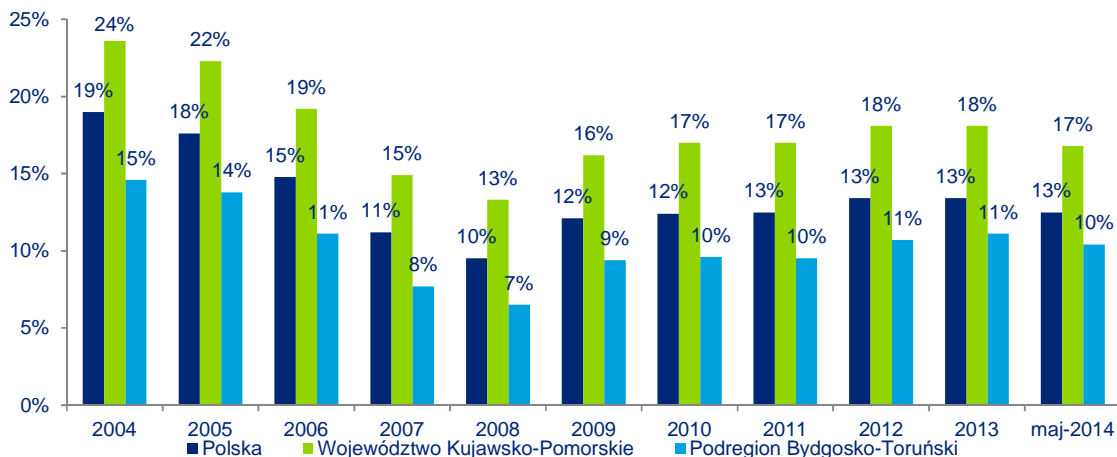
Wykres 5. Poziom PKB per capita w podregionie bydgosko-toruńskim w porównaniu do podregionów wojewódzkich Polski¹ w 2011 r. (tys. PLN)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014

Bezrobocie na terenie subregionu kujawsko-pomorskiego w latach 2004 – 2014 wahało się w przedziale od 7% do 15%, utrzymując się na poziomie istotnie niższym od poziomu bezrobocia w województwie oraz niższym od poziomu bezrobocia w kraju. Na koniec maja 2014 r. wysokość stopy bezrobocia w podregionie bydgosko-toruńskim wyniosła 10,4%.

Wykres 6. Porównanie poziomu stopy bezrobocia w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w latach 2004-2013

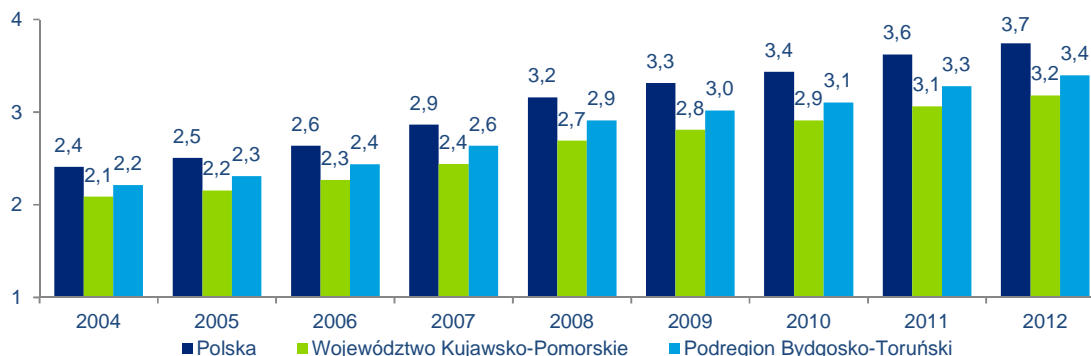
Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014

Co ciekawe, niższemu na tle kraju poziomowi bezrobocia w subregionie bydgosko-toruńskim, nie towarzyszy wyższy poziom płac – średnia wysokość miesięcznego wynagrodzenia na terenie subregionu wyniosła w roku 2011 3,4 tys. PLN i była o 8,1% niższa od średniego wynagrodzenia na terenie kraju. Ponadto w omawianym okresie nie zaobserwowano, aby rozbieżność pomiędzy średnim wynagrodzeniem w subregionie, a średnim wynagrodzeniem na terenie kraju ulegała istotnemu

¹ Z uwagi na formę prezentacji danych przez GUS informacje dla podregionów warszawskiego, łódzkiego, krakowskiego, trójmiejskiego, poznańskiego, wrocławskiego i szczecińskiego są średnimi wartościami (ważonymi liczbą ludności) dla miast wydzielonych jako oddzielne podregiony oraz odpowiednich podregionów otaczających te miasta.

zmniejszeniu. Średnie przeciętne wynagrodzenie na terenie subregionu wzrosło w latach 2004 – 2012 o 54,5%, a więc porównywalnie do wzrostu średniego poziomu wynagrodzenia w kraju (54,2%) oraz w województwie (52,4%).

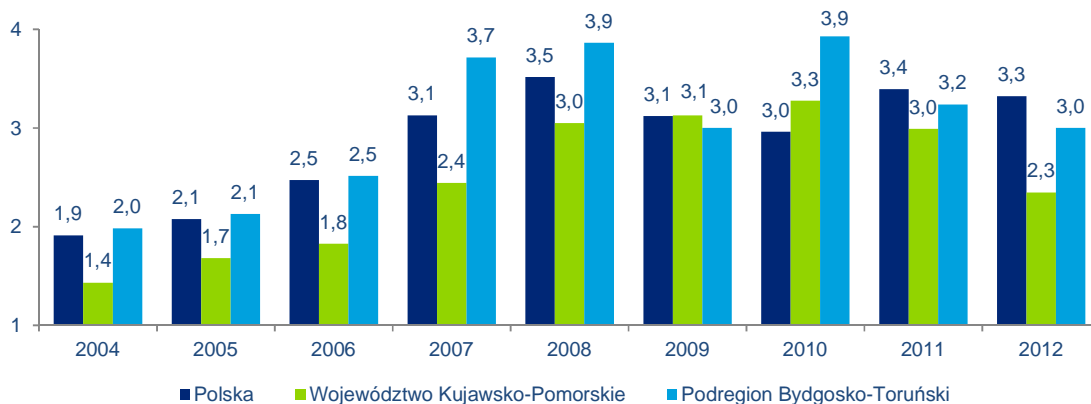
Wykres 7. Porównanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski (tys. PLN) w latach 2004-2012

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 15.07.2014

Największą zmiennością w stosunku do wskaźników na poziomie krajowym oraz wojewódzkim wykazywał się w ostatnich latach wskaźnik poziomu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw na mieszkańca, który z poziomu zbliżonego do krajowego w latach 2004 – 2005, wzrósł do poziomów istotnie wyższych od krajowych w latach 2007 – 2008, aby w latach 2011 – 2012 zaczął przyjmować wartości istotnie od średniej krajowej niższe. W roku 2011 wartość nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw na mieszkańca wynosiła 3,0 tys. PLN i była o 9,1% niższa od średniej wartości wskaźnika w kraju.

Wykres 8. Porównanie poziomu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw na mieszkańca w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski (tys. PLN) w latach 2004-2012

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 25.04.2014

Na terenie BTOF zarejestrowanych jest 89,8 tys. przedsiębiorstw gospodarczych. Patrząc przez pryzmat procentowej struktury ich sekcji PKD wskazać należy, iż na terenie BTOF poza branżami najczęściej licznie reprezentowanymi (takimi jak handel i budownictwo) istotny udział w łącznej liczbie przedsiębiorstw mają branże o charakterze przemysłowym i technicznym.

2.1.3 Struktura przedsiębiorstw

W strukturze przedsiębiorstw w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – w 2014 r. stanowiły one prawie 96% ogólnej liczby przedsiębiorstw. Najmniej liczną grupę stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 100o osób – w 2014 r. na analizowanym obszarze funkcjonowały 23 takie przedsiębiorstwa, co stanowiło zaledwie 0,02% ogólnej liczby firm.

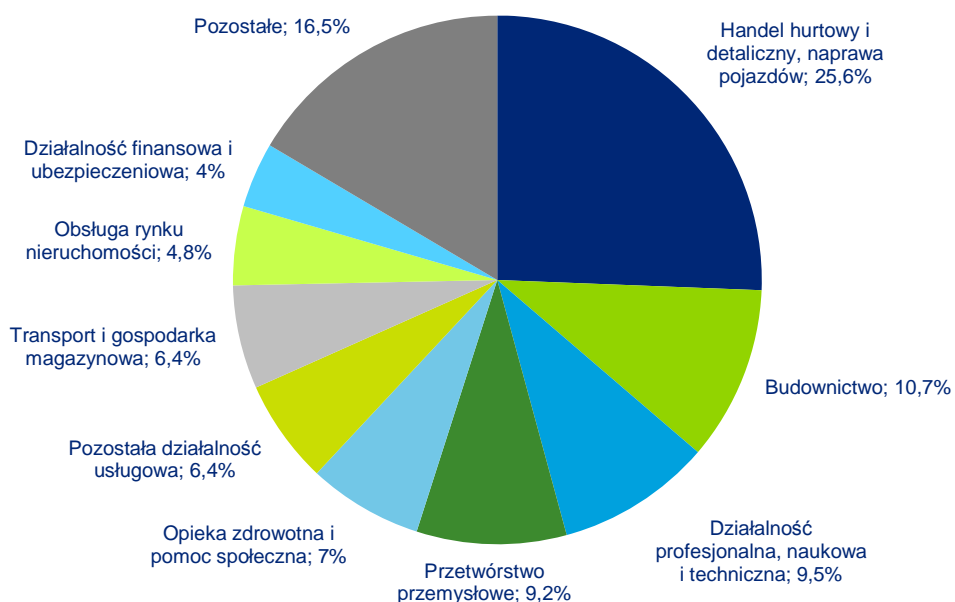
Tabela 1 Struktura przedsiębiorstw w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym wg liczby zatrudnionych w 2014 r.

Liczba zatrudnionych	Liczba przedsiębiorstw	Procentowy udział ²
0 - 9 zatrudnionych	91743	95,79%
10 - 49 zatrudnionych	3145	3,28%
50 - 249 zatrudnionych	757	0,79%
250 - 999 zatrudnionych	103	0,11%
1000 i więcej zatrudnionych	23	0,02%

Źródło: Baza REGON, stan na 30.04.2014 r.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności największą grupę przedsiębiorstw stanowią firmy zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym – ponad 25% wszystkich przedsiębiorstw. Ponad 10% ogólnej liczby przedsiębiorstw stanowiły w 2014 r. firmy działające w sektorze budownictwa. Na dalszych miejscach znalazły się przedsiębiorstwa prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną (9,2%), zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (9,2%), opieką zdrowotną i pomocą społeczną (7%), pozostałą działalnością usługową (6,4%), transportem i gospodarką magazynową (6,4%), obsługą rynku nieruchomości (4,8%) oraz działalnością finansową i ubezpieczeniową (4%).

Wykres 9 Struktura ilościowa podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego wg rodzajów prowadzonej działalności

Źródło: Baza REGON, stan na 30.04.2014 r.

² Z uwagi na zasady zaokrąglania przedstawione udziały procentowe sumują się do 99,99%

Istotne znaczenie dla lokalnej gospodarki mają przede wszystkim silnie rozwinięte branże:

- Chemiczna, w tym przetwórstwa tworzyw sztucznych (skupione w ramach Bydgoskiego Klastra Przemysłowego),
- Nowoczesnych usług dla biznesu (BPO/SSC, w szczególności inwestorzy zagraniczni),
- Elektromaszynowa, w tym produkcji taboru kolejowego (skoncentrowane wokół firmy PESA SA i jej poddostawców),
- Spożywcza (zarówno produkcja rolna jak i przetwórstwo spożywcze),
- Farmaceutyczna (działające w Toruniu TZMO S.A. i NEUCA S.A).

Na poniższym schemacie zaprezentowane zostały branże kluczowe dla lokalnej gospodarki wraz ze wskazaniem najważniejszych przedsiębiorstw działających w tych sektorach.

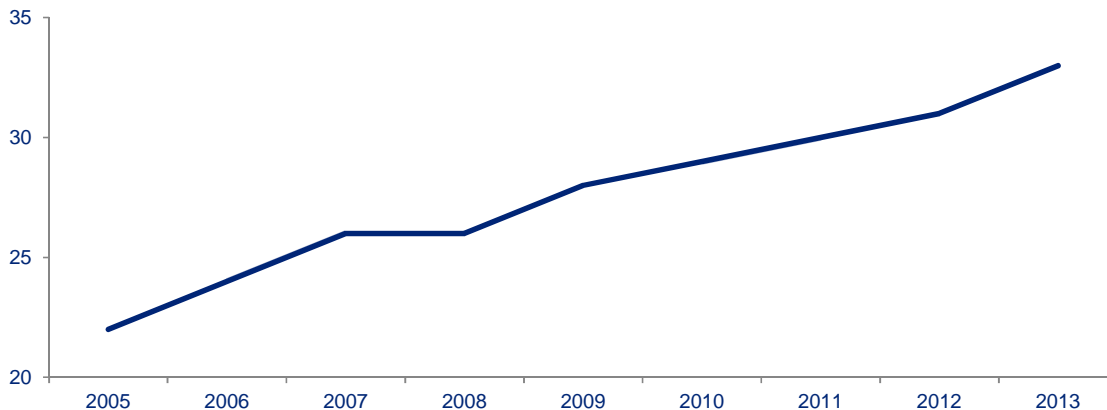
Schemat 3 Kluczowe branże BTOF

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Zauważalny jest wyraźny trend wzrostowy liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w latach 2005-2013.

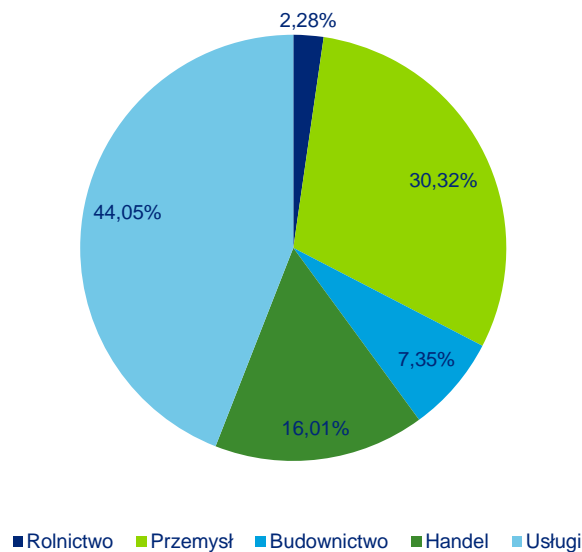
Wykres 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w podregionie bydgosko-toruńskim w latach 2005-2013

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 02.07.2014

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.

Wykres 11 Struktura zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w podziale na grupy sekcji PKD w 2012 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 14.08.2014

W strukturze zatrudnienia dominują usługi – ponad 60% wszystkich zatrudnionych, z czego ponad 16% przypada na handel. Nieco ponad 30% osób pracuje w przemyśle, niecałe 7,5% w budownictwie, natomiast najmniej w rolnictwie – ok. 2,3% wszystkich zatrudnionych.

2.2 Warunki prowadzenia działalności gospodarczej

Rozwój gospodarczy regionu w dłuższej perspektywie czasu, będzie w coraz większym stopniu wypadkową rozwoju obu głównych miast tj. Bydgoszczy i Torunia, łącznie postrzeganych przez potencjalnych inwestorów, turystów. Cechy charakterystyczne tych miast, pewne różnice i specyfiki ich potencjałów, będą atutami, nie wadami. Poprawiające się skomunikowanie, uzupełniająca się wzajemnie oferta turystyczna, duży potencjał gospodarczy będą sprawiały, że region będzie w coraz większym stopniu odbierany jako całość i miał duże znaczenie w skali kraju.

Niniejszy dokument służy zaprezentowaniu wybranych aspektów, danych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF).

Ze względu na fakt, iż rozwój gospodarczy warunkowany jest rozwojem działalności gospodarczej przedsiębiorstw (niezależnie od ich rozmiaru), strategiczna analiza gospodarki na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego przeprowadzona została z perspektywy kluczowych czynników determinujących warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Przeanalizowane zostały uwarunkowania, które mając fundamentalny wpływ na funkcjonowanie pojedynczego przedsiębiorstwa mają kluczowy wpływ na dynamikę rozwoju gospodarki regionu.

Schemat 4 Kluczowe czynniki determinujące warunki prowadzenie działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne Deloitte

Kluczowe czynniki determinujące warunki prowadzenia działalności gospodarczej przeanalizowane zostały w rozbiciu na wskazane powyżej kategorie. Ze względu na szeroki zakres omawianych zagadnień, kwestie związane z rynkiem pracy omówione zostały w ramach osobnego rozdziału.

Ze względu na charakter przedmiotowej Strategii niniejsza diagnoza skoncentrowana została wokół tych obszarów determinujących warunki prowadzenia działalności gospodarczej, na które w sposób bezpośredni lub pośredni, możliwe jest oddziaływanie z poziomu jednostek samorządu terytorialnego.

Infrastruktura

Kluczowe wnioski i obserwacje	
1	Umiarkowanie atrakcyjna drogowa dostępność transportowa regionu na tle innych miast na terenie kraju.
2	Ograniczona dostępność transportowa regionu drogą lotniczą.
3	Znacząca oferta terenów inwestycyjnych przy jednoczesnym braku dużych, nowoczesnych powierzchni biurowych, braku powierzchni magazynowych oraz średnim na tle innych ośrodków miejskich nasyceniu rynku powierzchniami handlowymi.
4	Niewielkie pokrycie obszaru miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego poza miastami Chełmżą, Bydgoszczą i Toruniem

Umiarkowanie atrakcyjna drogowa dostępność transportowa regionu na tle innych miast na terenie kraju.

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały szacowane czasy przyjazdu pomiędzy Toruniem i Bydgoszczą oraz wybranymi miastami a kluczowymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi kraju oraz Berlinem. Czasy te zostały następnie zsumowane celem uzyskania porównywalnego między miastami wskaźnika dostępności transportowej poszczególnych miast.

W poniższej analizie uwzględniony został również wariant oddania do ruchu dwóch najważniejszych planowanych inwestycji drogowych w regionie:

- Drogi ekspresowej S5 – łączącej Bydgoszcz z autostradami A1 i A2
- Drogi ekspresowej S10 – łączącej Bydgoszcz z Toruniem

wraz z szacunkiem wpływu ich realizacji na dostępność Bydgoszczy oraz Torunia.

Tabela 2. Czas przejazdu pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem a wybranymi miastami w maju 2014 r.

Miasto docelowe	Czas dojazdu z miasta						
	Bydgoszcz	Toruń	Łódź	Poznań	Lublin	Gdańsk	Wrocław
Warszawa	2h 42 min (2h 32 min)*	2h 19 min	1h 24 min	2h 42 min	2h 12 min	3h 2 min	3h 42 min
Wrocław	3h 41 min (3h 05 min)*	3h 53 min	2h 35 min	2h 24 min	5h 15 min	4h 55 min	X
Łódź	2h 10 min (2h)*	1h 46 min	X	2h 01 min	3h 25 min	2h 49 min	2h 35 min
Poznań	1h 43 min (1h 25 min)*	2h 8 min (1h 48 min)*	2h 01 min	X	4h 40 min	3h 25 min (3h 07 min)*	2h 24 min
Gdańsk	1h 42 min	1h 33 min	2h 49 min	3h 25 min (3h 07 min)*	5h 24 min	X	4h 55 min

Kraków	4h 56 min (4h 46 min)*	4h 33 min	2h 54 min	4h 41 min	3h 44 min	5h 37 min	2h 33 min
Berlin	3h 57 min (3h 28 min)	4h 21 min (3h 57min)*	4h 16 min	2h 36 min	6h 56 min	5h 36 min	3h 37 min
Suma	20 h 51 min (18 h 58 min)*	20 h 33 min (19 h 49 min)*	15 h 59 min	17 h 49 min (17 h 31 min)*	31 h 36 min	25 h 24 min (25 h 6 min)*	19 h 46 min

*czas przejazdu uwzględniający oddanie do ruchu dróg ekspresowych S5 i S10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Google Maps, stan na 21.05.2014

Z punktu widzenia integracji całego obszaru funkcjonalnego najbardziej istotną inwestycją drogową jest budowa drogi ekspresowej S10, na odcinku pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem. Oprócz lepszego skomunikowania regionu z innymi miastami wpłynęłoby to również na usprawnienie ruchu wewnątrz obszaru funkcjonalnego, skrócenie czasu przejazdu między miastami rdzenia oraz częściowe wyprowadzenie ruchu samochodowego z miast – droga ta pełniłaby rolę południowej obwodnicy Bydgoszczy i Torunia. Budowa drogi ekspresowej S5 jest natomiast inwestycją wpływającą w największym stopniu na skrócenie czasu dojazdu do innych miast w Polsce.

W przypadku Bydgoszczy budowa dróg ekspresowych S5 i S10 wpłynęłaby istotnie na skrócenie czasu dojazdu do wszystkich najważniejszych ośrodków miejskich w Polsce, natomiast w przypadku Torunia istotnemu skróceniu uległby czas dojazdu do najważniejszych miast Polski położonych w kierunku zachodnim i południowym – Poznania i Wrocławia. Znacznie zredukowany czas dojazdu do innych znaczących ośrodków miejskich pozwoliłby konkurować pod względem dostępności transportowej z Poznaniem i Wrocławiem oraz zwiększyć lub utrzymać przewagę nad takimi miastami jak Gdańsk i Lublin.

Ograniczona dostępność transportowa regionu drogą lotniczą.

Potencjalna dostępność transportowa regionu drogą lotniczą jest bardzo wysoka z uwagi na dogodne położenie lotniska w Bydgoszczy-Szwederowie. Znajduje się ono ok. 4 km od centrum miasta, z którym połączone jest linią autobusową kursującą co 30 min.

Tabela 3. Połączenia lotnicze z lotniska Bydgoszcz-Szwederowo³ w sierpniu 2014 r.

Kierunek	Liczba połączeń w ciągu dnia						
	Pn	Wt	Śr	Cz	Pt	So	Nd
Antalya*	0	0	1	0	0	0	0
Birmingham	0	1	0	1	0	1	0
Burgas*	0	0	0	0	1	0	0
Chania*	0	0	1	0	0	0	0
Djerba*	0	0	1	0	0	0	0
Dublin	1	0	1	0	1	0	0
Dubrovnik*	0	0	0	1	0	0	0
Heraklion*	0	0	1	0	0	0	1

³ Dane dotyczące liczby lotów opracowane zostały na podstawie rozkładów obowiązujących w dniach 02.07.2014-01.10.2014 (Antalya), 08.04.2014-27.09.2014 (Birmingham), 13.06.2014-12.09.2014 (Burgas), 04.06.2014-01.10.2014 (Chania, Djerba), 30.06.2014-20.08.2014 (Dublin), 12.06.2014-18.09.2014 (Dubrovnik), 18.06.2014-01.10.2014 (Heraklion), 14.06.2014-27.09.2014 (Kos), 28.06.2014-27.09.2014 (Lanzarote), 31.03.2014-18.10.2014 (London Stansted), 16.06.2014-29.09.2014 (Rodos), 05.05.2014-31.05.2014 (Warszawa), 06.06.2014-19.09.2014 (Zakynthos)

*Oznacza kierunki obsługiwane w sezonie wakacyjnym

Kos*	0	0	0	0	0	1	0
Lanzarote*	0	0	0	0	0	1	0
London Stansted	1	1	1	1	1	1	1
Rodos*	1	0	0	0	0	0	0
Warszawa	2	2	2	2	2	1	1
Zakynthos*	0	0	0	0	1	0	0

Źródło: strona internetowa portu lotniczego w Bydgoszczy-Szwederowie, stan na 12.08.2014

W praktyce dostępność regionu drogą lotniczą jest ograniczona z uwagi na niewielką liczbę połączeń realizowanych z portu lotniczego w Bydgoszczy. Loty realizowane są stale jedynie do czterech miast, w tym trzech zagranicznych i nie każdy kierunek obsługiwany jest codziennie.

Należy jednak zauważyć, że dodatkowo w sezonie letnim obsługiwanych jest 10 kierunków do zagranicznych miejscowości turystycznych. Planowane jest również uruchomienie kolejnych dwóch stałych połączeń od października 2014 r. – Düsseldorf-Weeze oraz Glasgow International, a także rozbudowa terminala cargo, co może przyczynić się do wzrostu popularności portu lotniczego w Bydgoszczy.

Na ograniczenie dostępności Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego wpływa również stosunkowo długi czas dojazdu do portów lotniczych w Poznaniu (ok. 2-2,5 godziny), Gdańsku (1,5 - 2 godzin) i Warszawie (3 – 3,5 godziny). Poprawa infrastruktury drogowej i skrócenie czasu dojazdu do tych miast miałyby wpływ również na poprawę dostępności lotniczej regionu.

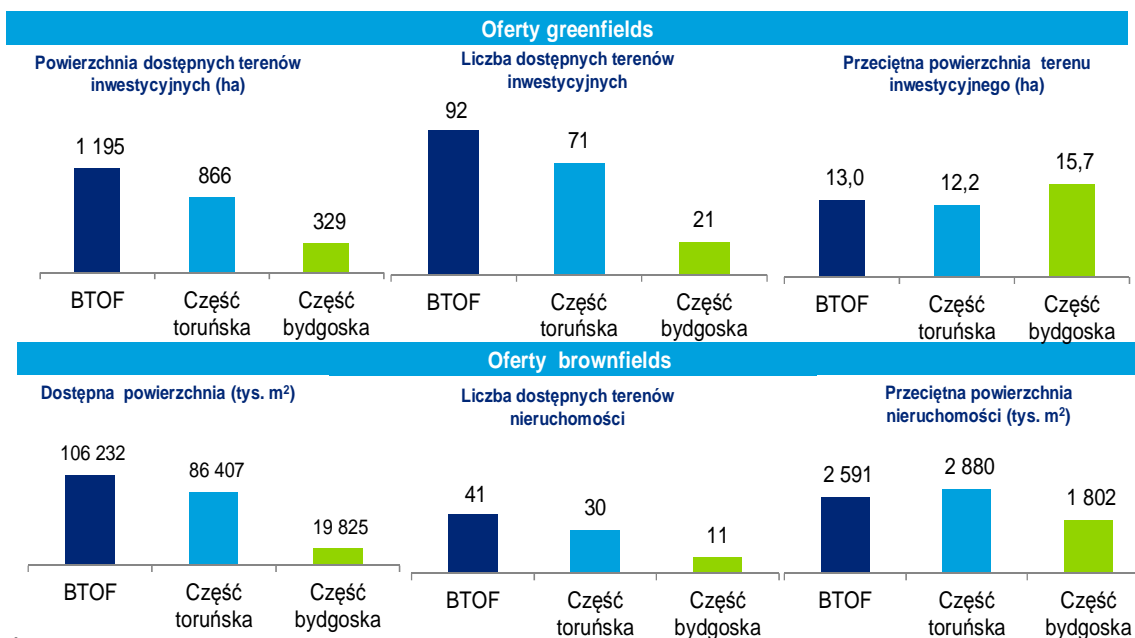
Znacząca oferta terenów inwestycyjnych przy jednoczesnym braku dużych, nowoczesnych powierzchni biurowych, braku powierzchni magazynowych oraz średnim na tle innych ośrodków miejskich nasyceniu rynku powierzchniami handlowymi.

Tereny inwestycyjne typu „greenfield” oraz „brownfield”

Poniżej zaprezentowane zostały informacje na temat podaży terenów inwestycyjnych na obszarze BTOF. Niniejsza analiza oparta jest na danych pochodzących z:

- Kujawsko Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów (COI) - informacje COI stanowią główne źródło informacji Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych na temat oferty inwestycyjnej regionów przedstawianej dużym zagranicznym inwestorom, ważne jest aby baza ta zawierała jak najbardziej kompletne informacje. Baza COI jest zatem w dużej mierze pierwszym źródłem informacji dla podmiotów chcących zainwestować w regionie;
- Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego – baza zawierająca dane z obszaru miasta – nie prezentuje zatem pełnego przeglądu sytuacji na terenie BTOF jednak ze względu na to, że występują pewne rozbieżności w poszczególnych bazach, także w zakresie danych specyficznych dla Bydgoszczy, pokazujemy oba źródła informacji.
- Biura Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu - baza zawierająca dane z obszaru miasta Torunia, które również braliśmy pod uwagę.

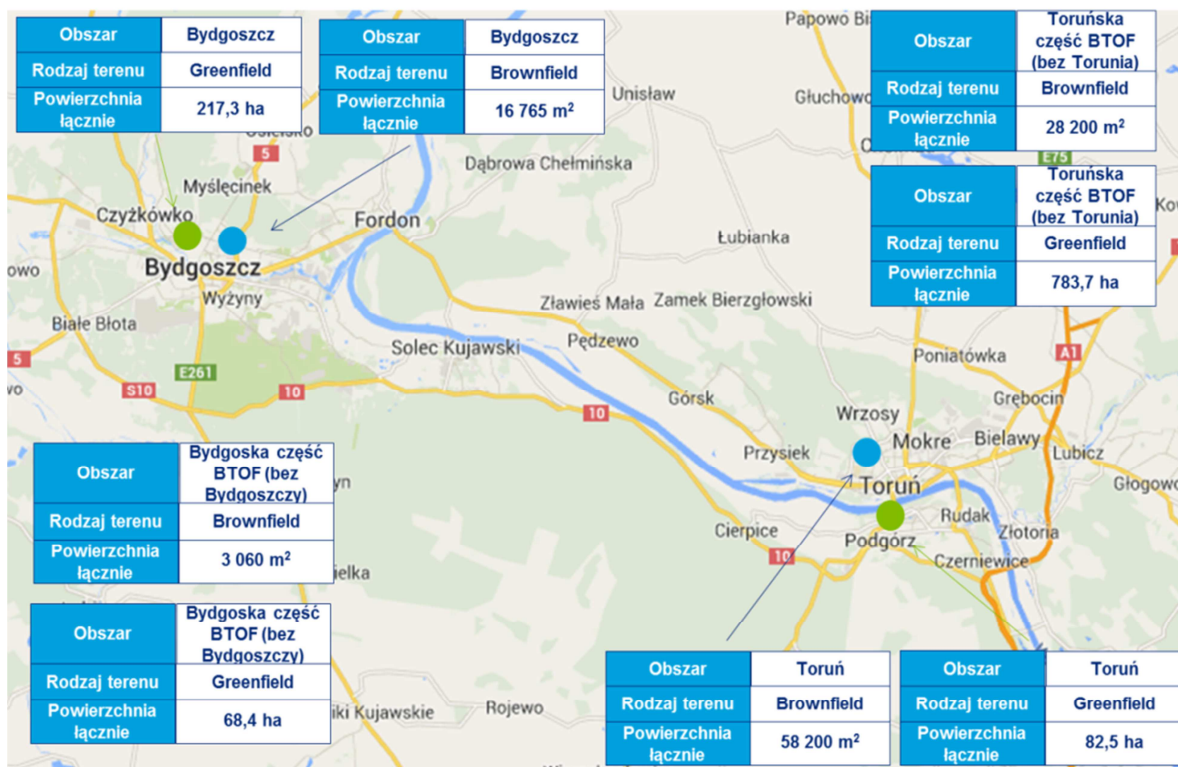
Wykres 12 Dostępność terenów inwestycyjnych – baza ofert inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora

Zgodnie z danymi dostępnymi w bazie COI Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny dysponuje znaczną powierzchnią terenów inwestycyjnych. Łącznie dostępnych jest około 1152 ha terenów inwestycyjnych typu „greenfield” w ponad 90 lokalizacjach oraz około 106 tys. m² terenów inwestycyjnych typu „brownfield” w ponad 40 lokalizacjach. Rozmieszczenie terenów inwestycyjnych w obszarze funkcjonalnym przedstawia mapa na następnej stronie.

Mapa 2 Rozmieszczenie wszystkich terenów inwestycyjnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów

Widoczne rozbieżności pomiędzy zakresem terenów inwestycyjnych dostępnych w ramach bydgoskiej oraz toruńskiej części obszaru funkcjonalnego, wynikają z jednej strony ze znaczących powierzchni typu greenfield zlokalizowanych w gminie Chełmża (684 ha) będącej częścią toruńskiej części BTOF. Z drugiej strony pracownicy COI wskazywali, iż nie od wszystkich jednostek samorządowych informacje nt. dostępnych terenów inwestycyjnych są regularnie przekazywane do COI.

Oprócz bazy terenów inwestycyjnych zarządzanej przez Kujawsko Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów funkcjonują również dwie bazy dedykowane miastom rdzenia.

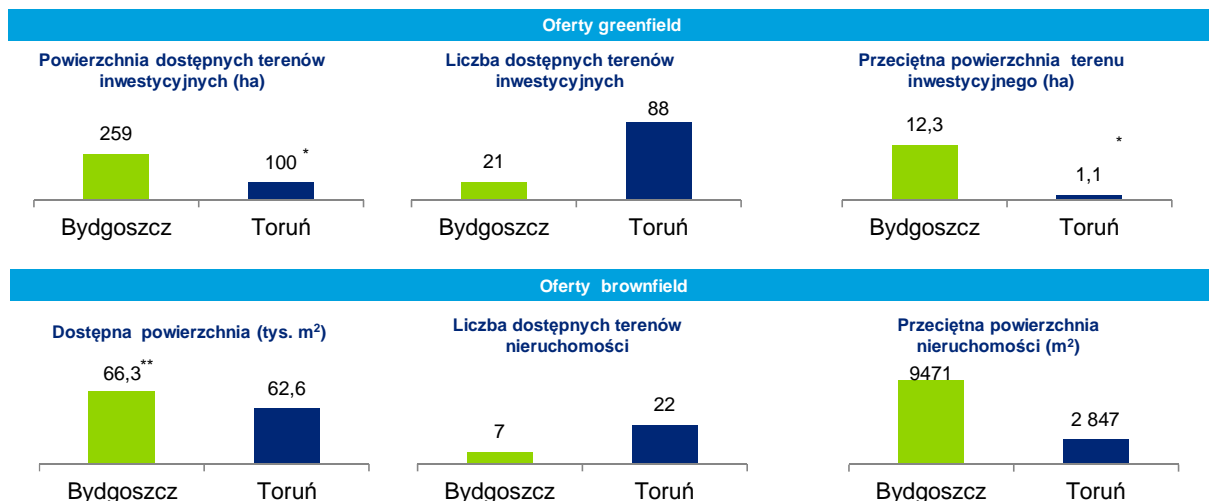
Dla Torunia obszerna baza ofert inwestycyjnych dostępna jest na stronie internetowej Biura Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu. W bazie tej zamieszczono 22 oferty terenów typu brownfield, o powierzchni ponad 62,6 tys. m² oraz 88 ofert terenów typu greenfield, o powierzchni ok. 100 ha.

Dla Bydgoszczy, w danych Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego zamieszczonych jest 21 ofert typu greenfield o powierzchni ok. 450 ha oraz 7 ofert typu brownfield o powierzchni co najmniej 66,3 tys. m².⁴

⁴ Dana nie uwzględnia terenów dawnego Zachemu, ze względu na jego specyficzny charakter. W przypadku terenów typu brownfield nie w każdym przypadku dostępne są informacje na temat powierzchni budynków.

Poniżej zamieszczono wykres obrazujący dane pochodzące z baz danych BARR i BOliP Toruń.

Wykres 13 Dostępność terenów inwestycyjnych - baza danych Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz Biura Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu (2014 r.)

* Dane szacunkowe ** Bez terenów dawnego Zachem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BARR oraz BOliP Toruń

Poniżej omówione zostały największe spośród dostępnych na obszarze BTOF terenów inwestycyjnych typu „greenfield” oraz „brownfield”.

Rysunek 3 Rozmieszczenie największych terenów inwestycyjnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów

Kluczowe informacje nt. zaprezentowanych terenów przedstawione zostały w tabeli.

Tabela 4 Największe tereny inwestycyjne typu greenfield i brownfield w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.

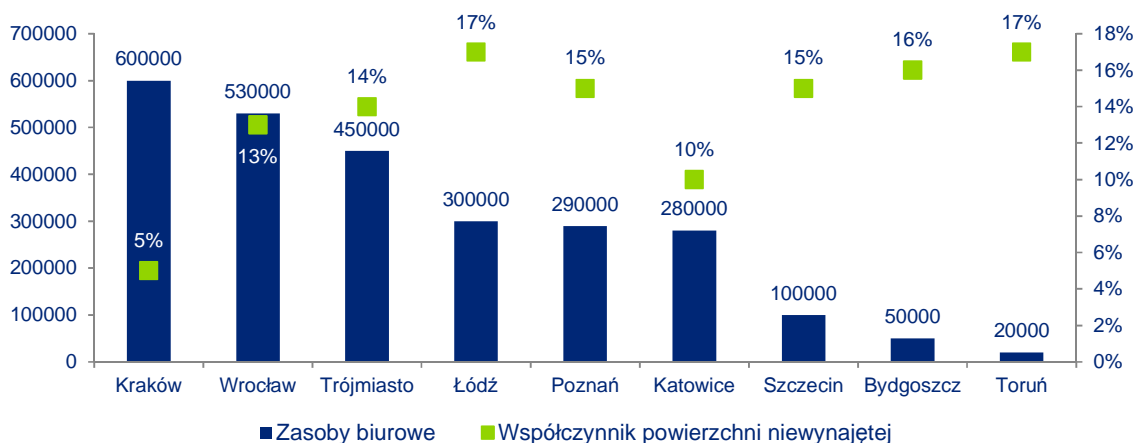
Teren	Podstawowe dane	Przeznaczenie	Infrastruktura
Tereny greenfield			
G0152 – Dźwierzno	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Toruński Gmina Chełmża Powierzchnia - 484,95 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja Magazyny Usługi 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, elektryczność) Brak zabudowań 15 km od autostrady A1 60 km od lotniska w Bydgoszczy 11 km od stacji kolejowej
G0218 – Nowa Chełmża	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Toruński Gmina Nowa Chełmża Powierzchnia - 115,34 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja Magazyny Zabudowa mieszkaniowa 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, gaz, elektryczność) Brak zabudowań 5 km od autostrady A1 45 km od lotniska w Bydgoszczy 1 km od stacji kolejowej
G0338 – Bydgoszcz	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Bydgoszcz Miasto Bydgoszcz Powierzchnia - 82,46 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja Usługi 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, gaz, elektryczność) Brak zabudowań 4,5 km do DK80 5,5 km do DK5 5 km do DK10 9 km do lotniska w Bydgoszczy Położenie bezpośrednio przy linii kolejowej
G0331 - Bydgoszcz	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Bydgoszcz Miasto Bydgoszcz Powierzchnia – 50,00 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja Magazyny 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, elektryczność) Zabudowania 3 km do DK5, DK10, DK25, DK80 5 km do lotniska Położenie bezpośrednio przy linii kolejowej
G0219 - Kończewice	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Toruński Gmina Chełmża Powierzchnia - 79,43 ha 	<ul style="list-style-type: none"> Produkcja Usługi 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, elektryczność) Brak zabudowań 14 km do autostrady A1 45 km do lotniska w Bydgoszczy 1 km do stacji kolejowej
Tereny brownfield			
B044- Ostaszewo	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Toruński Gmina Łysomice Powierzchnia gruntu – 25 400 m² Powierzchnia hali – 15 700 m² Stan techniczny doskonały 	<ul style="list-style-type: none"> Magazyny 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, gaz elektryczność, ogrzewanie, kanalizacja) Droga dojazdowa dla samochodów ciężarowych
B045 - Ostaszewo	<ul style="list-style-type: none"> Powiat Toruński Gmina Łysomice 	<ul style="list-style-type: none"> Magazyny 	<ul style="list-style-type: none"> Media (woda, gaz elektryczność, ogrzewanie, kanalizacja)

	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia gruntu – 50 000 m² • Powierzchnia hali – 10 000 m² • Stan techniczny doskonały 		<ul style="list-style-type: none"> • Droga dojazdowa dla samochodów ciężarowych
B071 - Toruń	<ul style="list-style-type: none"> • Powiat Toruń • Miasto Toruń • Powierzchnia gruntu – 5 500 m² • Powierzchnia hali – 5 500 m² • Stan techniczny słaby 	<ul style="list-style-type: none"> • Magazyny 	<ul style="list-style-type: none"> • Media (woda, gaz elektryczność, ogrzewanie, kanalizacja) • Droga dojazdowa dla samochodów ciężarowych
B081 – Bydgoszcz	<ul style="list-style-type: none"> • Powiat Bydgoszcz • Miasto Bydgoszcz • Powierzchnia gruntu – 9 300 m² • Powierzchnia hali – 5 128 m² • Stan techniczny doskonały 	<ul style="list-style-type: none"> • Produkcja 	<ul style="list-style-type: none"> • Media (woda, elektryczność, ogrzewanie, kanalizacja) • Droga dojazdowa dla samochodów ciężarowych • Suwnice
B088 - Bydgoszcz	<ul style="list-style-type: none"> • Powiat Bydgoszcz • Miasto Bydgoszcz • Powierzchnia gruntu – 16 386 m² • Powierzchnia hali – 7162 m² • Stan techniczny doskonały 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wskazano 	<ul style="list-style-type: none"> • Media (woda, elektryczność, ogrzewanie, kanalizacja) • Droga dojazdowa dla samochodów ciężarowych • Suwnice

Powierzchnie biurowe

W przypadku dostępności powierzchni biurowych zarówno Bydgoszcz jak i Toruń, pomimo ograniczonej wielkości łącznej podaży charakteryzują się wysokim odsetkiem pustostanów.

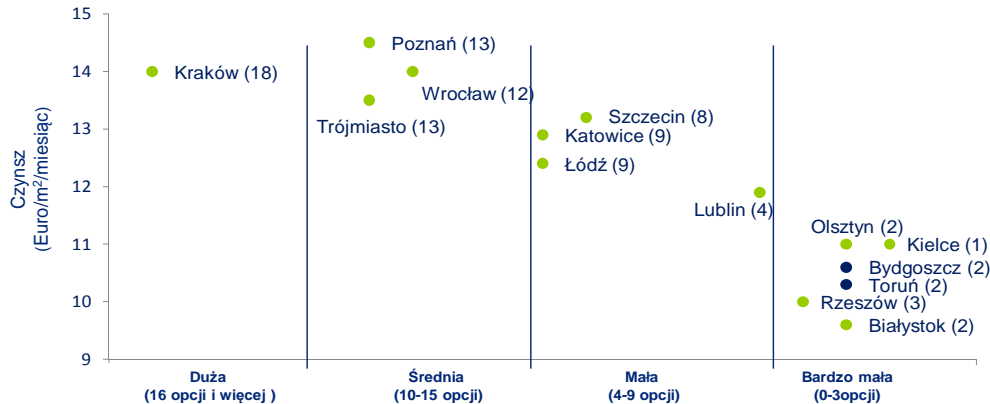
Wykres 14 Zasoby biurowe oraz współczynnik powierzchni niewynajętej na głównych rynkach biurowych w Polsce w m² (z wyłączeniem Warszawy) w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu Knight Frank „Commercial Market. Rynek komercyjny 2014” oraz „Rynek biurowy w miastach średniej wielkości” eGospodarka.pl [dostęp 07.01.2014]

Ograniczoną podaż terenów biurowych na terenie miast rdzenia BTOF widać w szczególności w kluczowym dla rozwoju branży BPO/SSC segmencie powierzchni biurowych powyżej 1000 m². Bydgoszcz i Toruń znajdują się w gronie ośrodków miejskich o najmniejszych zasobach dostępnych powierzchni biurowych tego typu.

Wykres 15 Dostępność nowoczesnej powierzchni biurowej w Polsce - liczba dostępnych powierzchni powyżej 1000 m² w 2012 r

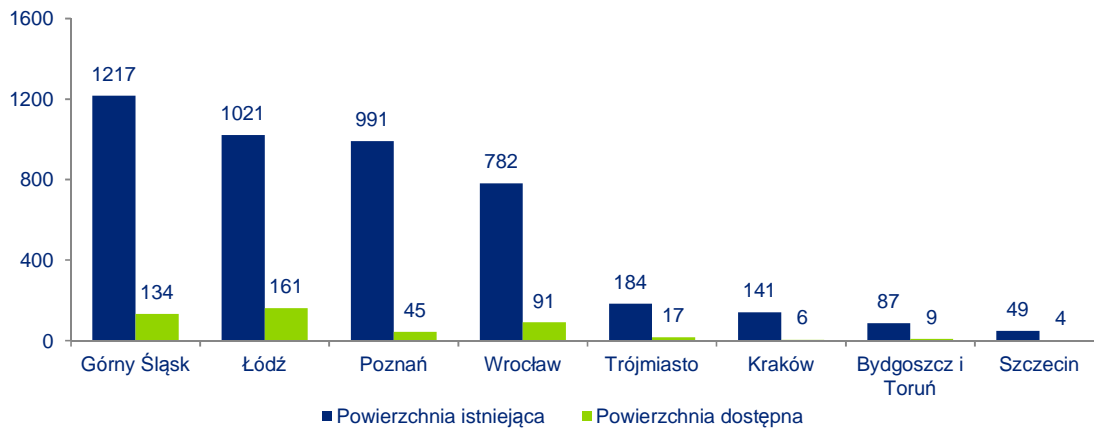
Każda opcja oznacza budynek o dostępności powyżej 1000 m²
Wartości w nawiasach określają ilość opcji

Źródło: Prezentacja „Rynek nieruchomości biurowych a sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce”, Jones Lang LaSalle, 2012

Powierzchnie magazynowe

Na terenie aglomeracji bydgosko-toruńskiej dostępnych jest jedynie ok. 9 tys. m² powierzchni magazynowej – wielokrotnie mniej, aniżeli na terenie konkurencyjnych ośrodków miejskich na terenie kraju.

Wykres 16 Zasoby powierzchni magazynowych w głównych aglomeracjach Polski w 2014 r. (tys. m²)

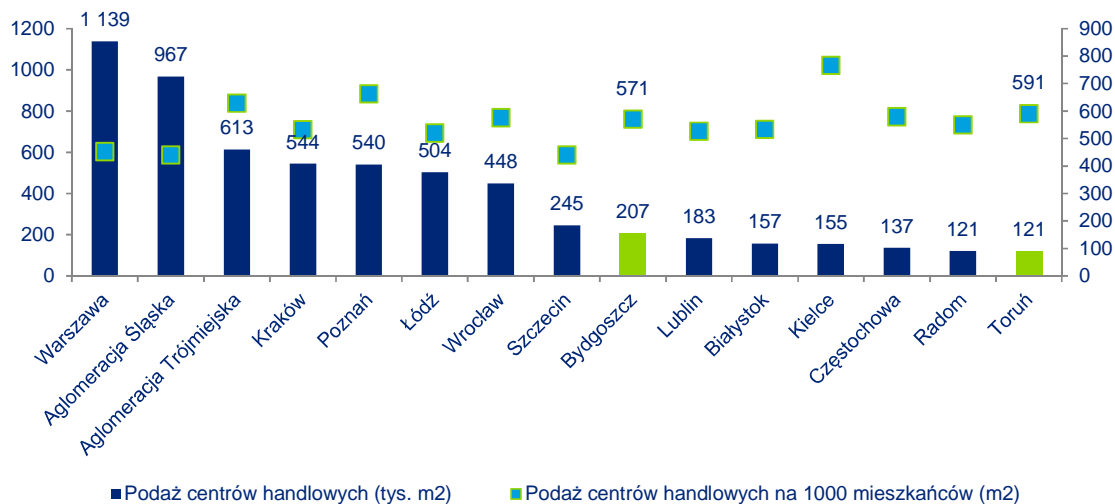

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Jones Lang LaSalle

Powierzchnie handlowe

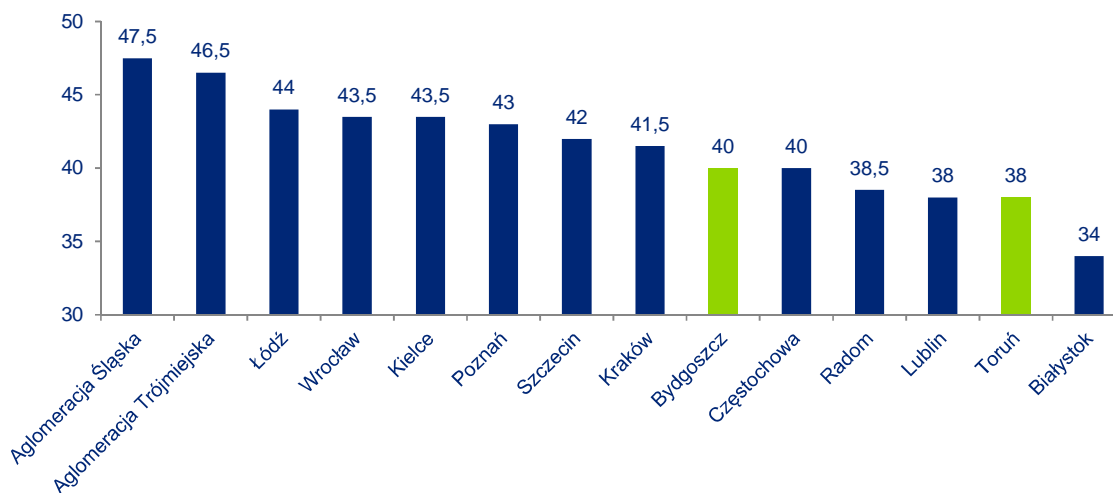
Zarówno w odniesieniu do aglomeracji Bydgoszczy, jak też Torunia nasycenie powierzchniami handlowymi sytuuje się na średnim, dla krajowych ośrodków miejskich, poziomie ok. 600 m². Pomimo zbliżonego do innych ośrodków stopnia nasycenia - stawki powierzchni handlowej w największych galeriach pozostają na relatywnie niskich na tle średnich krajowych poziomach.

Wykres 17 Zasoby powierzchni handlowych oraz nasycenie powierzchniami handlowymi na 1000 mieszkańców w głównych aglomeracjach Polski w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Przewodnik po rynku handlowym w Polsce Wiosna 2014“ DTZ

Wykres 18 Średni czynsz najmu m² w najpopularniejszych centrach handlowych w głównych aglomeracjach Polski (z wyłączeniem Warszawy) w 2014 r. (euro)

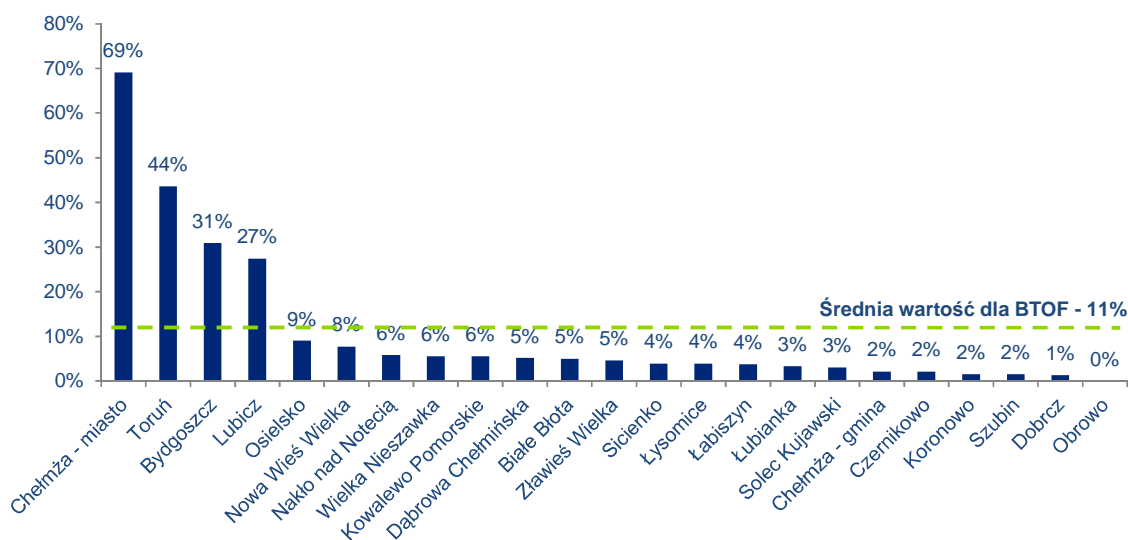

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportu „Przewodnik po rynku handlowym w Polsce Wiosna 2014“ DTZ

Niewielkie pokrycie obszaru miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W ocenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych oprócz czynników związanych z dostępnością transportową oraz uzbrojeniem istotną jest również szacowana długość okresu realizacji procesu inwestycyjnego. Okres ten może być potencjalnie istotnie krótszy w przypadku objęcia terenów inwestycyjnych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Gmina miejska Chełmża jest w największym stopniu objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Miasta rdzenia prowadzą kontrolowaną politykę przestrzenną i są częściowo objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (Toruń - 44 %, Bydgoszcz - 31 %). W pozostałych gminach BTOF (poza gminą Lubicz) powierzchnia objęta planami zagospodarowania przestrzennego nie przekracza 10%.

Wykres 19 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gmin BTOF w 2012 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 22.04.2014

Środowisko operacyjne

Kluczowe wnioski i obserwacje	
1	W zakresie środowiska operacyjnego region stwarza najlepsze warunki rozwoju dla branż przemysłowych oraz sektora BPO/SSC.
2	Pod względem oceny jakości oferowanego życia Toruń znajduje się w czołówce krajowych ośrodków miejskich. Bydgoszcz uzyskuje istotnie niższe oceny w tym zakresie. Pod tym względem miasto wypada w rankingach gorzej niż wskazują wnioski z lokalnych badań postrzegania tej kwestii przez mieszkańców.

W zakresie środowiska operacyjnego region stwarza najlepsze warunki rozwoju dla branż przemysłowych oraz sektora BPO/SSC.

Kluczowymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi branż przemysłowych na terenie BTOF są:

- Historyczna obecność branż przemysłowych w regionie;
- Szeroka baza specjalistów i pracowników przemysłowych dostępnych na lokalnym rynku pracy;
- Lokalna dostępność kadry menadżerskiej;
- Szeroka oferta absolwentów kierunków technicznych szkół wyższych oraz szkół zawodowych
- Konkurencyjny na tle kraju poziom płac w przemyśle;
- Szeroka oferta dostawców usług oraz materiałów;
- Dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych typu greenfield i brownfield.

Kluczowymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi branży BPO/SSC na terenie BTOF są:

- Znaczna liczba studentów oraz absolwentów kierunków ekonomicznych, IT i językowych w regionie
- Relatywnie konkurencyjny na tle kraju poziom płac w branży usługowej.
- Niskie stawki czynszu za wynajem nieruchomości biurowych.

Toruń jest wysoko oceniany pod kątem oferowanego poziomu jakości życia. Bydgoszcz uzyskuje istotnie niższe oceny i powinien prowadzić działania zmierzające do podniesienia miejsca w rankingach jakości życia (uzyskuje istotnie niższe oceny niż wskazywałyby wyniki lokalnych badań)

Elementem, który nie wpływa bezpośrednio na opłacalność lokalizacji inwestycji w regionie, ale ma wpływ na podejmowanie decyzji przez kadrę zarządzającą przedsiębiorstw i potencjalnych pracowników jest oferowana jakość życia. Poziom życia mierzony jest między innymi poprzez ocenę oferty kulturalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej miasta, dostępności służby zdrowia, bezpieczeństwa, ilości zieleni miejskiej i innych czynników o zbliżonym charakterze. Zagadnienia związane z poziomem jakości życia są szczególnie istotne dla menadżerów wysokiego szczebla oraz wysoko wykwalifikowanych specjalistów (a więc dla osób, które ze względu na wysokie kwalifikacje mają swobodę wyboru miejsca pracy). Ponieważ są to często osoby istotne z punktu widzenia pracodawców, jakość życia na danym obszarze może mieć przełożenie na jego ocenę jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 5. Pozycja Bydgoszczy i Torunia w rankingach jakości życia w 2013 r.

Ranking jakości życia – Diagnoza Społeczna 2013	Ranking zadowolenia z miejsca zamieszkania – Diagnoza Społeczna 2013	Ranking jakości życia – MillwardBrown 2013
1. Toruń	1. Gdynia	1. Gdynia
2. Warszawa	2. Poznań	2. Wrocław
3. Poznań	3. Gdańsk	3. Toruń
4. Kraków	4. Ruda Śląska	4. Białystok
5. Jaworzno	5. Toruń	5. Rzeszów
6. Gdynia	6. Kraków	6. Zielona Góra
7. Olsztyn	7. Katowice	7. Poznań
8. Gdańsk	8. Wrocław	8. Gdańsk
9. Gorzów Wlkp.	9. Warszawa	9. Sopot
10. Szczecin	10. Olsztyn	10. Kraków
.....
17. Bydgoszcz	26. Bydgoszcz	19. Bydgoszcz
18. Łódź	27. Kielce	20. Łódź
19. Gliwice	28. Częstochowa	21. Częstochowa

Źródło: *Diagnoza Społeczna 2013, rankingi dla 28 największych miast w Polsce Ranking jakości życia przygotowany przez MillwardBrown na zlecenie Gazety Wyborczej dla 23 polskich miast, 2013.*

W rankingach jakości życia i zadowolenia z miejsca zamieszkania Toruń zajmuje bardzo wysokie lokaty co korzystnie wpływa również na ocenę miasta jako miejsca lokowania inwestycji oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Pozycja Bydgoszczy w tych samych rankingach jest znacznie niższa, co może być przeszkodą dla tworzenia na terenie miasta bazy wysoko wykwalifikowanej kadry. Należy jednak zauważyć, że z badań przeprowadzonych przez Instytut PBS na zlecenie Urzędu Miasta w Bydgoszczy (2013 rok) wynika, że znacząca większość bydgoszczan jest zadowolona z jakości życia w swoim mieście. Na pytanie, jak Pana(i) zdaniem żyje się obecnie mieszkańcom Bydgoszczy, 78% ankietowanych wskazało odpowiedzi pozytywną (bardzo dobrze, raczej dobrze).

Koszty

Kluczowe wnioski i obserwacje

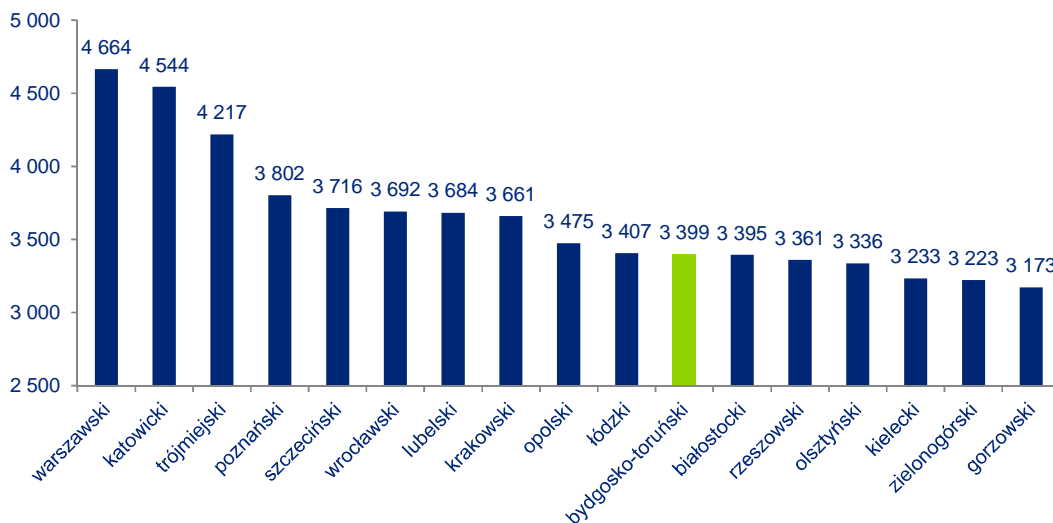
1

Konkurencyjny z punktu widzenia inwestorów poziom wynagrodzeń na tle kraju, zarówno w odniesieniu do całości rynku pracy, jak też najważniejszych dla regionu branż.

Konkurencyjny z punktu widzenia inwestorów poziom wynagrodzeń na tle kraju, zarówno w odniesieniu do całości rynku pracy jak też najważniejszych dla regionu branż.

Jednym z istotnych czynników konkurencyjności gospodarczej regionu jest poziom wynagrodzeń na lokalnym rynku pracy. Zarówno subregion bydgosko-toruński (w odniesieniu do konkurencyjnych ośrodków), jak też województwo kujawsko-pomorskie (w kluczowych dla BTOF branżach) wypadają pod tym względem atrakcyjnie na tle konkurencyjnych ośrodków, co obrazują poniższe wykresy.

Wykres 20 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w subregionach w 2013 r.⁵

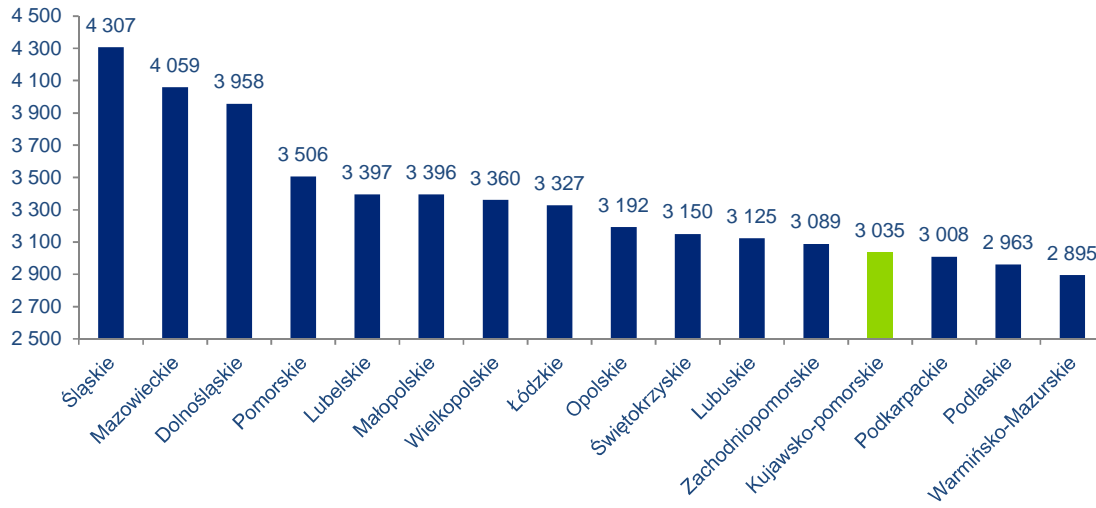

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W przypadku wynagrodzeń w przemyśle przewaga kosztowa regionu jest jeszcze bardziej wyraźna. Porównanie do innych regionów zaprezentowane zostało na poniższym wykresie.

⁵ Z uwagi na formę prezentacji danych przez GUS informacje dla podregionów warszawskiego, łódzkiego, krakowskiego, trójmiejskiego, poznańskiego, wrocławskiego i szczecińskiego są średnimi wartościami (ważonymi liczbą ludności) dla miast wydzielonych jako oddzielne podregiony oraz odpowiednich podregionów otaczających te miasta.

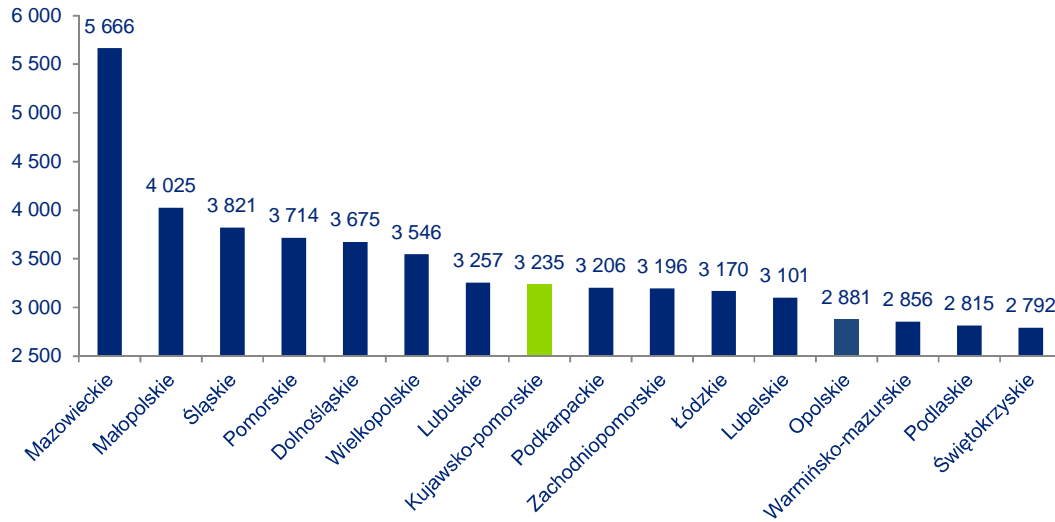
Wykres 21 Średni poziom wynagrodzeń w przemyśle (Sekcje B-E PKD) w województwach w Polsce w 2012 roku (w PLN)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 22.04.2014

Również w przypadku działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej region jest atrakcyjny kosztowo, jednak na tle innych województw przewaga ta jest nieco mniejsza. Porównanie do innych regionów przedstawione zostało na poniższym wykresie.

Wykres 22 Średni poziom wynagrodzeń w zakresie działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M PKD) w województwach w Polsce w 2012 roku (w PLN)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, dostęp 22.04.2014

Pozyskiwanie inwestycji

Kluczowe wnioski i obserwacje	
1	Brak koordynacji działań na poziomie metropolitalnym w zakresie pozyskiwania i obsługi inwestorów oraz promocji obszaru. Rozproszenie kompetencji w zakresie obsługi inwestora.
2	Brak silnej marki – słaba rozpoznawalność regionu wśród inwestorów. Ograniczona obecność na mapie inwestycyjnej kraju i świata.
3	Niska skuteczność pozyskiwania dużych inwestycji zagranicznych koordynowanych przez instytucje centralne.
4	Niska dostępność terenów objętych zachętami inwestycyjnymi.

Brak koordynacji działań na poziomie metropolitalnym w zakresie pozyskiwania i obsługi inwestorów oraz promocji obszaru. Rozproszenie kompetencji w zakresie obsługi inwestora.

Zadania z zakresu pozyskiwania inwestycji, wspierania przedsiębiorczości oraz promocji regionu prowadzone są na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego przez szereg instytucji działających na poziomie całego województwa, poszczególnych powiatów, miast oraz gmin, a także dodatkowo przez parki przemysłowe i technologiczne. Poniżej przedstawiona została mapa kompetencji przykładowych jednostek odpowiedzialnych za zadania z zakresu promocji regionu, obsługi inwestorów i wsparcie przedsiębiorczości na terenie BTOF.

Tabela 6. Mapa kompetencji instytucji otoczenia biznesu⁶

Działania	Wybrane instytucje wspierające gospodarczy rozwój regionu																	
	Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego	Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów	Pracodawcy Pomorza i Kujaw	Loża Bydgoska Bussines Centre Club (BCC)	Loża Toruńska Bussines Centre Club (BCC)	Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Konfederacja Lewiatan	Kujawsko-Pomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy	Kujawsko-Pomorskie Zrzeszenie Handlu i Usług	Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny	Toruński Park Technologiczny	Park Przemysłowy w Solcu Kujawskim	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości UMK	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych
Promocja (regionu, firm)																		
Promocja oraz tworzenie marki regionu	X	X	X	X	X	Bd		X	X	Bd	X	X	X	X		Bd		X
Promocja firm	X	X		X	X	Bd			X	Bd	X	X	X	X	X	Bd		X
Organizacja i udział w krajowych i zagranicznych wydarzeniach gospodarczych (np. konferencje, seminaria, misje gospodarcze, wizyty studyjne, współpraca z mediami, spotkania przedsiębiorców z władzami miasta)	X	X	X	X	X	Bd		X	X	Bd	X	X	X	X	X	Bd	X	X
Współpraca z polskimi ambasadami / konsulatami / izbami gospodarczymi	X	X	X	X	X	Bd			X	Bd	X	X	X	X		Bd		
Pozyskanie oraz opieka nad inwestorami																		
Opracowanie baz terenów / ofert inwestycyjnych	X	X	X			Bd				Bd		X		X	X	Bd		
Przygotowanie ofert inwestycyjnych	X	X	X			Bd				Bd		X	X	X	X	Bd		
Obsługa inwestorów (dostarczanie inf, pomoc administracyjna, prezentacja terenów / biur	X	X	X			Bd				Bd		X	X	X	X	Bd		

⁶ Bd – oznacza, że instytucja nie udostępniła informacji na temat zakresu swojej działalności

inwestycyjnych, pomoc w realizacji procesu inwestycyjnego, wizyty w terenie)																		
Monitoring inwestycji	X	X	X			Bd				Bd		X	X	X	X	Bd		
Nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi inwestorami	X	X	X		X	Bd	X			Bd		X	X	X	X	Bd		
Stymulowanie przedsiębiorczości																		
Opieka poinwestycyjna, wsparcie lokalnych przedsiębiorców	X	X	X	X	X	Bd	X		X	Bd	X	X	X	X	X	Bd	X	X
Możliwość korzystania z nieruchomości oraz infrastruktury technicznej	X	X				Bd				Bd		X	X	X	X	Bd	X	
Kojarzenie partnerów biznesowych partnerstwa gospodarczego	X	X	X	X	X	Bd	X	X	X	Bd	X	X	X	X		Bd	X	X
Usługi doradcze	X	X	X	X	X	Bd	X	X	X	Bd	X	X	X	X	X	Bd	X	X
Usługi szkoleniowe	X	X	X	X	X	Bd	X	X	X	Bd	X	X	X	X	X	Bd	X	X
Pomoc w zakresie pozyskania finansowania	X	X	X	X		Bd	X		X	Bd	X	X		X	X	Bd	X	X
Wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą	X	X		X		Bd	X	X		Bd	X	X	X	X	X	Bd	X	
Pośrednictwo pracy, działania na rzecz bezrobotnych		X			X	Bd	X	X		Bd	X	X		X	X	Bd		X
Aktywizacja mieszkańców	X	X				Bd				Bd		X	X	X	X	Bd		
Wspólne zakupy		X		X		Bd				Bd	X	X		X		Bd		
Wsparcie w zakresie transferu technologii		X		X		Bd	X			Bd		X	X	X		Bd		
Działania lobbingsowe	X	X		X	X	Bd		X		Bd	X	X		X		Bd		

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli zamieszczone zostało zestawienie działań podejmowanych przez instytucje otoczenia biznesu wraz ze wskazaniem liczby instytucji, które zajmują się danym rodzajem działań.

Rodzaj działań	Liczba instytucji
Organizacja i udział w krajowych i zagranicznych wydarzeniach gospodarczych (np. konferencje, seminaria, misje gospodarcze, wizyty studyjne, współpraca z mediami, spotkania przedsiębiorców z władzami miasta)	15
Usługi doradcze	15
Usługi szkoleniowe	14
Kojarzenie partnerów biznesowych partnerstwa gospodarczego	14
Działania lobbingowe	14
Promocja firm	12
Promocja oraz tworzenie marki regionu	12
Aktywizacja mieszkańców	11
Pośrednictwo pracy, działania na rzecz bezrobotnych	11
Opracowanie baz terenów / ofert inwestycyjnych	10
Wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą	9
Obsługa inwestorów (dostarczanie inf, pomoc administracyjna, prezentacja terenów / biur inwestycyjnych, pomoc w realizacji procesu inwestycyjnego, wizyty w terenie)	8
Możliwość korzystania z nieruchomości oraz infrastruktury technicznej	8
Pomoc w zakresie pozyskania finansowania	7
Wsparcie w zakresie transferu technologii	7
Współpraca z polskimi ambasadami / konsulatami / izbami gospodarczymi	7
Nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi inwestorami	7
Opieka poinwestycyjna, wsparcie lokalnych przedsiębiorców	6
Przygotowanie ofert inwestycyjnych	6
Monitoring inwestycji	6
Wspólne zakupy	5

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Zauważalna jest wyraźna dysproporcja w liczbie instytucji otoczenia biznesu, które podejmują określone rodzaje działań mających na celu wspieranie rozwoju i promocję regionu, pozyskiwanie inwestycji i stymulowanie przedsiębiorczości. Zdecydowanie najwięcej instytucji zajmuje się organizacją i udziałem w krajowych i zagranicznych wydarzeniach gospodarczych, oferuje usługi doradcze, szkoleniowe, działania lobbingowe oraz kojarzenie partnerów biznesowych. Najmniejsza liczba podmiotów zaangażowana jest w organizację wspólnych zakupów, monitoring inwestycji, przygotowanie ofert inwestycyjnych, opiekę poinwestycyjną i wsparcie lokalnych przedsiębiorców.

Efektem powyższego rozproszenia kompetencji może być istotnie niższa od potencjalnej efektywność podejmowanych działań w wyniku m.in.:

- Braku kompleksowej wiedzy na temat oferty inwestycyjnej obszaru w jednym miejscu.
- Rozproszenia kapitału ludzkiego pomiędzy instytucjami;
- Konieczności odsyłania interesariuszy pomiędzy instytucjami
- Braku możliwości efektywnego promowania jednego, proinwestycyjnego stanowiska w toku kształtowania programów inwestycyjnych i strategicznych obszaru.

Poniżej zaprezentowane zostały przykłady działających w skali aglomeracyjnej jednostek odnoszących sukcesy w zakresie pozyskiwania inwestycji.

Tabela 7. Przykład dobrych praktyk w pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych – Marketing Birmingham

Miasto	Birmingham
Nazwa agencji 	Marketing Birmingham
Geograficzny obszar odpowiedzialności	Miasto Birmingham oraz otaczające miasto regiony Black Country oraz Solihull
Charakterystyka agencji	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność w formie partnerstwa publiczno-prywatnego • Fundatorami są miasto Birmingham, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz ok. 400 przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku
Kluczowe kompetencje	<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowy rozwój wizerunku i marketing regionu • Obsługa i pomoc przedsiębiorstwom lokalnym i zagranicznym • Promocja miasta wśród inwestorów i turystów • Organizacja targów, konferencji oraz imprez tematycznych • Szczególny nacisk położony został na promocję regionu kierowaną do wybranych branż: inżynierii, usług dla biznesu, mediów cyfrowych, „life science”, przemysłu spożywczego oraz IT • Kompetencje w zakresie obsługi inwestorów przekazane zostały UK Trade & Investment – brytyjskiemu urzędowi centralnemu
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> • Podwojenie liczby lokowanych w Birmingham bezpośrednich inwestycji zagranicznych w ciągu 2 lat • 27 inwestycji bezpośrednich przyciągniętych w sezonie 2011/12, 41 inwestycji przyciągniętych w sezonie 2012/13 • Ponad 4 tys. miejsc pracy utworzonych lub uchronionych przed likwidacją w sezonie 2012/13 • Firmy z 15 krajów zainwestowały w Birmingham w sezonie 2012/13 • 33,8 miliona zwiedzających w ciągu roku
Kluczowe czynniki sukcesu miasta - „lessons learned”	<ul style="list-style-type: none"> • Konsolidacja funkcji w zakresie promocji marketingowej oraz inwestycyjnej całego regionu w rękach jednej jednostki • Efektywne zaangażowanie prywatnych przedsiębiorstw • Partnerska współpraca z JST regionu w zakresie działań na rzecz tworzenia oferty inwestycyjnej oraz dogodnych warunków do prowadzenia działalności biznesowej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8. Przykład dobrych praktyk w pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych – Invest in Pomerania

Miasto	Trójmiasto i Słupsk
Nazwa agencji 	Invest in Pomerania
Geograficzny obszar odpowiedzialności	Województwo Pomorskie
Charakterystyka agencji	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalna inicjatywa, która w oparciu o zasadę non-profit pomaga inwestorom realizować projekty inwestycyjne na Pomorzu • Utworzona przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, miasta Gdańsk, Gdynię, Słupsk i Sopot, Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną, Słupską Specjalną Strefę Ekonomiczną, InvestGDA oraz Agencję Rozwoju Pomorza • Partner Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych
Kluczowe kompetencje	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie pełnego raportu dotyczącego sytuacji gospodarczej regionu oraz podregionów, z uwzględnieniem wybranych przez inwestora czynników makroekonomicznych, • Przygotowanie raportu nt. norm prawnych prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i województwie pomorskim oraz dostępnych form wsparcia inwestycji; • Pomoc w nawiązaniu kontaktu z władzami lokalnymi, potencjalnymi partnerami biznesowymi z regionu; • Przedstawienie oferty dostępnych powierzchni biurowych, magazynowych oraz terenów inwestycyjnych; • Organizacja wizyty w regionie; • Przedstawienie pełnej oferty inwestycyjnej specjalnie opracowanej na potrzeby projektu; • Kompleksowa opieka poinwestycyjna, z uwzględnieniem usług rzeczownika inwestora.
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> • 35 zamkniętych projektów inwestycyjnych (w tym reinwestycje) • Deklarowana liczba nowych miejsc pracy - 4500 • Pozyskane inwestycje – Weyerhaeuser, Nevion, Laureate International Universities, Intel, Geoban, Sony Pictures, Thomson Reuters, Metsa Group, Misys, Bayer, WNS, Transcom, Acxiom, Pan Link, Alteams, Kemira, Muszyński Meble, Saamp, Intergalactica, Ramme Tornsberg, Powel AS, Connectis, Altersis, Proservartner, CCC, Global Maritime, Schibsted, Intitek, MOL, Sii, Jeppesen Boeing
Kluczowe czynniki sukcesu miasta - „lessons learned”	<ul style="list-style-type: none"> • Invest in Pomerania oferuje szerokie wsparcie podczas procesu inwestycyjnego, a także kompleksową opiekę poinwestycyjną. Całość systemu opiera się na zasadzie One-Stop-Shop. Założeniem jest, aby inwestor zgłaszając się do Invest in Pomerania miał pewność, że otrzyma wsparcie na każdym etapie procesu inwestycyjnego. • Inicjatywa obejmuje swoim zasięgiem cały region, a najważniejsze instytucje w województwie wspólnie podejmują działania mające na celu zachęcenia inwestora.

Źródło: Opracowanie własne

Brak silnej marki – słaba rozpoznawalność regionu wśród inwestorów. Ograniczona obecność na mapie inwestycyjnej kraju i świata.

Województwo kujawsko-pomorskie, jako całość nie jest wysoko oceniane w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej województw. Przykładem tego może być 11 (na 16 możliwych) miejsce w rankingu *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2012* zrealizowanym przez Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych. Zdecydowanie lepiej w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej wypada subregion bydgosko-toruński. W prezentowanym poniżej rankingu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową plasuje się on w grupie pierwszych dziesięciu subregionów w kraju pod kątem atrakcyjności dla prowadzenia działalności przemysłowej, usługowej oraz zaawansowanej technologicznie.

Tabela 9 Pozycja podregionu bydgosko-toruńskiego w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski 2013

Działalność przemysłowa	Działalność usługowa	Działalność zaawansowana technologicznie
1. Katowicki	1. Warszawski	1. Warszawski
2. Rybnicki	2. Łódzki	2. Krakowski
3. Łódzki	3. Katowicki	3. Poznański
4. Bielski	4. Krakowski	4. Łódzki
5. Wrocławski	5. Poznański	5. Trójmiejski
6. Poznański	6. Wrocławski	6. Wrocławski
7. Oświęcimski	7. Bydgosko-toruński	7. Bydgosko-toruński
8. Częstochowski	8. Trójmiejski	8. Katowicki
9. Bydgosko-toruński	9. Bielski	9. Szczeciński
10. Krakowski	10. Rzeszowski	10. Lubelski
11. Wałbrzyski	11. Lubelski	11. Rzeszowski

Źródło: „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2013”, Instytut Badań nad Gospodarką Narodową, Gdańsk 2013

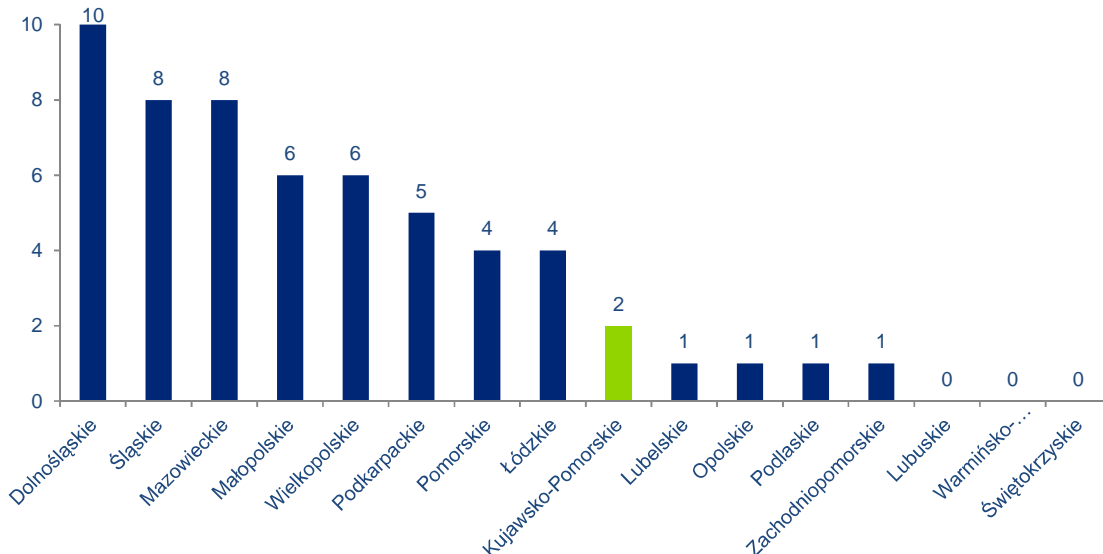
W przypadku rankingów międzynarodowych, w których, ze względu na różnice w podziałach administracyjnych państw, najczęściej porównywane są miasta, spośród miast rdzenia BTOF, występuje jedynie Bydgoszcz. W rankingu „European Cities and Regions of the Future 2014/15” przygotowanym przez fDi Intelligence, Bydgoszcz sklasyfikowana została na 9 miejscu wśród europejskich miast średniej wielkości pod względem efektywności kosztowej.

Pomimo relatywnie pozytywnych ocen w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej subregionu bydgosko-toruńskiego oraz samej Bydgoszczy, osoby odpowiedzialne za pozyskiwanie oraz obsługę inwestorów często wskazywały na fakt anonimowości zarówno województwa, subregionu, jak i miast rdzenia w świadomości inwestorów, w szczególności zaś inwestorów zagranicznych. Jako przyczyna takiego stanu rzeczy wskazywany był brak efektywnej, kierowanej do inwestorów komunikacji oferty oraz atutów regionu, która pozwoliłaby na wypracowanie własnej marki w środowisku osób podejmujących decyzje dotyczące lokowania inwestycji.

Niska skuteczność pozyskiwania dużych inwestycji zagranicznych koordynowanych przez instytucje centralne.

Jak można zaobserwować na poniższym wykresie spośród 57 dużych inwestycji bezpośrednich obsługiwanych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PALiZ) w 2013 roku jedynie 2 ulokowane zostały w woj. kujawsko-pomorskim, którego centrum społeczne i gospodarcze stanowi Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny.

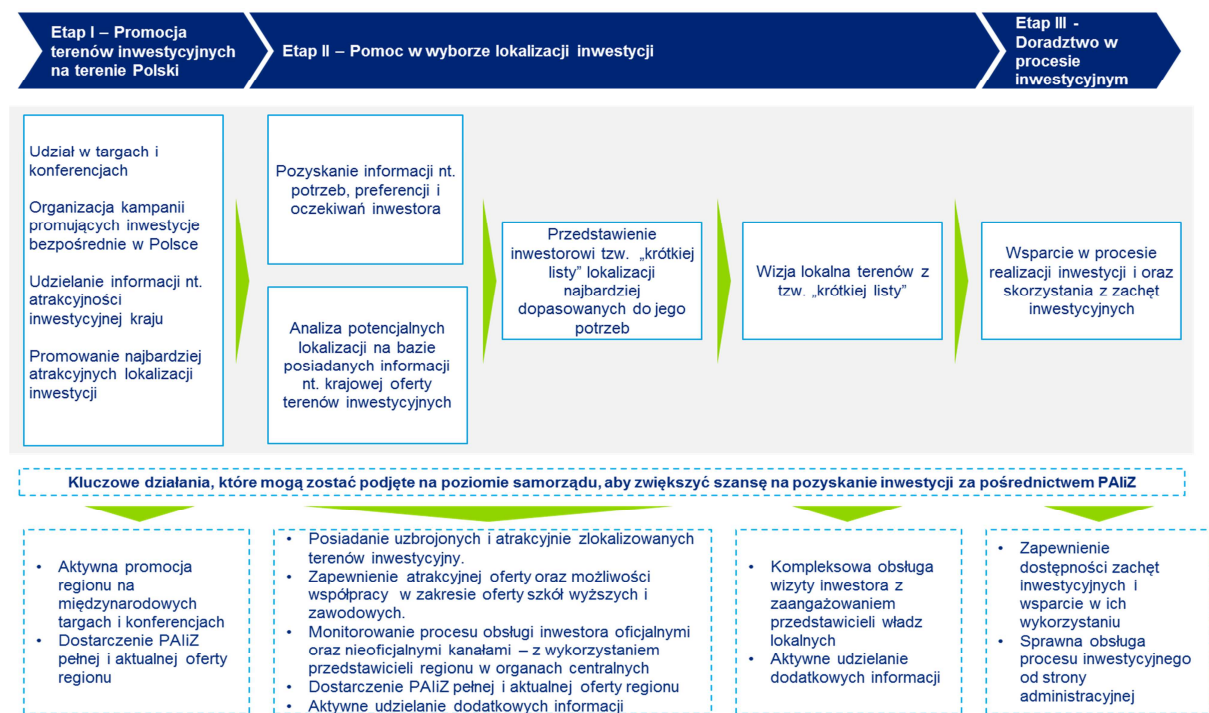
Wykres 23 Liczba bezpośrednich inwestycji zagranicznych obsługiwanych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych w rozbiciu na województwa w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych

Poniżej zaprezentowany został proces pozyskiwania inwestorów przez PAIZ wraz ze wskazaniem kluczowych działań, które na poszczególnych etapach procesu mogą zostać podjęte na poziomie samorządu, aby zwiększyć szansę pozyskania inwestycji na swoim terytorium.

Schemat 5 Proces obsługi inwestora zagranicznego przez PAIZ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji udzielonych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych

W poniższej tabeli zebrane zostały informacje na temat największych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce zrealizowanych przy udziale Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych w pierwszej połowie 2013 r..

Tabela 10 Największe bezpośrednie inwestycje zagraniczne ulokowane w Polsce przy współudziale PAIiIZ w I połowie 2013 r.

Przedsiębiorstwo	Wartość inwestycji	Liczba utworzonych miejsc pracy	Branża	Lokalizacja
Przemysł				
 Alteams Group	15 mln Euro	250	Produkcja części aluminiowych dla telekomunikacji	Lębork
 SOLVAY Rhodia	75 mln Euro	50	Produkcja krzemionki	Włocławek
 POLARIS	28,5 mln Euro	357	Produkcja motocykli i pojazdów typu off-road	Opole
 GM	95 mln Euro	10	Produkcja samochodów	Gliwice
 somfy.	30 mln Euro	800	Produkcja zautomatyzowanych bram, rolet, żaluzji	Niepołomice
 Valeo Service	29 mln Euro	513	Produkcja podzespołów dla motoryzacji	Skawina, Chrzanów
 ahead of the curve nexteer AUTOMOTIVE	35 mln Euro	300	Produkcja układów kierowniczych dla motoryzacji	Tychy, Gliwice
Usługi				
 SAMSUNG	1,8 mln Euro	300	Elektronika użytkowa – badania i rozwój	Warszawa, Poznań, Łódź
 Infosys®	1,5 mln Euro	300	BPO (outsourcing procesów biznesowych)	Łódź
 itella	0,7 mln Euro	280	BPO (outsourcing procesów biznesowych)	Toruń
 IBM	6,5 mln Euro	2000	ICT (teleinformatyka)	Katowice
 LUXOFT	0,2 mln Euro	200	ICT (teleinformatyka)	Kraków

	0,2 mln Euro	50	Oprogramowanie – badania i rozwój	Katowice
---	--------------	----	-----------------------------------	----------

Źródło: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych

W lipcu 2014 r. PAIiZ obsługiwała 162 aktywne projekty, w tym 4, w przypadku których potencjalni inwestorzy wyrazili zainteresowanie ofertami lokalizacyjnymi w województwie kujawsko-pomorskim. Inwestorom przekazano 5 ofert terenów inwestycyjnych znajdujących się w województwie kujawsko-pomorskim.

Poniżej zaprezentowano zestawienie aktywnych projektów, w przypadku których rozważane jest ulokowanie inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela 11 Zestawienie aktywnych projektów prowadzonych przez PAIiZ w województwie kujawsko-pomorskim w lipcu 2014 r.

Kraj inwestora	Branża	Wartość inwestycji w mln EUR	Potencjalne zatrudnienie
Korea Południowa	AGD	1	60
B.d.	B.d.	73,8	100
Francja	ICT	1,5	850
USA	BPO	1	200
Łącznie	-	77,3	1210

Źródło: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych

W I półroczu 2014 PAIiZ doprowadziła do rozpoczęcia w Polsce 24 inwestycji o łącznej wartości ponad 1 640 mln EUR, w wyniku których powstanie w okresie najbliższych kilku lat 5 125 nowych miejsc pracy. Żaden z tych projektów nie został ulokowany w województwie kujawsko-pomorskim.

Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne w Polsce

Skumulowane Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne w Polsce na koniec 2012 r. wyniosły 235,1 mld USD, natomiast w 2013 r. odnotowano ich odpływ z Polski w wysokości ok. 6,1 mld USD⁷. Po przejściowym odwróceniu trendu w 2013 r., zgodnie z danymi NBP w 2014 r. wartość BIZ w 2014 r. ponownie zaczęła rosnąć i w I kwartale 2014 r. wyniosły ok. 2,5 mld USD. Należy zwrócić uwagę, że ponad 90% inwestycji pochodziło z Europy.

⁷ Wstępne szacunki NBP

Niska dostępność terenów objętych zachętami inwestycyjnymi.

Najważniejszymi zachętami inwestycyjnymi z punktu widzenia różnicowania terenów inwestycyjnych na terenie kraju są:

- Możliwość lokalizacji inwestycji na preferencyjnych warunkach na terenach parków naukowo-technologicznych.
- Możliwość lokalizacji inwestycji na terenach specjalnych stref ekonomicznych i korzystania z ulg podatkowych.

Na terenie BTOF funkcjonują 3 parki technologiczne opisane poniżej:

Tabela 12 Podstawowe dane na temat parków przemysłowo-technologicznych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2014 r.

 Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny Sp. z o.o.			
Profil parku	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność usługowo-produkcyjna • Składowanie • Magazyinowanie 		
Udziałowcy	Miasto Bydgoszcz, Infrastruktura Kapuściska S.A., Metalko Sp. z o.o., PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUG KOMUNALNYCH CORIMP SP. Z O.O. Regula Sp. z o.o., MD-PROECO Sp. z o.o., UCR Technika Sp. z o.o.		
Powierzchnia całkowita	280 ha		
Powierzchnia dostępna	80 ha		
Wybrani inwestorzy	Metalko Sp. z o.o.		Produkcja aparatury procesowej
	SPX Flow Technology Poland Sp. z o.o.		Projektowanie i produkcja linii technologicznych
	Metalbark Sp. z o.o. Sp. k.		Wykonawstwo konstrukcji stalowych
	Hanplast Sp. z o.o.		Przetwórstwo tworzyw sztucznych
	DSS Interacciai Sp. z o.o.		Dostawca wyrobów hutniczych
 Toruński Park Technologiczny			
Profil parku	<ul style="list-style-type: none"> • Techniki informacyjne i komunikacyjne • Energoelektronika • OZE • Technika budowlana 		
Udziałowcy	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.		
Powierzchnia całkowita	1,75 ha		
Powierzchnia dostępna	brak		
Wybrani inwestorzy	Optiguard Sp. z o.o.		Elektroniczne systemy zabezpieczeń antykradzieżowych dla placówek handlowych
	Zakład Energoelektroniki „TWERD”		Produkcja i wdrożenia rozwiązań w energoelektronice

Regionálne Centrum Prędsiębiorczości w Solcu Kujawskim	Geopolis		Dostarczanie systemów GIS dla administracji publicznej i pozyskiwanie danych przestrzennych
	Data Invest Sp. z o.o. s.k.a.		Przetwarzanie danych, cloud computing
	Kom-net Sp. z o.o.		Telefonia VOIP, usługi sieciowe, outsourcing Contact Center, billing danych
Park Przemysłowy w Solcu Kujawskim			
Profil parku	<ul style="list-style-type: none"> • Produkcja przemysłowa • Handel • Usługi specjalistyczne 		
Udziałowcy	Regionalne Centrum Prędsiębiorczości Sp. z o.o.		
Powierzchnia całkowita	76,3 ha		
Powierzchnia dostępna	30 ha		
Wybrani inwestorzy	Prędsiębiorstwo Wielobranżowe Autos Sp. z o.o.		Dystrybucja części zamiennych do pojazdów ciężarowych, przyczep, naczeł i autobusów Sprzedaż i serwis samochodów ciężarowych Naprawa samochodów ciężarowych
	Polimer Sp. z o.o.		Projektowanie i produkcja elementów z tworzyw sztucznych
	Hydrapres S.A.		Produkcja elementów tłocznych z blachy stalowej Projektowanie i budowa maszyn Projektowanie i budowa tłoczników
	Papiery Powlekane „PASACO” Sp. z o.o.		Produkcja i sprzedaż papierów powlekanych
	Bogner Edelstahl Polska Sp. z o.o.		Centrum serwisowe stali jakościowych szlachetnych

Źródło: Opracowanie własne Deloitte na podstawie informacji zebranych z instytucji.

Jak wynika z danych przedstawionych powyżej, łączna oferta dostępnych terenów inwestycyjnych na terenie parków naukowo-technologicznych na terenie BTOF wynosi 110 ha.

Również w zakresie dostępności terenów inwestycyjnych na terenie Specjalnych Stref Ekonomicznych oferta BTOF jest mocno ograniczona – łączna podaż dostępnych terenów wynosi niecałe 64 ha.

Tabela 13 Dostępna powierzchnia terenów inwestycyjnych w ramach Podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie BTOF w 2014 r.

Lokalizacja	Powierzchnia całkowita	Powierzchnia dostępna
Bydgoszcz	35,9 ha	10,4 ha
Toruń	7,2 ha	brak
Łysomice	177,6 ha	53,5 ha
Kowalewo Pomorskie	7,8 ha	brak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

2.3 Analiza rynku pracy

Kluczowe wnioski i obserwacje	
1	<p>Kapitał ludzki i społeczny wymaga znaczących inwestycji w rozwój. Świadczą o tym m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wysoka liczba osób długotrwale bezrobotnych, wśród których liczne grupy stanowią osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych (ok. 6500 zarejestrowanych bezrobotnych) oraz osoby w wieku 50+ i kobiety Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej
2	<p>Niski poziom dostosowania rodzaju i poziomu kwalifikacji do wymogów rynku pracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niskie zainteresowanie kształceniem w zasadniczych szkołach zawodowych oraz technikach Niekorzystna struktura absolwentów szkół wyższych – niewystarczająca liczba absolwentów kierunków ścisłych i technicznych, nadmiar absolwentów kierunków humanistycznych, w tym przede wszystkim związanych z pedagogiką
3	<p>Stosunkowo niski poziom upowszechnienia idei odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw wśród pracodawców</p>
4	<p>Potrzeba zwiększenia poziomu integracji działań poszczególnych interesariuszy na rynku pracy</p>

Podstawą dla powyższej diagnozy jest przyjęta perspektywa atrakcyjności inwestycyjnej Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. W zakresie rynku pracy potencjalni inwestorzy rozważają przede wszystkim dwa czynniki:

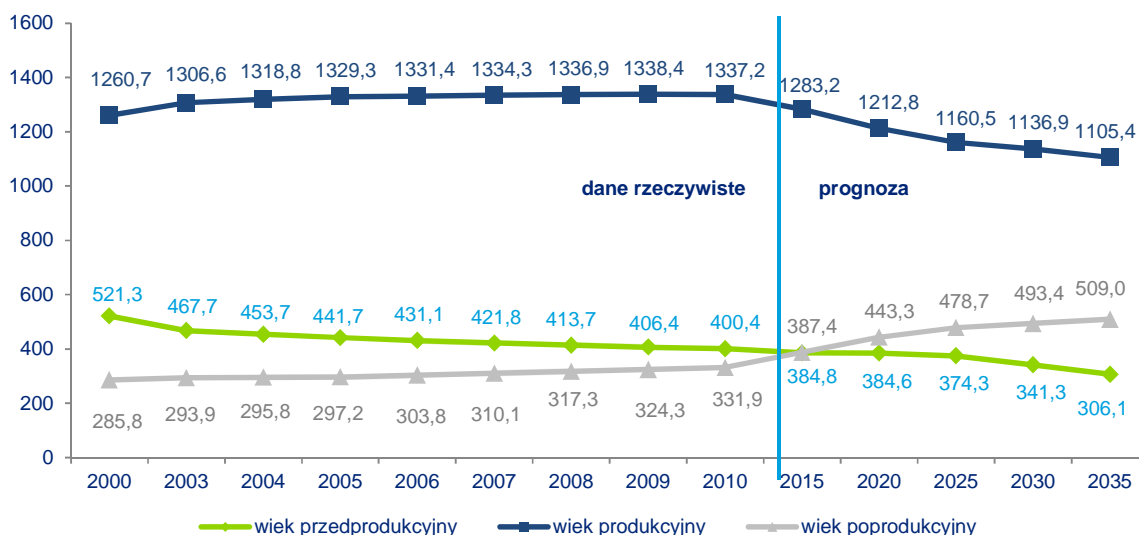
- Dostęp do pożądaných kompetencji, rozumianych jako kombinacja wiedzy, umiejętności, postaw i cech charakteru, determinujących gotowość danej osoby do wykonywania określonych zadań i osiągnięcia zamierzonych celów
- Dostęp do określonych kwalifikacji, przejawiający się obecnością na rynku pracy osób posiadających pożądaną wykształcenie, doświadczenie, uprawnienia, znajomość języków obcych oraz umiejętności praktyczne związane z wykonywanym zawodem.

Bydgosko - Toruński Obszar Funkcjonalny charakteryzuje stosunkowo niski poziom kapitału ludzkiego i społecznego. W wyniku oddziaływania przez wiele dekad ze strony niekorzystnych czynników w obszarze gospodarki, rynek pracy BTOF cechuje trwale wysoki na tle kraju poziom bezrobocia oraz związane z nim następujące niepożądane zjawiska:

- Wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej, niewielka aktywność osób bezrobotnych w zakresie poszukiwania szans na poprawę warunków życia;
- Niski udział osób z wykształceniem wyższym w stosunku do ludności aktywnej zawodowo, w szczególności niewystarczająca liczba osób z wykształceniem ścisłym/ technicznym;
- Wysoki udział osób nieposiadających zawodu (osoby z wykształceniem podstawowym oraz osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym) wśród bezrobotnych;
- Niewystarczający poziom zaradności na rynku pracy – niechęć do zmiany profilu zawodowego oraz nabywania nowych kwalifikacji, szczególnie widoczna wśród osób bezrobotnych po 50 roku życia, przeważnie kobiet;
- Niski na tle kraju wskaźnik przedsiębiorczości (mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców).

Obszar BTOF zamieszkuje ponad 850 tysięcy osób. Podobnie jak w całej Polsce i w większości państw europejskich, w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym zachodzi proces starzenia się społeczeństwa, na skutek którego maleje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w populacji, a rośnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Wykres poniżej przedstawia liczebność poszczególnych ekonomicznych grup wieku w województwie kujawsko – pomorskim na przestrzeni lat 2000-2011 wraz z prognozą sięgającą roku 2035. Prognozowane znaczące zmiany w liczebności poszczególnych grup pociągają za sobą istotne konsekwencje dla rynku pracy, zwłaszcza w obszarze aktywizacji zawodowej i utrzymywania zatrudnienia wśród osób w wieku 50+. Szczególnie istotne w powyższym kontekście jest podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia poziomu kapitału ludzkiego BTOF oraz związane z tym upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie.

Wykres 24 Ludność według ekonomicznych grup wieku w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2000-2035

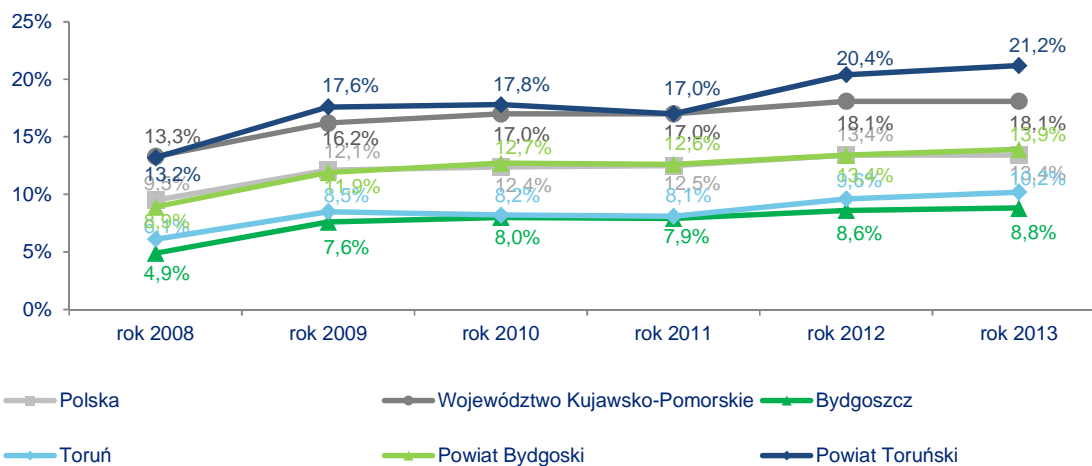

Źródło: Opracowanie WUP na podstawie danych GUS

Według danych za 2013 rok, stopa bezrobocia w BTOF wynosi 8,8% i 10,2% dla Bydgoszczy i Torunia oraz 13,9% i 21,2% dla Powiatu Bydgoskiego i Powiatu Toruńskiego.

Są to wartości wysokie w skali kraju, w szczególności w toruńskiej części BTOF. Poniższy wykres prezentuje tempo wzrostu stopy bezrobocia w BTOF w latach 2008-2013 na tle Polski. Z danych wynika, iż tempo to jest wyższe niż w pozostałej części kraju, szczególnie w przypadku Powiatu Toruńskiego.

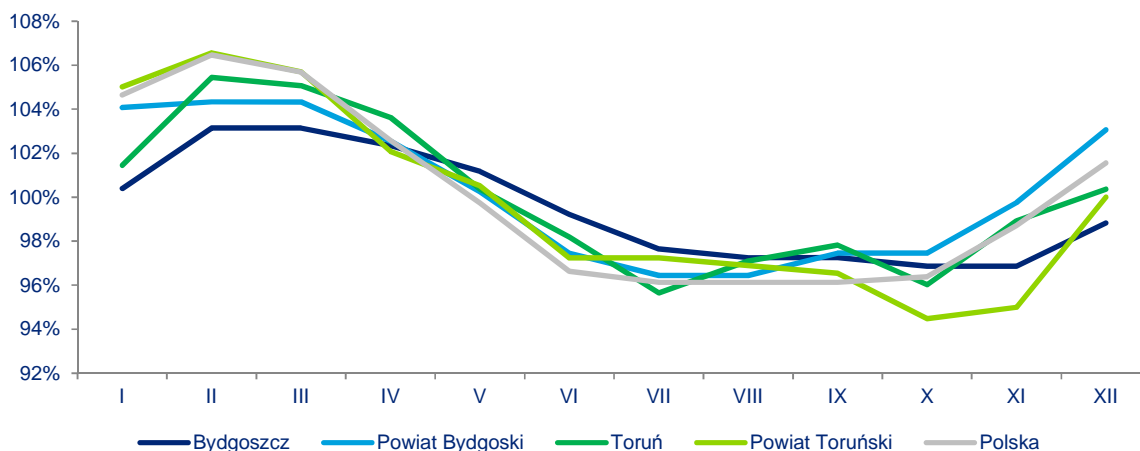
Wykres 25 Stopa bezrobocia na obszarze BTOF na tle Polski w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie WUP na podstawie danych GUS za lata 2008 - 2013

Analizując dynamikę zmian stopy bezrobocia w skali roku, można zauważyć znaczące wahania sezonowe. Kolejny wykres prezentuje wahania sezonowe stopy bezrobocia w poszczególnych częściach BTOF (wyrażone jako odchylenie od średniej stopy bezrobocia w ciągu roku). Podobnie jak w całym kraju, w okresie jesienno - zimowym bezrobocie jest wyższe od średniej dla całego roku, a w okresie wiosenno-letnim stopa bezrobocia spada, głównie ze względu na zwiększone zapotrzebowanie na pracę sezonową w rolnictwie i budownictwie. Największe wahania sezonowe stopy bezrobocia dotyczą toruńskiej części BTOF. To niekorzystne zjawisko oznacza, że we wskazanym obszarze mieszkańcom trudniej jest znaleźć stabilne zatrudnienie, zapewniające dochód przez cały rok.

Wykres 26 Odchylenie średniej stopy bezrobocia w poszczególnych miesiącach roku od ogólnej średniej stopy bezrobocia w obszarach tworzących BTOF (dane za lata 2011-2013)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Wysokiemu bezrobociu towarzyszy stosunkowo niewielka aktywność mieszkańców BTOF w obszarze przedsiębiorczości. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych oraz liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w BTOF w podziale na poszczególne gminy.

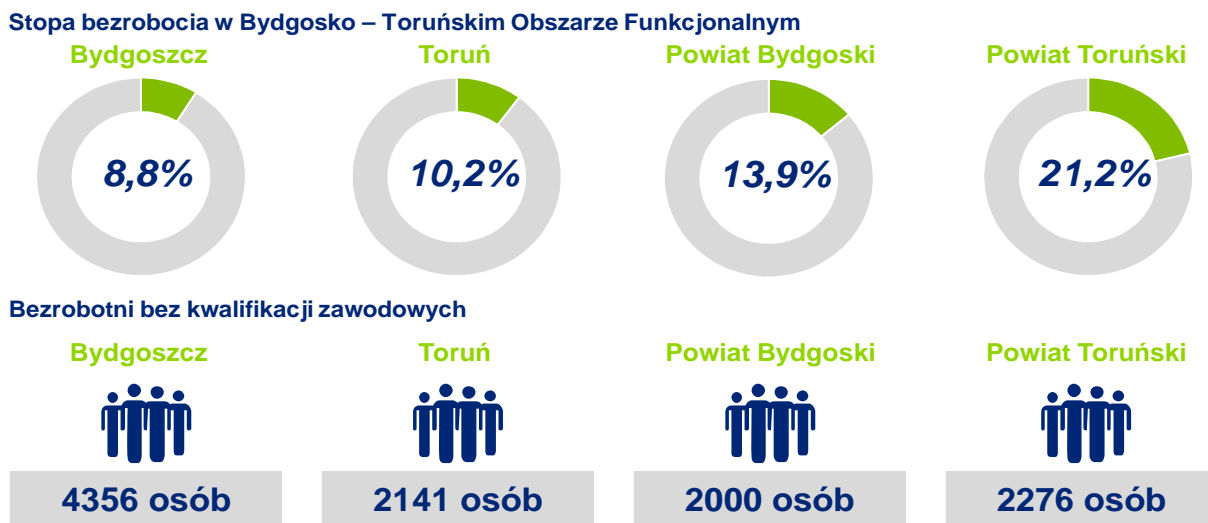
Tabela 14 Liczba osób bezrobotnych oraz liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w gminach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2013 r.

Gmina	Liczba osób bezrobotnych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Bydgoszcz	13917	120
Koronowo	1848	71
Sicienko	434	89
Nakło	2361	81
Szubin	1621	74
Łabiszyn	751	80
Białe Błota	650	155
Nowa Wieś Wielka	404	113
Osielsko	382	170
Dobrcz	439	84
Dąbrowa Chełmińska	378	81
Solec Kujawski	708	96
Toruń	8808	124
Zławieś Wielka	657	96
Łubianka	370	77
Chełmża	2353	70
Łysomice	539	105
Kowalewo Pomorskie	972	75
Lubicz	1038	105
Wielka Nieszawka	239	113
Obrowo	820	97
Czernikowo	954	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczególnie niepokojący jest wysoki udział osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych (tzn. osób z wykształceniem podstawowym/ gimnazjalnym oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, które nie ukończyły kursów zawodowych) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Szanse osób nieposiadających zawodu na podjęcie pracy zarobkowej są znacznie mniejsze niż osób z wykształceniem zawodowym i osób, które ukończyły kursy zawodowe. Aktywizacja zawodowa tej grupy bezrobotnych wymaga długotrwałego i kompleksowego wsparcia, polegającego przede wszystkim na nauce zawodu, umożliwiającego znalezienie pracy lub samozatrudnienie. Integralną częścią nauki zawodu powinny być działania zmierzające do rozwinięcia kompetencji społecznych oraz wykształcenia postaw pożądanych na rynku pracy. Skalę problemu wysokiej liczby osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym obrazuje poniższy schemat.

Schemat 6 Stopa bezrobocia w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym oraz liczba bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP za 2013 r.

Powyższe czynniki wpływają negatywnie na atrakcyjność inwestycyjną Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego – znaczna część ludności nie przejawia aktywnego zainteresowania pracą zarobkową oraz poszerzaniem wachlarza własnych umiejętności i kwalifikacji. W konsekwencji maleją szanse inwestorów na znalezienie pracowników o wykształconych pożądanym postawach, takich jak między innymi:

- Poszanowanie dla pracy
- Przedsiębiorczość
- Chęć rozwoju
- Gotowość do współpracy czy zaufanie.

Występuje ponadto mniejsza skłonność i umiejętność korzystania z nowoczesnych technologii oraz elastyczność, działań, np. w zakresie mobilności przestrzennej lub zawodowej (zdobywanie nowych kwalifikacji, zmiana profilu zawodowego, zmiana miejsca zamieszkania). Odwrócenie negatywnych tendencji w zakresie poziomu kapitału ludzkiego i społecznego wpłynie pozytywnie na szanse BTOF na pozyskanie inwestorów oraz związane z tym zwiększenie liczby miejsc pracy.

Do zmiany obecnych uwarunkowań niezbędne są działania o charakterze długoterminowym, ukierunkowane na podniesienie poziomu integracji społecznej oraz kształtowanie pożądanym postaw: aktywności społecznej i zawodowej, współpracy, zaufania, zaradności oraz innowacyjności. Działania te powinny koncentrować się na poziomie społeczności lokalnych poszczególnych gmin, by dotrzeć do możliwie szerokiego grona beneficjentów. W celu podniesienia skuteczności, powinny być one realizowane w ramach współpracy samorządów, instytucji rynku pracy, pracodawców oraz organizacji pozarządowych.

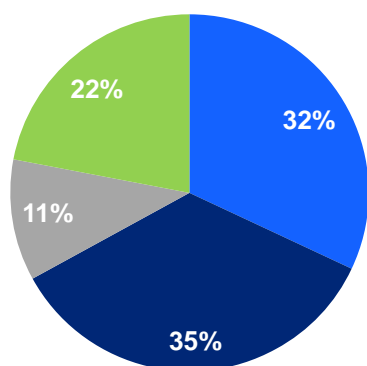
Niski poziom dostosowania rodzaju i poziomu kwalifikacji do wymogów rynku pracy

W Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym występuje niedopasowanie popytu i podaży na pracę. Rozbieżność w tym zakresie znajduje potwierdzenie w listach zawodów deficytowych i nadwyżkowych, sporządzanych przez urzędy pracy, jednak zestawienia te nie odzwierciedlają w pełni wymiaru problemu (wakaty zgłaszane do urzędów pracy stanowią niewielką część wolnych miejsc pracy w gospodarce).

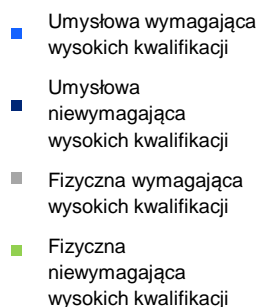
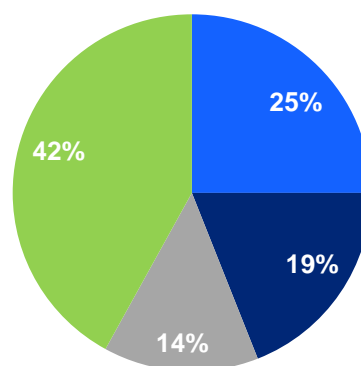
Bardziej precyzyjnych informacji w tym zakresie dostarcza „Prognoza zapotrzebowania na kadry z wyższym wykształceniem w województwie kujawsko-pomorskim do roku 2020” (Agrotec Polska Sp. z o. o., 2013), według której obecnie dwie trzecie młodych ludzi przygotowuje się do pracy umysłowej, a co trzecia osoba do pracy umysłowej wymagającej wysokich kwalifikacji. Prognozowane zapotrzebowanie na zawody umysłowe wymagające średnich kwalifikacji będzie kształtowało się na poziomie 19%, a na zawody umysłowe wymagające wysokich kwalifikacji na poziomie 25%. Ponad połowa popytu na pracę będzie dotyczyła prac fizycznych (wymagających wysokich kwalifikacji oraz prostych). Oznacza to, że znaczna część absolwentów będzie zmuszona do podjęcia pracy poniżej kwalifikacji. Skalę problemu prezentuje poniższy wykres.

Wykres 27. Niedopasowanie popytu i podaży pracy – perspektywa 2020 r.

Napływ absolwentów wg rodzajów kwalifikacji w 2020r. – wynik symulacji

Popyt na pracę wg rodzajów kwalifikacji w 2020r. – wynik symulacji

Źródło: Agrotec Polska, IBS (2013), Prognoza zapotrzebowania na kadry z wyższym wykształceniem w województwie kujawsko-pomorskim do roku 2020

Główną przyczyną dysproporcji w zakresie podaży i popytu pracy w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym są zatem wybory edukacyjne podejmowane przez młodych ludzi, a przede wszystkim:

- Zbyt niskie (pomimo niewielkiej tendencji wzrostowej w ostatnich latach) zainteresowanie kształceniem w szkołach zawodowych i technikach w stosunku do popularności liceów ogólnokształcących (dane szczegółowe zawiera poniższa tabela)

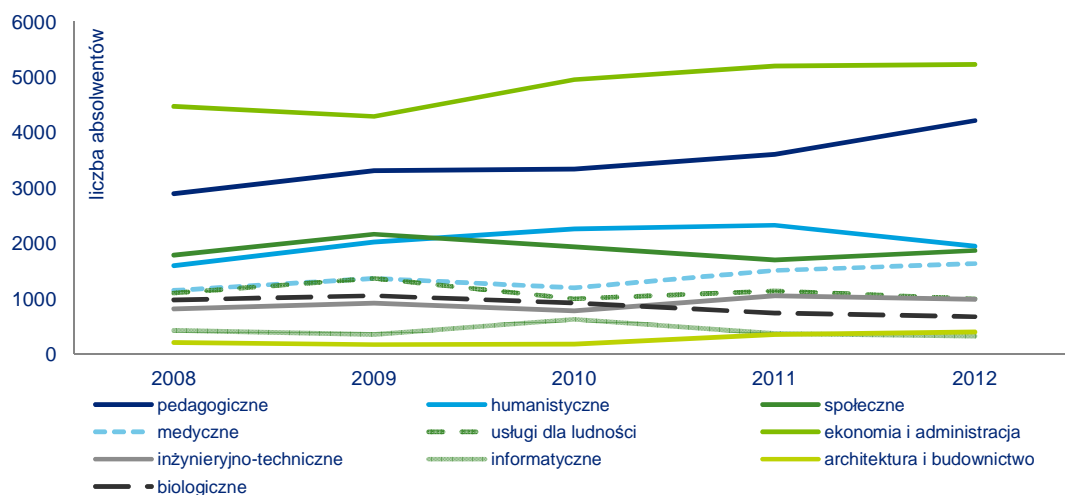
Tabela 15. Struktura szkół ponadgimnazjalnych według typów szkół w 2012 r.

Typ szkoły	BOF	TOF	BTOF	Polska
Liceum ogólnokształcące	36,7%	50,9%	42,3%	42,4%
Liceum profilowane	1,1%	0,4%	0,8%	1,0%
Technikum	46,5%	37,7%	43,1%	43,0%
Zasadnicza szkoła zawodowa	15,7%	11,0%	13,9%	13,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2012 r.

- Nadreprezentacja absolwentów szkół wyższych kończących kierunki humanistyczne, społeczne i pedagogiczne w stosunku do absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (zobrazowane na poniższym wykresie)

Wykres 28. Absolwenci szkół wyższych w Bydgoszczy i Toruniu w latach 2008-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za lata 2008-2012

Młodzi mieszkańcy Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego potrzebują poradnictwa zawodowego na etapie gimnazjum oraz szkół średnich. Poradnictwo powinno uwzględniać przede wszystkim prognozy dotyczące zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje oraz informacje dotyczące kompetencji i postaw oczekiwanych przez pracodawców. Działania te powinny stanowić skuteczne wsparcie w podejmowaniu decyzji odnośnie dalszych ścieżek kształcenia i tym samym zwiększać szanse przyszłych absolwentów na zatrudnienie.

Oprócz niekorzystnych wyborów edukacyjnych, na niedopasowanie popytu i podaży pracy mają wpływ wspomniane wcześniej niepożądane postawy znacznej części osób bezrobotnych, tj. niska elastyczność w zakresie dostosowywania kwalifikacji do zmieniających się wymogów rynku pracy oraz niski poziom upowszechnienia idei uczenia się przez całe życie, czego świadectwem jest bardzo wysoka liczba osób bezrobotnych nieposiadających żadnych kwalifikacji zawodowych. Do grupy tej zalicza się ok. 6500 zarejestrowanych bezrobotnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym.

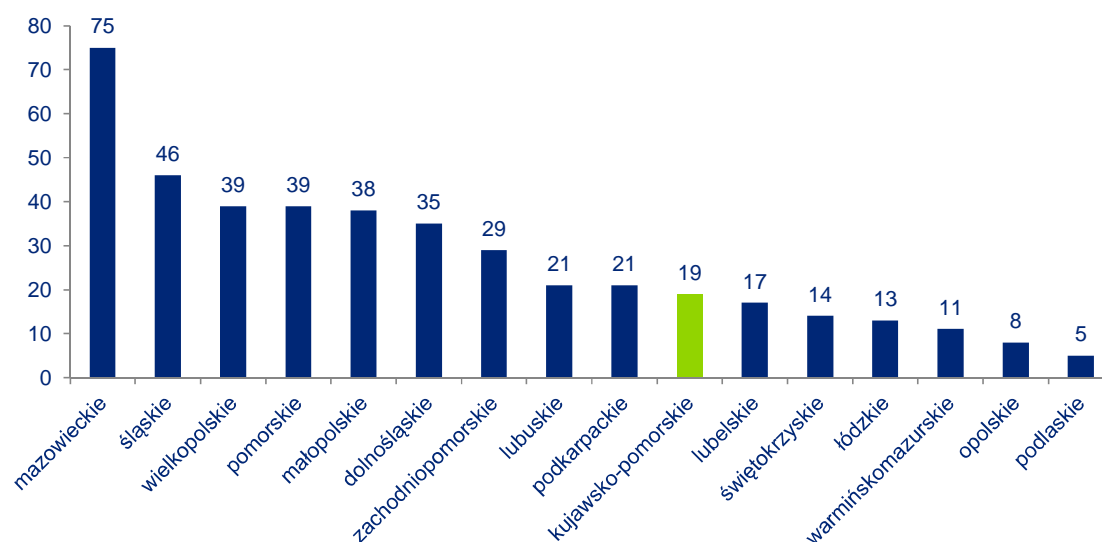
Stosunkowo niski poziom upowszechnienia idei odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw wśród pracodawców

Działania ukierunkowane na poprawę sytuacji na rynku pracy wymagają zaangażowania nie tylko samorządów i instytucji rynku pracy, ale także pracodawców. Pracodawcy Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa) wykazują relatywnie niską świadomość wagi odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw. Według raportu „Trendy CSR 2014” Fundacji Odpowiedzialnego Biznesu, stale rośnie zapotrzebowanie ze strony rynku pracy na działania z zakresu CSR (corporate social responsibility – odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstw) realizowane przez pracodawców. Odpowiedzialny pracodawca:

- Przestrzega praw pracowniczych
- Prowadzi dialog z lokalną społecznością
- Pomaga pracownikom godzić życie osobiste i zawodowe (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia osób powracających do pracy po urlopach rodzicielskich)
- Dbą o integrację międzypokoleniową i czerpie korzyści ze zróżnicowania wiekowego personelu
- Tworzy warunki do pracy osobom niepełnosprawnym
- Rozwija pracowników, wspierając tym samym utrzymanie zatrudnienia

W Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym działania zmierzające do upowszechnienia idei odpowiedzialności społecznej wśród pracodawców nie są prowadzone w wystarczająco szerokiej skali (co można zaobserwować m.in. na podstawie zamieszczonego poniżej wykresu). Pomimo realizacji na terenie BTOF kilku projektów z tego zakresu, nadal istnieje potrzeba dotarcia do szerszego grona pracodawców z informacjami o korzyściach wynikających z wdrażania rozwiązań z zakresu CSR, ukierunkowanych na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Badania wykazują, że działania z zakresu CSR przekładają się na budowę przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw, m.in. poprzez wzrost innowacyjności, poprawę wizerunku, wzrost zaangażowania i satysfakcji pracowników oraz zmniejszenie ich rotacji. Z punktu widzenia społeczeństwa, odpowiedzialność społeczna pracodawców przyczynia się do zwiększania liczby stabilnych miejsc pracy oraz budowania nowoczesnej, konkurencyjnej gospodarki.

Wykres 29. Liczba wniosków o udzielenie wsparcia na wdrożenie CSR w ramach projektu „Zwiększanie konkurencyjności regionów poprzez społeczną odpowiedzialność biznesu (CSR)” w 2013-2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARP

Potrzeba zwiększenia poziomu integracji działań poszczególnych interesariuszy na rynku pracy

Poprawa sytuacji na rynku pracy Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego wymaga ścisłej współpracy wszystkich interesariuszy rynku pracy, min:

- Urzędów pracy;
- Instytucji samorządowych;
- Pracodawców;
- Poszukujących pracy;
- Szkół średnich;
- Uczelni wyższych;
- Organizacji pozarządowych.

Podstawą zacieśnienia współpracy wyżej wymienionych podmiotów jest sprawny przepływ informacji odnośnie rynku pracy na terenie BTOF, który umożliwi tworzenie kompleksowych raportów oraz podejmowanie na ich podstawie bardziej trafnych decyzji oraz skuteczniejszych działań, adekwatnych do zmian zachodzących na rynku pracy. W celu zapewnienia sprawnego przepływu informacji niezbędna jest wspólna inicjatywa różnych interesariuszy rynku pracy BTOF, polegająca na opracowaniu klarownych zasad współpracy oraz wystandaryzowanych narzędzi. Wspólna inicjatywa, polegająca na zapewnieniu sprawnego przepływu informacji, powinna w dalszej perspektywie stopniowo ewoluować w kierunku większej liczby wspólnych działań, zmierzających do poprawy sytuacji na rynku pracy BTOF.

3 Analiza SWOT

W niniejszym rozdziale zaprezentowana została analiza SWOT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, czyli analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń stojących przed gospodarką tego regionu. Podobnie jak w przypadku części diagnostycznej oddzielnie zidentyfikowane zostały słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia w obszarze rynku pracy, który został przeanalizowany oddzielnie z uwagi na swą specyfikę.

3.1 Analiza SWOT Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały mocne i słabe strony gospodarki oraz rynku pracy na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Tabela 16. Mocne i słabe strony Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny	
<ul style="list-style-type: none"> Dobra potencjalna dostępność transportowa regionu - centralne położenie na terenie kraju, międzynarodowy port lotniczy w Bydgoszczy, bliskość autostrady A1, położenie na skrzyżowaniu szlaków wodnych E70 i E40 Rosnąca rozpoznawalność regionu jako lokalizacji inwestycji z sektora BPO/SSC Wyższy niż średnia dla kraju oraz stale rosnący poziom PKB na mieszkańca Dostępność uzbrojonych terenów inwestycyjnych pod działalność przemysłową (poza terenami parków przemysłowych oraz stref ekonomicznych) Atrakcyjne stawki najmu powierzchni handlowych na tle porównywalnych miast Stale rosnące znaczenie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w życiu społeczno-gospodarczym regionu Szeroka baza absolwentów szkół wyższych Konkurencyjny poziom wynagrodzeń na tle innych aglomeracji miejskich w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczona aktualna dostępność transportowa regionu – mała liczba połączeń z portu lotniczego w Bydgoszczy, brak dostępu Bydgoszczy do tras szybkiego ruchu, niskie wykorzystanie istniejących dróg wodnych Niewielka dostępność terenów inwestycyjnych w parkach przemysłowych i technologicznych oraz terenów wchodzących w skład SSE Niewielka dostępność dużych i nowoczesnych powierzchni biurowych Niskie pokrycie obszaru BTOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego Niska skuteczność pozyskiwania inwestycji zagranicznych we współpracy z organami centralnymi Mała rozpoznawalność regionu wśród inwestorów Niski udział dużych przedsiębiorstw (1000+ pracowników) w strukturze zatrudnienia Wysoki poziom bezrobocia, szczególnie

	poza głównymi miastami regionu <ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom dostosowania rodzaju i poziomu kwalifikacji do wymogów rynku pracy • Wysoka liczba osób długotrwale bezrobotnych • Odpływ dobrze wykształczonej kadry do innych metropolii (Warszawa, Poznań, Gdańsk)
--	---

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały szanse i zagrożenia dla gospodarki oraz rynku pracy na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Tabela 17. Szanse i zagrożenia rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

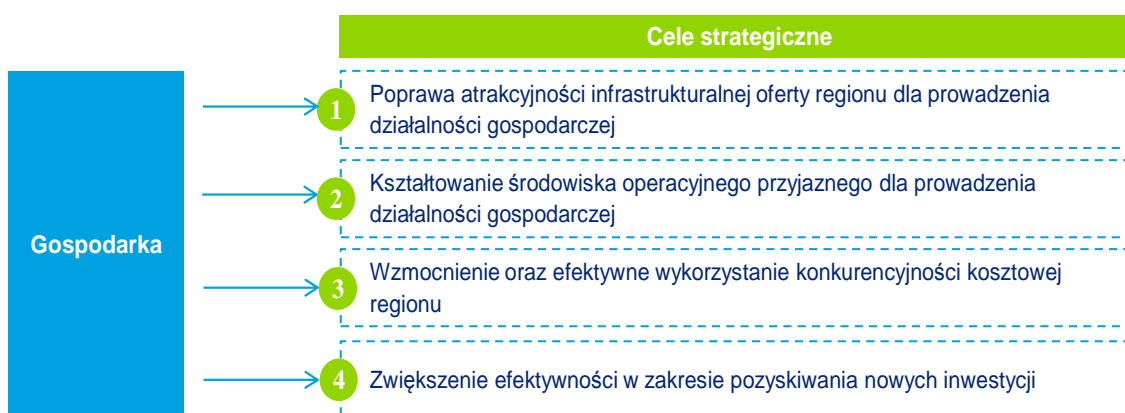
SZANSE	ZAGROŻENIA
Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny	
<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie branż o zakorzenionej tradycji lokalnej (np. farmaceutyczna, chemiczna, przemysł spożywczy) przy silnym wsparciu B+R – wyraźna „smart” specjalizacja • Dalsza poprawa skomunikowania BTOF z innymi ośrodkami, jako wzmocnienie atrakcyjności poprzez lepszy dostęp do rynków metropolii takich jak: Warszawa, Poznań, Gdańsk • Standaryzacja i zwiększenie poziomu współpracy jednostek nakierowanych na interwencję w sferze społecznej szansą na zwiększenie skuteczności oddziaływania przy mniejszym budżecie • Wzrost zakresu współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi oraz instytucjami otoczenia biznesu • Wykorzystanie dużego zaplecza placówek ochrony zdrowia, świadczących usługi medyczne na wysokim poziomie, w celach komercyjnych – rozwój turystyki zdrowotnej, wzrost nakładów prywatnych na ochronę zdrowia jako konsekwencja zmian demograficznych • Kompleksowy program asysty w zakresie monitorowania losów osób objętych programami prowadzonymi przez służby działające w sferze społecznej • Poprawa dopasowania struktury kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy • Poprawa współpracy pomiędzy 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, przewidywane zwiększające się obciążenie systemu opieki społecznej • Rosnąca siła dojrzałych metropolii ościennych, jako zagrożenie dla konstytuującej się metropolii Bydgosko – Toruńskiej w zakresie drenażu kapitału ludzkiego i inwestycyjnego • Brak przemyślanej strategii, lub niewłaściwe jej wdrożenie w zakresie wydatkowania środków unijnych przez władze samorządowe • Trudności lokalnych przedsiębiorstw i organizacji w chwili zmniejszenia napływu środków unijnych – uzależnienie kondycji przedsiębiorstw od dofinansowania ze środków publicznych

<p>przedsiębiorstwami, uczelniami wyższymi oraz instytucjami otoczenia biznesu</p> <ul style="list-style-type: none">• Tendencja wzrostowa popularności kształcenia zawodowego i technicznego	
---	--

4 Cele strategiczne i operacyjne

Proces formułowania celów i działań stanowi kluczowy etap tworzenia *Programu*. Jednocześnie, wyznaczone cele i działania pokazują sposób dochodzenia do oczekiwanego stanu nakreślonego w wizji i misji. W rozdziale zidentyfikowano cele strategiczne w okresie 2014-2020 oraz działania, które powinny zostać podjęte przez instytucje wspierające rozwój gospodarczy oraz zatrudnienie na obszarach objętych analizą. Przedstawiono również propozycje konkretnych projektów/inicjatyw, które powinny być zrealizowane, aby osiągnąć cele założone w strategii.

4.1 Układ celów i działań

1 Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej oferty regionu dla prowadzenia działalności gospodarczej

Cel operacyjny 1.1: Podjęcie pełnego zakresu możliwych działań monitoringowych oraz lobbyngowych na rzecz realizacji kluczowych inwestycji infrastrukturalnych w regionie.

<p>Działanie 1.1.1:</p> <p>Stały monitoring stanu kluczowych inwestycji infrastrukturalnych</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie aktualnego stanu wiedzy na temat kluczowych dla regionu inwestycji infrastrukturalnych wśród osób i instytucji prowadzących działania lobbyngowe na rzecz realizacji inwestycji.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania prowadzony będzie monitoring stanu zarówno realizowanych jak i planowanych do realizacji inwestycji ze środków krajowych i wojewódzkich. Elementem działania będzie również przekazywanie informacji</p>
--	--

	<p>nt. najbardziej istotnych z punktu widzenia regionu potrzeb infrastrukturalnych organom decyzyjnym na poziomie krajowym i wojewódzkim.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią z wdrożenia działania będzie zapewnienie aktualnego i szczegółowego stanu wiedzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na temat planowanych i realizowanych inwestycji – wśród lokalnych instytucji i osób odpowiedzialnych za działania lobbingowe • Na temat lokalnych potrzeb inwestycyjnych – wśród instytucji i osób odpowiedzialnych za planowanie i realizację inwestycji <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Samorząd Województwa</p> <p><u>Partnerzy</u> – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, samorządy powiatów i gmin z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe</p>
<p>Działanie 1.1.2:</p> <p>Aktywizacja przedstawicieli regionu w organach władzy centralnej, celem sprawowania nadzoru nad kluczowymi inwestycjami infrastrukturalnymi</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest realizacja najważniejszych z punktu widzenia regionu inwestycji infrastrukturalnych.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania prowadzony będzie aktywny lobbing i nadzór nad kluczowymi z punktu widzenia regionu inwestycjami infrastrukturalnymi.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią z wdrożenia działania będzie zagwarantowanie realizacji najbardziej istotnych z punktu widzenia regionu inwestycji infrastrukturalnych.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> - Samorząd Województwa</p> <p><u>Partnerzy</u> – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, samorządy powiatów i gmin z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe</p>

Cel operacyjny 1.2: Zapewnienie dostępności lotniczej regionu w krótkiej oraz długiej perspektywie

<p>Działanie 1.2.1:</p> <p>Zapewnienie sprawnego połączenia kolejowego do najbliższych lotnisk.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie sprawnego połączenia kolejowego z kluczowymi lotniskami w miastach sąsiadujących z BTOF – lotniskami w Gdańsku, Warszawie, Poznaniu, Łodzi i Szczecinie.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zidentyfikowane zostaną potrzeby inwestycyjne oraz możliwości realizacji inwestycji, które zwiększą dostępność lotnisk w miastach sąsiadujących z Bydgosko-Toruńskim Obszarem Funkcjonalnym dla jego</p>
--	--

	<p>mieszkańców i przedsiębiorstw działających na jego terenie.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zapewnienie akceptowalnego czasu dojazdu do portów lotniczych w innych miastach – w szczególności z punktu widzenia inwestorów, dla których dostępność lotnicza jest warunkiem prowadzenia działalności.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Samorząd Województwa</p> <p><u>Partnerzy</u> – Samorządy miast Bydgoszczy i Torunia, samorządy sąsiadujących województw (mazowieckie, pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, łódzkie), PKP PLK</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – władze portów lotniczych położonych w innych miastach</p>
<p>Działanie 1.2.2:</p> <p>Rozbudowa infrastruktury drogowej i kolejowej w sposób usprawniający dostępność lotniska w Bydgoszczy dla mieszkańców innych miejscowości</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie dostępu do lotniska w Bydgoszczy mieszkańcom innych miejscowości.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zidentyfikowane zostaną kluczowe potrzeby inwestycyjne dotyczące infrastruktury drogowej, które pozwolą poprawić dostępność lotniska w Bydgoszczy dla mieszkańców i przedsiębiorstw z innych miast.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zwiększenie atrakcyjności lotniska w Bydgoszczy dla osób z innych miast. W efekcie powinna wzrosnąć liczba pasażerów korzystających z usług portu lotniczego w Bydgoszczy, co przełoży się pozytywnie na wyniki finansowe portu.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Samorząd Województwa</p> <p><u>Partnerzy</u> – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, PKP PLK</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – Zarząd Portu Lotniczego w Bydgoszczy</p>
<p>Działanie 1.2.3:</p> <p>Przygotowanie oraz monitoring programu rozwoju Portu Lotniczego Bydgoszcz</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie długofalowego rozwoju portu lotniczego w Bydgoszczy.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania opracowany zostanie program rozwoju Portu Lotniczego, wskazujący cele strategiczne i operacyjne oraz działania prowadzące do ich osiągnięcia, wraz ze wskazaniem źródeł finansowania. Częścią działania będzie również monitoring wdrożenia programu rozwoju Portu Lotniczego.</p>

	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie celów rozwojowych dla Portu Lotniczego oraz metod monitorowania stopnia ich osiągnięcia • Poprawa kontroli nad wynikami osiąganymi przez port lotniczy w Bydgoszczy
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Zarząd Portu Lotniczego w Bydgoszczy</p> <p><u>Partnerzy</u> – Samorząd Województwa, Urząd Miasta w Bydgoszczy</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – przewoźnicy latający z Bydgoszczy (Ryanair, Eurolot)</p>

Cel operacyjny 1.3: Zwiększenie atrakcyjności posiadanych terenów inwestycyjnych

<p>Działanie 1.3.1:</p> <p>Opracowanie oraz realizacja planu inwestycji infrastrukturalnych o kluczowym znaczeniu dla podniesienia atrakcyjności posiadanych terenów inwestycyjnych (w tym w szczególności w zakresie dróg lokalnych, dojazdów do autostrad, dróg ekspresowych itp.).</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest realizacja priorytetowych inwestycji, które wpłyną na podniesienie atrakcyjności posiadanych terenów inwestycyjnych – w szczególności inwestycji infrastrukturalnych, których realizacja leży w gestii samorządów.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zostanie opracowany plan inwestycji infrastrukturalnych kluczowych dla zwiększenia atrakcyjności terenów inwestycyjnych położonych na terenie BTOF. W szczególności oznacza to opracowanie optymalnego układu połączeń komunikacyjnych, łączących tereny inwestycyjne z drogami krajowymi, ekspresowymi i autostradami. Kolejnym etapem będzie realizacja opracowanego planu inwestycji infrastrukturalnych.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zapewnienie optymalnej dostępności terenów inwestycyjnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Władze miast Bydgoszczy i Torunia</p> <p><u>Partnerzy</u> – samorzady gmin i powiatów z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – COI Województwa Kujawsko-Pomorskiego, GDDKiA</p>
<p>Działanie 1.3.2:</p> <p>Uzbrojenie najbardziej atrakcyjnie zlokalizowanych terenów inwestycyjnych typu „greenfield”.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest pełne uzbrojenie najbardziej atrakcyjnych terenów inwestycyjnych położonych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym, dostosowane do wymagań obecnych i potencjalnych inwestorów.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania utworzona zostanie lista najbardziej atrakcyjnych terenów</p>

	<p>inwestycyjnych, biorąc pod uwagę wymagania zarówno inwestorów już obecnych w regionie jak i potencjalnie rozważających inwestycję. Następnie wybrane w ten sposób tereny inwestycyjne wyposażone zostaną we wszystkie media, niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie powiększenie bazy terenów inwestycyjnych spełniających wymagania zarówno obecnych jak i potencjalnych inwestorów.</p>
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Centrum Obsługi Inwestorów Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p> <p><u>Partnerzy</u> – samorzady gmin z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – PALiZ (w zakresie selekcji terenów inwestycyjnych)</p>

Cel operacyjny 1.4: Zapewnienie warunków do rozwoju oferty regionu w zakresie nieruchomości dedykowanych działalności biznesowej.

<p>Działanie 1.4.1:</p> <p>Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów atrakcyjnych z punktu widzenia lokowania nieruchomości dedykowanych działalności biznesowej.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów atrakcyjnych z punktu widzenia inwestorów.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania opracowana zostanie lista terenów inwestycyjnych, dla których niezbędne jest przygotowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych przygotowanych do lokowania działalności biznesowej.</p>
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Miejskie Pracownie Urbanistyczne w Bydgoszczy i w Toruniu</p> <p><u>Partnerzy</u> – samorzady gmin z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – PALiZ (w zakresie selekcji terenów inwestycyjnych)</p>
<p>Działanie 1.4.2:</p> <p>Udostępnienie deweloperom znajdujących się w posiadaniu miasta terenów atrakcyjnych z punktu widzenia lokowania</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zwiększenie liczby terenów inwestycyjnych, które mogą zostać udostępnione inwestorom do prowadzenia działalności gospodarczej.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania udostępnione zostaną deweloperom tereny znajdujące się w posiadaniu miasta – sprzedaż terenów, najem długoterminowy.</p>

nieruchomości dedykowanych działalności biznesowej.	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zwiększenie podaży terenów inwestycyjnych, dedykowanych prowadzeniu działalności biznesowej – obniżenie cen, zwiększenie wyboru dla potencjalnych inwestorów, wzrost konkurencyjności oferty.</p>
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Miejskie Pracownie Urbanistyczne w Bydgoszczy i w Toruniu</p> <p><u>Partnerzy</u> – samorządy gmin z terenu BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – PAIiZ (w zakresie selekcji terenów inwestycyjnych)</p>

2 Kształtowanie środowiska operacyjnego przyjaznego dla prowadzenia działalności gospodarczej

Cel operacyjny 2.1: Wsparcie rozwoju branż o znaczącym wpływie na gospodarkę obszaru

<p>Działanie 2.1.1:</p> <p>Program wsparcia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a uczelniami.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest rozszerzenie i wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i uczelniami.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zainicjowane zostanie forum współpracy pomiędzy uczelniami a przedsiębiorstwami i organizacjami je zrzeszającymi. Działanie będzie mieć formę regularnych spotkań przedstawicieli uczelni oraz pracodawców.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepsza znajomość potrzeb rynku pracy wśród przedstawicieli uczelni wyższych • Lepsza znajomość oferty edukacyjnej uczelni wśród przedsiębiorców i pracodawców
<p>Działanie 2.1.2:</p> <p>Program wsparcia współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a szkołami zawodowymi i technikami</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest rozszerzenie i wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i lokalnymi szkołami zawodowymi i technikami.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zainicjowane zostanie forum współpracy pomiędzy szkołami zawodowymi i technikami a przedsiębiorstwami i organizacjami je</p>
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Pracodawcy Pomorza i Kujaw</p> <p><u>Partnerzy</u> – uczelnie wyższe z województwa kujawsko-pomorskiego, organizacje zrzeszające pracodawców i przedsiębiorców</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – lokalne firmy</p>

	<p>zrzeszającymi. Działanie będzie mieć formę regularnych spotkań przedstawicieli szkół oraz pracodawców.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lepsza znajomość potrzeb rynku pracy wśród przedstawicieli szkół zawodowych i techników • Lepsza znajomość oferty edukacyjnej szkół zawodowych i techników wśród przedsiębiorców i pracodawców <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Pracodawcy Pomorza i Kujaw</p> <p><u>Partnerzy</u> – szkoły zawodowe i technika z województwa kujawsko-pomorskiego, organizacje zrzeszające pracodawców i przedsiębiorców</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – lokalne firmy</p>
<p>Działanie 2.1.3:</p> <p>Skoordynowane zarządzanie ofertą terenów inwestycyjnych z uwzględnieniem potrzeb kluczowych branż</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest uporządkowanie i lepsza koordynacja zarządzania ofertą terenów inwestycyjnych położonych na terenie BTOF.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania przeprowadzona zostanie inwentaryzacja oraz analiza oferty terenów inwestycyjnych położonych na terenie BTOF. W analizie uwzględnione zostaną czynniki istotne dla branż kluczowych z punktu widzenia regionu – obecnych już w regionie, planujących rozpoczęcie działalności i możliwych do pozyskania. Przeprowadzona zostanie analiza możliwych modeli zarządzania ofertą terenów inwestycyjnych – skupienie kompetencji w ramach jednej instytucji lub podział zgodnie z kluczem geograficznym/administracyjnym.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa koordynacji zarządzania ofertą terenów inwestycyjnych • Dokładna analiza posiadanej oferty terenów inwestycyjnych • Uwzględnienie potrzeb inwestorów w procesie tworzenia i zarządzania bazą terenów inwestycyjnych <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – COI Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p> <p><u>Partnerzy</u> – Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Torunia, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – Miejskie Pracownie Urbanistyczne w Bydgoszczy i w Toruniu</p>
<p>Działanie 2.1.4:</p> <p>Regularne spotkania</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zwiększenie świadomości potrzeb biznesu wśród</p>

władz lokalnych z przedstawicielami kluczowych branż	przedstawicieli władz lokalnych.
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania zainicjowane zostanie forum współpracy między przedstawicielami biznesu oraz władzami lokalnymi. Regularna forma spotkań pozwoli na wymianę doświadczeń pomiędzy przedsiębiorcami i władzami samorządowymi.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost świadomości władz lokalnych na temat potrzeb przedsiębiorców i pracodawców • Możliwość regularnego opiniowania działań władz samorządowych przez przedsiębiorców i pracodawców
<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski</p> <p><u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – samorządy gmin i powiatów wchodzących w skład BTOF</p>	

Cel operacyjny 2.2: Usprawnianie procesów związanych z administracyjną obsługą procesów gospodarczych oraz inwestycyjnych

<p>Działanie 2.2.1:</p> <p>Stały pomiar efektywności realizacji kluczowych zadań administracyjnych związanych z obsługą przedsiębiorców oraz inwestorów</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest określenie faktycznej efektywności realizowanych zadań administracyjnych związanych z obsługą przedsiębiorców.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania ustalone zostaną metody określania efektywności realizowanych zadań administracyjnych a następnie prowadzony będzie stały pomiar i ewaluacja tych działań.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identyfikacja faktycznej efektywności jednostek administracji publicznej zajmujących się obsługą przedsiębiorców i inwestorów • Wprowadzenie mechanizmów stałej kontroli jakości i efektywności pracy jednostek administracji publicznej • Identyfikacja najmniej sprawnych jednostek
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski</p> <p><u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i powiatów wchodzących w skład BTOF</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – firmy doradcze, organizacje pozarządowe, organy administracji centralnej</p>

Działanie 2.2.2: Reorganizacja pracy najmniej sprawnych jednostek	Cel Działania: Celem Działania jest poprawa efektywności pracy jednostek administracji publicznej zidentyfikowanych jako najmniej sprawne.
	Zakres Działania: W ramach Działania przeprowadzona zostanie reorganizacja jednostek administracji publicznej, które w wyniku realizacji działania 2.2.1 zidentyfikowane zostaną jako najmniej efektywne.
	Spodziewane rezultaty: Główną korzyścią wdrożenia działania będzie poprawa efektywności pracy najmniej sprawnych jednostek administracji publicznej.
	Koordinator Działania oraz interesariusze: <u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski <u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i powiatów wchodzących w skład BTOF <u>Wsparcie w realizacji</u> – firmy doradcze, organizacje pozarządowe, organy administracji centralnej

3

Wzmocnienie oraz efektywne wykorzystanie konkurencyjności kosztowej regionu

Cel operacyjny 3.1: Podjęcie działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności kosztowej regionu	
Działanie 3.1.1: Analiza możliwości obniżenia kosztów działalności dla inwestorów	Cel Działania: Celem Działania jest ustalenie możliwych sposobów obniżenia kosztów prowadzenia działalności dla inwestorów.
	Zakres Działania: W ramach Działania przeprowadzona zostanie analiza stosowanych taryf za media, stawek lokalnych podatków i opłat, możliwości ich obniżenia oraz potencjalnego wpływu na budżety lokalnych samorządów. Przeanalizowane zostaną możliwości udostępnienia inwestorom terenów inwestycyjnych na preferencyjnych warunkach. Po przeprowadzonej analizie podjęte zostaną decyzje o zmianach w stosowanych taryfach za media.
	Spodziewane rezultaty: Główną korzyścią wdrożenia działania będzie wzrost atrakcyjności regionu z punktu widzenia lokowania inwestycji – obniżenie kosztów prowadzenia działalności.
	Koordinator Działania oraz interesariusze: <u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski <u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i

	powiatów wchodzących w skład BTOF <u>Wsparcie w realizacji</u> – firmy doradcze, organizacje pozarządowe, organy administracji centralnej
--	--

Cel operacyjny 3.2: Skierowanie oferty inwestycyjnej regionu do branż, które poszukując przewag kosztowych nie niosą ze sobą istotnego ryzyka dalszej relokacji w niedalekiej przyszłości.

Działanie 3.2.1: Selekcja branż docelowych, które uwzględniając przewagę kosztową zagwarantują stabilne miejsca pracy	Cel Działania: Celem Działania jest identyfikacja branż, które pozwolą wykorzystać przewagi kosztowe regionu, natomiast nie stosują niskich kosztów pracy jako jedynego kryterium lokowania inwestycji.
	Zakres Działania: W ramach Działania przeprowadzona zostanie analiza: <ul style="list-style-type: none"> • Przewag kosztowych regionu, które uznane mogą zostać za czynniki zachęcające do lokowania inwestycji • Branż i sektorów gospodarki, dla których wysokość kosztów potrzebnych do rozpoczęcia i prowadzenia działalności w regionie jest czynnikiem decydującym o podjęciu decyzji inwestycyjnej
	Spodziewane rezultaty: Główną korzyścią wdrożenia działania będzie wybór branż, dla których Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny jest regionem atrakcyjnym z punktu widzenia kosztów prowadzenia działalności, a jednocześnie mogą zapewnić tworzenie stabilnych miejsc pracy, które nie będą zagrożone relokacją w przyszłości.
	Koordinator Działania oraz interesariusze: <u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski <u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i powiatów z terenu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego <u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające przedsiębiorców i pracodawców
Działanie 3.2.2: Przygotowanie oferty inwestycyjnej dla branż docelowych	Cel Działania: Celem Działania jest zwiększenie skuteczności adresowania oferty inwestycyjnej dla wybranych branż.
	Zakres Działania: W ramach Działania stworzona zostanie oferta inwestycyjna dedykowana wybranym branżom. Przeprowadzona zostanie analiza kanałów komunikacji z inwestorami i wybór najbardziej efektywnych.
	Spodziewane rezultaty: Główną korzyścią wdrożenia działania będzie zwiększenie skuteczności przyciągnięcia inwestorów z wyselekcjonowanych branż.

	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski</p> <p><u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i powiatów z terenu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające przedsiębiorców i pracodawców</p>
--	--

4

Zwiększenie efektywności w zakresie pozyskiwania nowych inwestycji

Cel operacyjny 4.1: Efektywna promocja regionu w środowiskach inwestorskich

<p>Działanie 4.1.1:</p> <p>Stworzenie strategii kreacji i promocji regionu wśród inwestorów.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest wypracowanie jednolitej i skutecznej strategii kreacji i promocji regionu wśród inwestorów.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania opracowana zostanie strategia promocji regionu wśród potencjalnych inwestorów, wybrane zostaną metody i narzędzia promocji, kanały komunikacji, adresaci strategii i partnerzy w jej realizacji.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujednoczenie sposobów promocji JST wchodzących w skład Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego • Zwiększenie efektywności promocji regionu • Wypracowanie najbardziej efektywnych sposobów komunikacji z potencjalnymi inwestorami
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski</p> <p><u>Partnerzy</u> – Urzędy Miasta w Bydgoszczy i w Toruniu, samorządy gmin i powiatów z terenu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe, organizacje zrzeszające przedsiębiorców i pracodawców</p>

Cel operacyjny 4.2: Wypracowanie rozwiązań pozwalających na zwrócenie się z ofertą do inwestora, który znajduje się we wczesnej fazie procesu inwestycyjnego

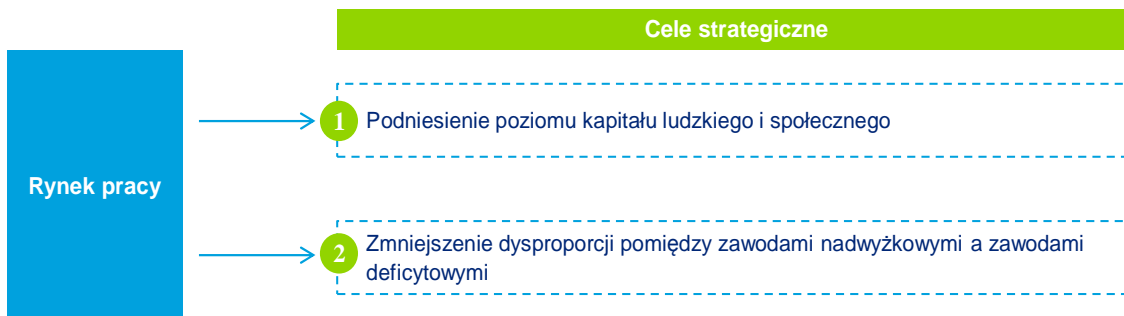
<p>Działanie 4.2.1:</p> <p>Zakup dostępu do serwisu informacyjnego dostarczającego informacje nt. planów przedsiębiorstw w zakresie inwestycji bezpośrednich</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie władzom lokalnym aktualnej wiedzy na temat potencjalnych bezpośrednich inwestycji zagranicznych, planów inwestycyjnych przedsiębiorstw, aktualnych trendów na rynku.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania przeprowadzona zostanie analiza dostępnych na rynku serwisów informacyjnych zajmujących się tematyką inwestycji bezpośrednich.</p>

	<p>Po ustaleniu kryteriów i przeprowadzeniu procesu selekcji zakupiony zostanie dostęp do wybranego serwisu gromadzącego informacje na temat inwestycji bezpośrednich.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie wzrost skuteczności pozyskiwania inwestycji przez lokalne władze samorządowe.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – COI Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p> <p><u>Partnerzy</u> – Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje przedsiębiorców i pracodawców, firmy doradcze</p>
<p>Działanie 4.2.3:</p> <p>Efektywne zaangażowanie władz jst w proces pozyskiwania inwestorów</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zwiększenie skuteczności władz lokalnych jednostek samorządu terytorialnego w pozyskiwaniu inwestycji, w szczególności bezpośrednich inwestycji zagranicznych.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania przeprowadzona zostanie analiza kompetencji i zadań lokalnych samorządów dotyczących pozyskiwania i obsługi inwestycji. Określony zostanie właściwy model operacyjny i podział kompetencji maksymalizujący efektywność działań jednostek samorządu terytorialnego. Zidentyfikowane zostaną obszary nakładania się kompetencji i obowiązków instytucji podległych władzom lokalnym. W ramach działania wykorzystane zostaną najskuteczniejsze wzorce krajowe i zagraniczne.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie wzrost aktywności JST w procesie pozyskiwania inwestorów, szczególnie inwestorów zagranicznych oraz większa skuteczność tych działań.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Urząd Marszałkowski</p> <p><u>Partnerzy</u> – Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – firmy doradcze, PAIiZ</p>

Cel operacyjny 4.3: Zwiększenie dostępności terenów objętych zachętami inwestycyjnymi

<p>Działanie 4.3.1:</p> <p>Rozszerzenie zakresu terenów dostępnych w ramach parków naukowych,</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zwiększenie podaży terenów atrakcyjnych z punktu widzenia inwestorów – wchodzących w skład parków naukowych, przemysłowych i technologicznych, które zapewniają odpowiednią infrastruktura dla prowadzenia działalności oraz terenów wchodzących w skład</p>
--	---

<p>technologicznych i przemysłowych oraz specjalnych stref ekonomicznych</p>	<p>specjalnych stref ekonomicznych, które zapewniają atrakcyjne z punktu widzenia inwestorów zachęty inwestycyjne.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania przeprowadzona zostanie analiza posiadanych terenów wchodzących w skład parków przemysłowych, naukowych i technologicznych oraz Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zestawione zostaną one ze zgłaszanymi przez potencjalnych inwestorów potrzebami. Przeprowadzona zostanie analiza możliwości rozszerzenia posiadanej bazy terenów inwestycyjnych – możliwości utworzenia nowych, rozszerzenia działalności pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz możliwości rozpoczęcia działalności na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego innych specjalnych stref ekonomicznych działających w Polsce. Na podstawie przeprowadzonych analiz podjęte zostaną działania mające na celu zwiększenie podaży terenów dostępnych w ramach parków przemysłowych, naukowych i technologicznych oraz specjalnych stref ekonomicznych.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Główną korzyścią wdrożenia działania będzie wzrost podaży terenów atrakcyjnych z punktu widzenia potencjalnych inwestorów.</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – COI województwa kujawsko-pomorskiego</p> <p><u>Partnerzy</u> – Biuro Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu, Bydgoska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Bydgoski Park Przemysłowo Technologiczny, Toruński Park Technologiczny</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – PALiZ</p>
--	---

1

Cel strategiczny: podniesienie poziomu kapitału ludzkiego i społecznego

Cel operacyjny 1.1: Zmiana mentalności oraz wykształcenie pożądaných postaw w lokalnych społecznościach, przede wszystkim wśród osób bezrobotnych:

- o nieposiadających kwalifikacji zawodowych
- o długotrwale bezrobotnych kobiet
- o długotrwale bezrobotnych osób w wieku 50+

Działanie 1.1.1:

Kształcenie Animatorów Rozwoju Społecznego w gminach BTOF.

Cel Działania:

Celem Działania jest przygotowanie wybranych pracowników Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej i/lub Gminnych Ośrodków Kultury i/lub Bibliotek Publicznych z każdej gminy znajdującej się na terenie BTOF do pełnienia roli Animatorów Rozwoju Społecznego, poprzez zapewnienie im profesjonalnego przeszkolenia. Dzięki Animatorom mieszkańcy gmin zyskają możliwość otrzymania wsparcia w nabywaniu oraz rozwijaniu kompetencji społecznych na poziomie lokalnym (w instytucjach znajdujących się na terenie ich gmin). Animatorzy będą także prowadzić lokalny bank informacji o miejscach pracy (przy współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy).

Zakres Działania:

W ramach Działania zorganizowany zostanie cykl warsztatów typu „train the trainer” przygotowujących wybranych pracowników GOPS, GOK oraz Bibliotek Publicznych do pełnienia roli Animatorów Rozwoju Społecznego. Rolą Animatorów Rozwoju Społecznego mogą być m.in. następujące aktywności:

- komunikacja z lokalną społecznością,
- organizacja warsztatów kompetencji miękkich,
- organizacja kursów, np. językowych, obsługi komputera,
- prowadzenie lokalnego banku informacji o miejscach pracy (przy współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy).

W związku z powyższym, program warsztatów dla Animatorów powinien być skonstruowany w taki sposób, by umożliwić uczestnikom nabycie następujących umiejętności praktycznych:

- efektywne komunikowanie się z lokalną społecznością (np. prowadzenie bloga lub strony internetowej),
- motywowanie i angażowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu

	<p>społecznym lokalnej społeczności,</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie i znajdowanie szans do rozwoju społecznego (np. organizacja kursów lub pomoc w znalezieniu odpowiedniego kursu), • promowanie pożądanych postaw wśród społeczności lokalnej, • wspomaganie społeczności lokalnej w budowaniu istotnych kompetencji w zakresie m.in: poszukiwania informacji, korzystania z nowoczesnych technologii, komunikacji i współpracy. <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienie poziomu kapitału społecznego, poprzez umożliwienie rozwijania kompetencji społecznych w pobliżu miejsca zamieszkania (na poziomie gminy) • dostęp do informacji o ofertach pracy bez konieczności podróży do siedzib Powiatowych Urzędów Pracy • podniesienie kompetencji pracowników GOPS, GOK oraz Bibliotek Publicznych oraz wzrost ich motywacji do pracy <p>Koordynator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordynator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Kultury, Biblioteki Publiczne</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe oraz firmy i instytucje szkoleniowe (opcjonalnie)</p>
<p>Działanie 1.1.2:</p> <p>Roczne programy dla osób nieposiadających zawodu, łączące naukę zawodu z rozwojem kompetencji społecznych.</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez wdrożenie rocznych programów edukacyjnych, umożliwiających osobom bezrobotnym nieposiadającym zawodu (absolwenci szkół podstawowych/ gimnazjów oraz absolwenci liceów ogólnokształcących) wejście na rynek pracy. Podstawowym założeniem rocznych programów edukacyjnych jest połączenie nauki zawodu z kształceniem postaw i kompetencji społecznych niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy, głównie poprzez samozatrudnienie.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach Działania opracowany zostanie zakres merytoryczny programu, w podziale na dwie równoległe ścieżki: ścieżka praktycznej nauki zawodu oraz ścieżka przyswajania etyki pracy. Roczny program będzie przygotowywał uczestników do pracy w zawodach, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy oraz które można wykonywać w ramach samozatrudnienia. Ścieżka praktycznej nauki zawodu opierać się będzie o rzemieślniczy system kształcenia i relację mistrz-uczeń. Przykładowe zawody spełniające powyższe kryteria to np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krawcowa • Hydraulik

	<ul style="list-style-type: none"> • Szewc • Ślusarz • Szklarz • Tapicer <p>Oprócz praktycznej nauki zawodu, istotnym elementem Działania jest rozwijanie postaw społecznych niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy w ramach ścieżki przyswajania etyki pracy. Zajęcia w ramach ścieżki przyswajania etyki pracy organizowane będą przez Urzędy Pracy. Zajęcia będą miały formę warsztatową. Przykładowe postawy, które będą rozwijane wśród uczestników programu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szacunek dla pracy, docenianie wartości pracy; • Terminowość i punktualność; • Efektywność pracy. <p>Po ukończeniu programu uczestnicy będą przystępowali do egzaminów czeladniczych. Podczas trwania programu uczestnicy będą otrzymywali comiesięczne stypendia wypłacane przez Powiatowe Urzędy Pracy, pod warunkiem utrzymywania wysokiej frekwencji oraz widocznych postępów w nauce zawodu.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych nieposiadających zawodu poprzez umożliwienie im zdobycia kwalifikacji pozwalających na znalezienie bądź samodzielne zorganizowanie pracy zarobkowej • podniesienie kompetencji społecznych uczestników programu <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – Centra Kształcenia Ustawicznego, Kujawsko-Pomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości, przedsiębiorcy zrzeszeni w cechach (mistrzowie przyjmujący uczestników programu na naukę)</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe oraz firmy i instytucje szkoleniowe</p>
<p>Działanie 1.1.3:</p> <p>Cykle warsztatów rozwojowych dla kobiet długotrwale bezrobotnych, połączone z opieką mentorską</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest opracowanie oraz wdrożenie kompleksowego programu rozwojowego dla bezrobotnych kobiet z obszaru BTOF, ukierunkowanego na aktywizację zawodową oraz zwiększenie kompetencji społecznych uczestniczek.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach realizacji działania zostanie opracowany i wdrożony kompleksowy program rozwojowy, obejmujący warsztaty, aktywności o wymiarze</p>

	<p>motywacyjnym oraz opiekę mentorki.</p> <p>Cykl warsztatów rozwojowych powinien zawierać treści związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreowaniem wizerunku • zarządzania czasem • planowania sukcesu zawodowego • przedsiębiorczości • godzenia życia zawodowego z prywatnym • asertywności <p>Aby zmaksymalizować efekt edukacyjny, warsztaty powinny składać się z prelekcji trenerów, grupowych ćwiczeń praktycznych (praca nad case study, odgrywanie scenek) oraz ćwiczeń do samodzielnego wykonania.</p> <p>Aktywności o wymiarze motywacyjnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usługa w salonie fryzjerskim i/lub kosmetycznym • wizyta w kinie i/lub w teatrze • uroczysta kolacja w restauracji <p>Opcjonalnie uczestniczki programu mogą otrzymać strój na rozmowę kwalifikacyjną oraz kosmetyki.</p> <p>Każda z uczestniczek na czas trwania programu zostanie objęta opieką mentorki. Mentorkami będą kobiety, menedżerki które odniosły sukces zawodowy i w ramach wolontariatu zechcą podzielić się swoim doświadczeniem z uczestniczkami programu oraz zapewnią im doradztwo rozwojowe. Opieka mentorska może polegać na poradach udzielanych podczas spotkań, rozmowach z elementami coachingu, przygotowywaniu dla uczestniczek ćwiczeń do wykonania itp.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objęcie wsparciem i opieką mentorską kobiet znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (kobiety długotrwale bezrobotne, kobiety w wieku 50+), które zwiększy ich szanse na aktywizację zawodową • zmotywowanie uczestniczek programu oraz zaangażowanie ich w aktywne i samodzielne kształtowanie kariery zawodowej <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – organizacje zrzeszające przedsiębiorców</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe oraz firmy i instytucje szkoleniowe</p>
Działanie 1.1.4:	Cel Działania:

Konkurs skierowany do organizacji pozarządowych na opracowanie działania aktywizacyjnego dla osób w wieku 50+

Celem Działania jest wybór najlepszego rozwiązania prowadzącego do skutecznej aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w wieku 50+. Uczestnicy konkursu przedstawiają propozycje innowacyjnych programów aktywizacyjnych, zgodnych z najlepszymi globalnymi praktykami oraz dopasowanych do potrzeb i specyfiki BTOF.

Zakres Działania:

Konkurs skierowany do organizacji pozarządowych na opracowanie programu aktywizacyjnego dla osób w wieku 50+. Program powinien być opracowany w oparciu o znajomość specyfiki rynku pracy BTOF oraz potrzeb osób bezrobotnych w wieku 50+ i tworzyć spójną sekwencję działań rozwojowych. W ramach konkursu uczestnicy przygotowują:

- analizę globalnych benchmarków – najlepszych praktyk związanych z aktywizacją zawodową osób długotrwale bezrobotnych w wieku 50+
- koncepcję programu – spójną sekwencję działań i aktywności dla grupy docelowej, które zwiększą ich szanse na podjęcie pracy zarobkowej
- analizę kosztów wdrożenia programu

Zwycięzca konkursu otrzyma nagrodę pieniężną oraz możliwość realizacji swojej propozycji w postaci pilotażowego projektu. Powiatowe Urzędy pracy będą odpowiedzialne za monitoring jego skuteczności.

Warunkiem udziału w konkursie będzie zobowiązanie do zrzeczenia się praw autorskich opracowanej do koncepcji programu.

Spodziewane rezultaty:

Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:

- opracowanie innowacyjnego programu aktywizacyjnego dla osób bezrobotnych w wieku 50+, dostosowanego do potrzeb i specyfiki BTOF
- objęcie wsparciem grupy osób długotrwale bezrobotnych w wieku 50+ w ramach pilotażowego wdrożenia zwycięskiego programu

Koordinator Działania oraz interesariusze:

Koordinator Działania – Powiatowe Urzędy Pracy

Partnerzy – organizacje pozarządowe

Wsparcie w realizacji – firmy szkoleniowe/ doradcze

Cel operacyjny 1.2: Upowszechnienie dobrych praktyk z zakresu odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw (CSR) wśród pracodawców w perspektywie zwiększenia zaangażowania przedsiębiorców w podnoszeniu poziomu kapitału ludzkiego oraz poprawy sytuacji na rynku pracy.

Działanie 1.2.1:

Kampania informacyjna kierowana do pracodawców w zakresie CSR

Cel Działania:

Celem Działania jest promowanie wśród pracodawców BTOF podejmowania inicjatyw z zakresu CSR (ang. Corporate Social Responsibility – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw). Promocja idei CSR wśród pracodawców przyczyni się do wzrostu zaangażowania przedsiębiorstw we wdrażanie i rozwijanie inicjatyw związanych z:

- przestrzeganiem praw pracowniczych
- prowadzeniem dialogu z lokalną społecznością
- umożliwianiem godzenia życia zawodowego z prywatnym
- dbaniem o integrację międzypokoleniową
- wspieraniem aktywizacji zawodowej osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy
- dbaniem o rozwój pracowników
- dążeniem do zrównoważonego rozwoju

Zakres Działania:

W ramach działania przygotowana zostanie strategia prowadzenia kampanii informacyjnej kierowanej do pracodawców z terenu BTOF. Strategia powinna uwzględniać następujące elementy:

- opracowanie listy przedsiębiorstw, które będą adresatem kampanii informacyjnej
- wybór kanałów komunikacji z pracodawcami (np. indywidualne spotkania z pracodawcami, organizacja konferencji i debat, wysyłka materiałów informacyjnych)
- opracowanie harmonogramu kampanii informacyjnej
- przygotowanie materiałów informacyjnych, zawierających m.in.:
 - zwięzły raport prezentujący ideę społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, przede wszystkim pod kątem zarządzania kapitałem ludzkim oraz stopień upowszechnienia praktyk CSR w Polsce i na świecie
 - listę korzyści, które mogą uzyskać pracodawcy dzięki wdrożeniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu CSR
 - informacje o rodzaju wsparcia, którego mogą udzielić pracodawcom instytucje rynku pracy oraz organizacje pozarządowe w zakresie wdrażania i rozwijania inicjatyw z zakresu CSR

Spodziewane rezultaty:

Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:

- wzrost świadomości pracodawców BTOF w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw w kontekście kapitału ludzkiego oraz wzrost liczby organizacji wdrażającej inicjatywy CSR
- poprawa jakości zarządzania kapitałem ludzkim w obszarze BTOF
- wzrost szans mieszkańców BTOF na znalezienie i/lub utrzymanie

	<p>zatrudnienia, szczególnie wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy</p> <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – organizacje zrzeszające pracodawców</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe</p>
<p>Działanie 1.2.2:</p> <p>Konkurs „Odpowiedzialny Pracodawca” kierowany do przedsiębiorstw, które wdrażają związane z rynkiem pracy działania z zakresu CSR</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest promowanie wśród pracodawców BTOF podejmowania inicjatyw z zakresu CSR (ang. Corporate Social Responsibility – społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw). Promocja idei CSR wśród pracodawców przyczyni się do wzrostu zaangażowania przedsiębiorstw we wdrażanie i rozwijaniem inicjatyw związanych z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganiem praw pracowniczych • prowadzeniem dialogu z lokalną społecznością • umożliwianiem godzenia życia zawodowego z prywatnym • dbaniem o integrację międzypokoleniową • wspieraniem aktywizacji zawodowej osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy • dbaniem o rozwój pracowników • dążeniem do zrównoważonego rozwoju <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania zorganizowany zostanie konkurs dla pracodawców z obszaru BTOF, optymalnie w dwóch kategoriach, osobno dla dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Uczestnicy konkursu będą musieli zaprezentować wdrożone przez siebie inicjatywy z zakresu odpowiedzialności społecznej w obszarze kapitału ludzkiego, np. w formie raportu zawierającego m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opis podejmowanych działań • odbiór społeczny wdrożonych inicjatyw (np. opinie pracowników zebrane podczas badania satysfakcji personelu) • opis efektów wdrożonych inicjatyw <p>Kategorie oceny zgłoszonych inicjatyw mogą obejmować m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stopień przydatności społecznej wdrożonych inicjatyw • stopień skuteczności • stopień innowacyjności inicjatywy <p>Konkurs powinien zostać objęty promocją w lokalnych mediach, w celu dotarcia do możliwie szerokiego grona potencjalnych uczestników oraz w celu poszerzenia ogólnej wiedzy w zakresie CSR mieszkańców BTOF. Konkurs zostanie zakończony uroczystą galą laureatów, podczas której nastąpi prezentacja zwycięskich inicjatyw oraz wręczenie nagród. W celu maksymalizacji wymiaru edukacyjnego konkursu, najlepsze zgłoszone praktyki</p>

	<p>CSR zostaną opisane w formie case-study oraz udostępnione w formie raportu na stronach urzędów pracy.</p>
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości pracodawców BTOF w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw w kontekście kapitału ludzkiego oraz wzrost liczby organizacji wdrażającej inicjatywy CSR • poprawa jakości zarządzania kapitałem ludzkim w obszarze BTOF • wzrost szans mieszkańców BTOF na znalezienie i/lub utrzymanie zatrudnienia, szczególnie wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy
	<p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – lokalne media, organizacje zrzeszające pracodawców</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje pozarządowe</p>

2 Cel strategiczny: zmniejszenie dysproporcji pomiędzy zawodami nadwyżkowymi a zawodami deficytowymi

Cel operacyjny 2.1: Zwiększenie zaangażowania oraz zacieśnienie współpracy wszystkich interesariuszy w poprawę sytuacji na rynku pracy w celu zmniejszenia dysproporcji pomiędzy kwalifikacjami i kompetencjami dostępnymi na rynku pracy a oczekiwanymi przez pracodawców oraz w celu zapewnienia sprawnego przepływu informacji dotyczących rynku pracy

<p>Działanie 2.1.1:</p> <p>Zacieśnienie współpracy przedstawicieli biznesu z uczelniami i szkołami w zakresie tworzenia kierunków kształcenia i opracowywania programów dydaktycznych</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem działania jest zacieśnienie współpracy pracodawców z uczelniami wyższymi oraz szkołami średnimi zawodowymi, polegającej na opracowywaniu programów kształcenia adekwatnych do potrzeb i oczekiwań biznesu, co w dalszej perspektywie ułatwi absolwentom wejście na rynek pracy oraz zapewni pracodawcom dostęp do kandydatów o pożądanym kompetencjach i kwalifikacjach.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania organizowane będą cykliczne spotkania (np. co kwartał) przedstawicieli pracodawców, szkół średnich zawodowych, uczelni wyższych oraz instytucji rynku pracy, podczas których uczestnicy będą mieli okazję do wymiany poglądów na temat potrzeb pracodawców względem kwalifikacji i kompetencji absolwentów oraz wspólnego wypracowywania rozwiązań zmierzających do wzrostu poziomu przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy.</p> <p>Spotkania będą miały formę moderowanej dyskusji, połączonej z elementami</p>

	<p>warsztatów, podczas których uczestnicy będą opracowywali plany działań związanych m.in. z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowywaniem programów kształcenia do potrzeb pracodawców • zwiększeniem udziału praktyków biznesu w prowadzeniu zajęć ze studentami • uzupełnieniem programów praktyk studenckich przez uczniowskich o aktywności, które w efektywny sposób przyczynią się do wzrostu kompetencji uczestników • zapoznawaniem uczniów i studentów z profilami głównych pracodawców obszaru BTOF <p>Rozwiązania wypracowywane podczas spotkań będą spisywane przez koordynatora działania w formie kart wzajemnych zobowiązań uczestników, w celu umożliwienia monitoringu ich realizacji.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostosowania oferty edukacyjnej szkół średnich oraz uczelni wyższych do potrzeb rynku pracy • ułatwienie absolwentom szkół średnich oraz uczelni wyższych wejścia na rynek pracy <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – organizacje zrzeszające pracodawców, przedstawiciele szkół średnich ogólnokształcących, przedstawiciele uczelni wyższych</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> –</p>
<p>Działanie 2.1.2:</p> <p>Kampania informacyjna skierowana do pracodawców – zachęcanie i wskazywanie korzyści z wdrażania programów stypendialnych oraz rozbudowanych programów praktyk zawodowych dla uczniów i studentów kierunków związanych z zawodami deficytowymi</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem działania jest przekonanie pracodawców z obszaru BTOF do tworzenia programów stypendialnych oraz rozbudowanych programów praktyk dla uczniów szkół średnich zawodowych i studentów uczelni wyższych. Stypendia i rozbudowane programy praktyk skłonią uczniów i studentów do podejmowania nauki w dziedzinach związanych z zawodami deficytowymi oraz będą efektywnie przygotowywały ich do pracy na danym stanowisku (a nawet u konkretnego pracodawcy), co znacząco zwiększy szanse absolwentów na zatrudnienie oraz zapewni pracodawcom dostęp do sprawdzonych i rzetelnie przygotowanych kandydatów do pracy.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania przygotowana zostanie strategia prowadzenia kampanii informacyjnej kierowanej do pracodawców z terenu BTOF. Strategia powinna uwzględniać następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie listy przedsiębiorstw, które będą adresatem kampanii informacyjnej

	<ul style="list-style-type: none"> • wybór kanałów komunikacji z pracodawcami (np. indywidualne spotkania z pracodawcami, organizacja konferencji) • opracowanie harmonogramu kampanii informacyjnej • przygotowanie materiałów informacyjnych, zawierających m.in.: <ul style="list-style-type: none"> ○ zwięzły raport benchmarkingowy, zawierający zbiór opisów najlepszych praktyk w zakresie tworzenia przez przedsiębiorstwa programów stypendialnych oraz programów praktyk ○ listę korzyści, które mogą uzyskać pracodawcy dzięki wdrożeniu programów stypendialnych oraz rozbudowanych programów praktyk ○ informacje o rodzaju wsparcia, którego mogą udzielić pracodawcom urzędy pracy w zakresie wdrażania programów stypendialnych i programów praktyk (np. wsparcie w naborze kandydatów do programów poprzez zorganizowanie targów pracodawców skierowanych do uczniów i/lub studentów) <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcenie uczniów i studentów do podejmowania nauki w dziedzinach związanych z zawodami deficytowymi • ułatwienie absolwentom szkół średnich oraz uczelni wyższych wejścia na rynek pracy • zapewnienie pracodawcom przyszłych kadr dla ich przedsiębiorstw <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – przedstawiciele szkół średnich zawodowych, przedstawiciele uczelni wyższych</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – organizacje zrzeszające pracodawców, organizacje pozarządowe</p>
<p>Działanie 2.1.3:</p> <p>Monitoring rynku pracy, wypracowanie metod i narzędzi współpracy podmiotów rynku pracy BTOF</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem działania jest opracowanie systemu monitoringu rynku pracy BTOF, w tym w szczególności popytu i podaży pracy. Wdrożenie systemu umożliwi instytucjom rynku pracy szybkie reagowanie na zmiany zachodzące na rynku pracy, analizę trendów, sporządzanie prognoz oraz podejmowanie na ich podstawie działań zmierzających do osiągnięcia optymalnego poziomu zatrudnienia na terenie BTOF.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania opracowane zostaną:</p> <ul style="list-style-type: none"> • system monitoringu rynku pracy, w tym monitoringu popytu i podaży pracy uwzględniającego cykliczną analizę ofert pracy (z urzędów pracy, prasy i portali internetowych) oraz badania ankietowe wśród

	<p>pracowników i pracodawców</p> <ul style="list-style-type: none"> • metody i narzędzia współpracy podmiotów rynku pracy w zakresie wymiany informacji dotyczących rynku pracy tj. przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> ○ wspólna platforma internetowa do gromadzenia niezbędnych danych ○ plan procesu monitorowania rynku pracy, uwzględniający podmioty uczestniczące w monitoringu, rodzaj dostarczanych przez nie danych oraz terminy ich dostarczania
	<p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagregowanie kompleksowych danych dotyczących rynku pracy w jednym systemie informatycznym, wspólnym dla wszystkich podmiotów rynku pracy, pozwalającym na sprawne podejmowanie trafnych decyzji i działań prowadzących do optymalizacji poziomu zatrudnienia
	<p>Koordynator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordynator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – pozostałe podmioty rynku pracy</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> – dostawcy usług IT, firmy doradcze</p>

Cel operacyjny 2.2: Zapewnienie kompleksowego poradnictwa zawodowego w gimnazjach oraz szkołach średnich ogólnokształcących, mającego na celu ułatwienie uczniom podejmowania trafnych decyzji przy wyborze dalszych ścieżek edukacji

<p>Działanie 2.2.1:</p> <p>Objęcie doradztwem zawodowym uczniów wszystkich gimnazjów oraz szkół średnich ogólnokształcących</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie uczniom szkół gimnazjalnych oraz średnich ogólnokształcących profesjonalnego wsparcia przy wyborze dalszych ścieżek kształcenia, które ułatwi uczniom dokonywanie trafnych decyzji oraz w dalszej perspektywie zwiększy ich szanse na rynku pracy.</p>
	<p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania opracowane zostaną programy zajęć dedykowanych osobno uczniom ostatnich klas szkół gimnazjalnych i średnich ogólnokształcących. Przykładowe elementy programów zajęć mogą uwzględniać m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informacje o mechanizmach wpływających na kształtowanie się rynku pracy • informacje o prognozach dotyczących zapotrzebowania na poszczególne zawody na rynku pracy • informacje dotyczące kompetencji oczekiwanych przez pracodawców • informacje dotyczące specyfiki rynku pracy BTOF • testy predyspozycji zawodowych

	<p>Działanie powinno objąć wszystkich uczniów ostatnich klas szkół gimnazjalnych oraz średnich ogólnokształcących. Zajęcia mogą przyjąć formę prelekcji prowadzonych w poszczególnych klasach. Powinny być prowadzone przez ekspertów rynku pracy i/lub doradców zawodowych. W przypadku wykorzystania testów predyspozycji zawodowych, działanie powinno zostać poszerzone o indywidualne sesje informacji zwrotnej, podczas której doradca zawodowy przeanalizuje wraz z uczniem wyniki jego testu oraz udzieli mu na ich podstawie rekomendacji dotyczących optymalnych ścieżek kształcenia.</p> <p>Spodziewane rezultaty:</p> <p>Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości uczniów w zakresie funkcjonowania rynku pracy • wzrost poziomu adekwatności decyzji uczniów dotyczących ścieżek dalszego kształcenia do ich indywidualnych predyspozycji oraz prognoz w zakresie zapotrzebowania na konkretne zawody • zmniejszenie dysproporcji pomiędzy zawodami nadwyżkowymi i deficytowymi w obszarze BTOF <p>Koordinator Działania oraz interesariusze:</p> <p><u>Koordinator Działania</u> – Powiatowe Urzędy Pracy</p> <p><u>Partnerzy</u> – organizacje pozarządowe, agencje pracy tymczasowej, firmy doradcze/ szkoleniowe</p> <p><u>Wsparcie w realizacji</u> –</p>
<p>Działanie 2.2.2:</p> <p>Organizacja szkoleń dla nauczycieli, przygotowujących do informowania uczniów o prognozach dotyczących rynku pracy oraz o kompetencjach oczekiwanych przez pracodawców</p>	<p>Cel Działania:</p> <p>Celem Działania jest zapewnienie nauczycielom szkół gimnazjalnych oraz średnich ogólnokształcących szkoleń, które przygotowują ich do przekazywania uczniom informacji z zakresu funkcjonowania rynku pracy oraz udzielania im wsparcia przy wyborze dalszych ścieżek kształcenia.</p> <p>Zakres Działania:</p> <p>W ramach działania zorganizowane zostaną szkolenia dla nauczycieli szkół gimnazjalnych i średnich ogólnokształcących. Przykładowe elementy programu szkolenia powinny uwzględniać m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informacje o mechanizmach wpływających na kształtowanie się rynku pracy • informacje o prognozach dotyczących zapotrzebowania na poszczególne zawody na rynku pracy • informacje dotyczące kompetencji oczekiwanych przez pracodawców • informacje dotyczące specyfiki rynku pracy BTOF • informacje dotyczące dostępnych źródeł aktualnych danych dotyczących rynku pracy <p>Działanie powinno objąć co najmniej jednego nauczyciela z każdej szkoły gimnazjalnej i średniej ogólnokształcącej. Po ukończeniu szkolenia nauczyciele</p>

powinni potrafić odnajdować aktualne dane dotyczące rynku pracy (np. udostępniane przez urzędy pracy) oraz przekazywać zdobytą wiedzę uczniom w sposób przystępny oraz dostosowany do potrzeb młodzieży. Przeszkoleni nauczyciele będą mogli cyklicznie prowadzić zajęcia z uczniami dotyczące rynku pracy podczas godzin wychowawczych.

Spodziewane rezultaty:

Głównymi korzyściami wdrożenia działania będą:

- poszerzenie kompetencji nauczycieli w zakresie efektywnego zapoznawania uczniów z mechanizmami kształtującymi rynek pracy oraz rodzajem wyzwań, jakie stoją przed osobami rozpoczynającymi karierę zawodową
- wzrost poziomu adekwatności decyzji uczniów dotyczących ścieżek dalszego kształcenia do ich indywidualnych predyspozycji oraz prognoz w zakresie zapotrzebowania na konkretne zawody
- zmniejszenie dysproporcji pomiędzy zawodami nadwyżkowymi i deficytowymi w obszarze BTOF

Koordinator Działania oraz interesariusze:

Koordinator Działania – Powiatowe Urzędy Pracy

Partnerzy – organizacje pozarządowe, agencje pracy tymczasowej, firmy doradcze/ szkoleniowe

Wsparcie w realizacji –

5 System wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych i realizacja działań wymaga stworzenia efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Programu strategicznego.

Skuteczne wdrożenie działań w ramach opracowanego Programu gospodarka i rynek pracy wymaga efektywnego systemu wdrażania oraz monitoringu i ewaluacji, które przedstawione zostały na zamieszczonym dalej schemacie. System został zaprojektowany tak, aby zapewnić jak największą skuteczność działań przy zachowaniu prostej i przejrzystej struktury. Pozwoli to na efektywne wdrożenie programu, jasne rozgraniczenie odpowiedzialności za poszczególne cele strategiczne, operacyjne i działania.

Wdrażanie jest procesem, w którym sformułowane w Programie strategicznym długoterminowe cele strategiczne przekładane są na poziom celów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania Programu strategicznego są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współdziałania w realizacji Programu strategicznego.

Program strategiczny stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. Za jego wdrożenie, monitoring i ewaluację na poziomie strategicznym odpowiada Koordynator Programu. Rolą koordynatora będzie również określenie priorytetów dla realizowanych działań oraz ich ostatecznej listy. Za wdrożenie, monitoring i ewaluację na poziomie operacyjnym (poziomie działań) odpowiedzialni będą Koordynatorzy działań.

Monitorowanie jest procesem polegającym na bieżącej analizie postępów w osiągnięciu zakładanych celów strategicznych i operacyjnych. Na proces ten składa się szereg działań takich jak m.in. zbieranie danych i informacji, analiza uzyskanych danych, wyznaczanie wartości określonych wskaźników efektywności (*ang. KPIs – key performance indicators*) oraz ich porównanie z przyjętymi celami efektywnościowymi, ocena finalnych wyników i przygotowywanie cyklicznych raportów z oceny realizacji Programu strategicznego.

W przypadku, gdy proces realizacji określonych celów strategicznych oceniony zostanie negatywnie, istnieje potrzeba identyfikacji źródeł ewentualnych odchyleń od zakładanych celów efektywnościowych, wypracowanie planu działań korekcyjnych oraz jego wdrożenie.

Schemat procesu wdrożenia i monitorowania Programu strategicznego prezentują schematy na następnej stronie.

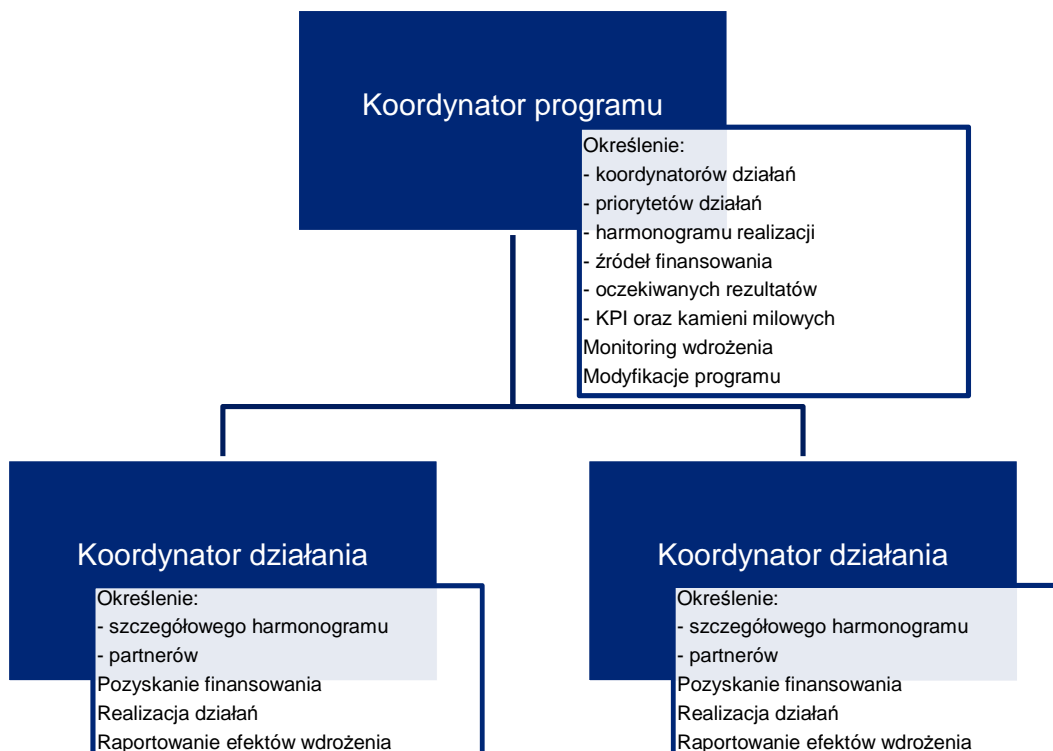
Realizacja Programu na poziomie miast BTOF będzie prowadzona i koordynowana przez Związek ZIT, we współpracy z samorządami poszczególnych miast wchodzących w skład BTOF. Oznacza to, że Związek ZIT przyjmie rolę koordynatora programu. Do jego zadań należeć będzie:

- Określenie koordynatorów wdrażanych działań, harmonogramu realizacji, potencjalnych źródeł finansowania i oczekiwanych rezultatów
- Określenie priorytetów działań
- Określenie sposobu komunikacji między koordynatorem programu (Związek ZIT) a koordynatorami działań (jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje im podległe)
- Określenie Kluczowych Wskaźników Efektywności (KPI – Key Performance Indicators) oraz kamieni milowych – wskaźników oraz efektów działań, które pozwolą ocenić ich skuteczność
- Monitoring wdrożenia programu i cykliczne modyfikacje w reakcji na zmiany uwarunkowań zewnętrznych

Koordynatorami działań będą jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje im podległe. Do zadań koordynatora projektu należeć będzie:

- Określenie szczegółowego harmonogramu działania
- Pozyskanie finansowania
- Wybór partnerów
- Realizacja działań
- Raportowanie efektów wdrożenia działania

Schemat 7 Struktura organizacyjna instytucji odpowiedzialnych za wdrożenie Programu

6 Bibliografia

1. Strategia rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego
2. Diagnoza Społeczna 2013
3. Przewodnik po rynku handlowym w Polsce Wiosna 2014
4. Prognoza zapotrzebowania na kadry z wyższym wykształceniem w województwie kujawsko-pomorskim do roku 2020, Agrotec Polska Sp. z o. o., 2013
5. Trendy CSR 2014, Fundacja Odpowiedzialnego Biznesu, 2014
6. Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2013 / woj. Kuj-pom
7. Kujawsko-Pomorskie Analizy Regionalne. Prognozy rozwoju woj. Kuj-pom 2030+
8. Strategia rozwoju województwa kuj-pom do roku 2020. Plan modernizacji 2020+
9. Strategia rozwoju miasta Torunia do roku 2020
10. Strategia rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku
11. Foresight kadr nowoczesnej gospodarki (PARP)
12. Miejski Program promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy do roku 2020 (Toruń)
13. Program przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy (Bydgoszcz)

7 Spis tabel, map, schematów i wykresów

Tabela 1 Struktura przedsiębiorstw w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym wg liczby zatrudnionych w 2014 r.	13
Tabela 2. Czas przejazdu pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem a wybranymi miastami w maju 2014 r. ...	17
Tabela 3. Połączenia lotnicze z lotniska Bydgoszcz-Szwederowo w sierpniu 2014 r.	18
Tabela 4 Największe tereny inwestycyjne typu greenfield i brownfield w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.	23
Tabela 5. Pozycja Bydgoszczy i Torunia w rankingach jakości życia w 2013 r.	29
Tabela 6. Mapa kompetencji instytucji otoczenia biznesu	33
Tabela 7. Przykład dobrych praktyk w pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych – Marketing Birmingham	36
Tabela 8. Przykład dobrych praktyk w pozyskiwaniu inwestycji zagranicznych – Invest in Pomerania ..	37
Tabela 9 Pozycja podregionu bydgosko-toruńskiego w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski 2013.	38
Tabela 10 Największe bezpośrednie inwestycje zagraniczne ulokowane w Polsce przy współudziale PAIilZ w I połowie 2013 r.	40
Tabela 11 Zestawienie aktywnych projektów prowadzonych przez PAIilZ w województwie kujawsko-pomorskim w lipcu 2014 r.	41
Tabela 12 Podstawowe dane na temat parków przemysłowo-technologicznych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2014 r.	42
Tabela 13 Dostępna powierzchnia terenów inwestycyjnych w ramach Podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie BTOF w 2014 r.	44
Tabela 14 Liczba osób bezrobotnych oraz liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w gminach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2013 r.	48
Tabela 15. Struktura szkół ponadgimnazjalnych według typów szkół w 2012 r.	51
Tabela 16. Mocne i słabe strony Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	54
Tabela 17. Szanse i zagrożenia rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	55
Mapa 1 Zasięg terytorialny Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	8
Mapa 2 Rozmieszczenie wszystkich terenów inwestycyjnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.	21
Rysunek 3 Rozmieszczenie największych terenów inwestycyjnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym w 2014 r.	22
Schemat 1. Proces opracowania pakietu dokumentów strategicznych dla BTOF	5
Schemat 2 Schemat opracowania Programu strategicznego gospodarka i rynek pracy	7
Schemat 3 Kluczowe branże BTOF	14
Schemat 4 Kluczowe czynniki determinujące warunki prowadzenie działalności gospodarczej	16
Schemat 5 Proces obsługi inwestora zagranicznego przez PAIilZ	39
Schemat 6 Stopa bezrobocia w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym oraz liczba bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w 2013 r.	49
Schemat 7 Struktura organizacyjna instytucji odpowiedzialnych za wdrożenie Programu	84

Wykres 1. Porównanie poziomu PKB w cenach bieżących w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim w latach 2004-2011.....	9
Wykres 2. PKB regionu bydgosko-toruńskiego w ujęciu realnym w cenach z roku 2004 (mld PLN) w latach 2004-2011	9
Wykres 3. PKB na mieszkańca w cenach bieżących podregionu bydgosko-toruńskiego, na tle województwa oraz kraju (tys. PLN) w latach 2004-2011	10
Wykres 4. Realny przyrost PKB na mieszkańca podregionu bydgosko-toruńskiego, na tle województwa oraz kraju (%) w latach 2004-2011	10
Wykres 5. Poziom PKB per capita w podregionie bydgosko-toruńskim w porównaniu do podregionów wojewódzkich Polski w 2011 r. (tys. PLN)	11
Wykres 6. Porównanie poziomu stopy bezrobocia w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w latach 2004-2013	11
Wykres 7. Porównanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski (tys. PLN) w latach 2004-2012	12
Wykres 8. Porównanie poziomu nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw na mieszkańca w podregionie bydgosko-toruńskim i województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski (tys. PLN) w latach 2004-2012	12
Wykres 9 Struktura ilościowa podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego wg rodzajów prowadzonej działalności.....	13
Wykres 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w podregionie bydgosko-toruńskim w latach 2005-2013	14
Wykres 11 Struktura zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w podziale na grupy sekcji PKD w 2012 r.	15
Wykres 12 Dostępność terenów inwestycyjnych – baza ofert inwestycyjnych Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestorów w 2014 r.	20
Wykres 13 Dostępność terenów inwestycyjnych - baza danych Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz Biura Obsługi Inwestora i Przedsiębiorcy w Toruniu (2014 r.)	22
Wykres 14 Zasoby biurowe oraz współczynnik powierzchni niewynajętej na głównych rynkach biurowych w Polsce w m ² (z wyłączeniem Warszawy) w 2013 r.	24
Wykres 15 Dostępność nowoczesnej powierzchni biurowej w Polsce - liczba dostępnych powierzchni powyżej 1000 m ² w 2012 r	25
Wykres 16 Zasoby powierzchni magazynowych w głównych aglomeracjach Polski w 2014 r. (tys. m ²)	25
Wykres 17 Zasoby powierzchni handlowych oraz nasycenie powierzchniami handlowymi na 1000 mieszkańców w głównych aglomeracjach Polski w 2014 r.	26
Wykres 18 Średni czynsz najmu m ² w najpopularniejszych centrach handlowych w głównych aglomeracjach Polski (z wyłączeniem Warszawy) w 2014 r. (euro).....	26
Wykres 19 Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gmin BTOF w 2012 roku	27
Wykres 20 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w subregionach w 2013 r.	30
Wykres 21 Średni poziom wynagrodzeń w przemyśle (Sekcje B-E PKD) w województwach w Polsce w 2012 roku (w PLN)	31
Wykres 22 Średni poziom wynagrodzeń w zakresie działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M PKD) w województwach w Polsce w 2012 roku (w PLN).....	31
Wykres 23 Liczba bezpośrednich inwestycji zagranicznych obsługiwanych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych w rozbiu na województwa w 2013 r.	39
Wykres 24 Ludność według ekonomicznych grup wieku w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2000-2035	46
Wykres 25 Stopa bezrobocia na obszarze BTOF na tle Polski w latach 2008-2013	47
Wykres 26 Odchylenie średniej stopy bezrobocia w poszczególnych miesiącach roku od ogólnej średniej stopy bezrobocia w obszarach tworzących BTOF (dane za lata 2011-2013).....	47
Wykres 27. Niedopasowanie popytu i podaży pracy – perspektywa 2020 r.....	50

Wykres 28. Absolwenci szkół wyższych w Bydgoszczy i Toruniu w latach 2008-2012	51
Wykres 29. Liczba wniosków o udzielenie wsparcia na wdrożenie CSR w ramach projektu „Zwiększanie konkurencyjności regionów poprzez społeczną odpowiedzialność biznesu (CSR)” w 2013-2014 r.	52

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

© 2014 Deloitte Polska